

Poliisibarometri 2010

Kansalaisten näkemyksiä ja kokemuksia
poliisitoiminnasta ja sisäisen turvallisuuden tilasta

Sisäinen turvallisuus

SISÄASIAINMINISTERIÖN JULKAISUJA 29/2010

SISÄASIAINMINISTERIÖ
Sisäinen turvallisuus

Poliisibarometri 2010

Kansalaisten näkemyksiä ja kokemuksia
poliisitoiminnasta ja sisäisen turvallisuuden tilasta

Helsinki 2010

Sisäasiainministeriö
Monistamo
Helsinki 2010

ISSN 1236-2840
ISBN 978-952-491-614-1 (nid.)
ISBN 978-952-491-615-8 (PDF)

Tekijät (toimielimestä, toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisun laji	
Taloustutkimus Oy, Pauliina Aho Sisäasiainministeriö, Esa Käyhkö		Tutkimusraportti	
		Toimeksiantaja	
		Sisäasiainministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä	
Julkaisun nimi			
Poliisibarometri 2010			
Julkaisun osat			
Tiivistelmä			
<p>Poliisibarometrissa selvitetään kansalaisten arvioita poliisin toiminnasta sekä kansalaisten vaikutelmia ja mielipiteitä poliisista. Poliisibarometri toteutettiin nyt kuudennen kerran, ja se on saavuttanut vakiintuneen aseman barometritutkimuksena. Se on julkaistu aiemmin vuosina 1999, 2001, 2003, 2005 ja 2007.</p> <p>Valtaosa suomalaisista on sitä mieltä, että poliisi pystyy kantamaan hyvin vastuun yleisen järjestyksen ja turvallisuuden takaamisesta maassamme. Yleisesti ottaen rikollisuuden ilmiöistä ollaan vähemmän huolestuneita kuin aiemmin. Kansalaisten mielestä tärkeimmät toimet yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta ovat erilaiset nuorisoon ja työllistämiseen liittyvät toimenpiteet. Kuten aikaisempinakin vuosina, merkittävimmät asiat ovat vaikuttaminen nuorten huumeiden käyttöä koskeviin asenteisiin, kouluissa tehtävä valistustyö, työllisyyden parantuminen yleisesti, vanhempien käyttäytymismerkkeihin huomion kiinnittäminen sekä kotien ja vanhemmuuden lisääminen yhteiskuntapolitiittisin toimin.</p> <p>Poliisin koetaan onnistuneen tehtävissään vähintään yhtä hyvin kuin aikaisempina vuosina. Parhaiten poliisi on onnistunut lupapalveluissa. Toiseksi parhaan arvion kansalaiset ovat antaneet kiireellisiin hälytyksiin vastaamisesta, mikä on kansalaisten mielestä poliisin tärkein tehtävä. Aiempaa parempana pidetään partiointia ja muuta näkyvää toimintaa sekä liikennevalvontaa. Heikoimmin poliisin arvioidaan onnistuneen talousrikostorjunnassa ja autovarkauksien selvittämisessä. Kiireellisiin hälytyksiin vastaamisen ohella poliisin tärkeimpinä tehtävinä pidetään väkivaltarikosten selvittämistä ja torjuntaa, huumerikosten selvittämistä ja paljastamista sekä kotiväkivaltaan puuttumista. Nämä asiat ovat myös aikaisemmissa barometreissä nousseet kansalaisten mielissä poliisin tärkeimmiksi tehtäviksi.</p> <p>Poliisin toiminta on hyvällä tasolla poliisiin viimeisten 12 kuukauden aikana yhteydessä olleiden mielestä. Erityisen tyytyväisiä ovat poliisin kanssa lupa-asioissa ja liikennevalvonnassa tai liikennerikkomuksen yhteydessä asioineet. Vastaajat ovat aiempaa tyytyväisempiä erityisesti siihen, miten poliisi selvitti tilanteen ja mahdollisuuden kyseisessä asiassa. Lisäksi aiempaa tyytyväisempiä ollaan poliisin hienotunteisuuteen asiaa ja asiakasta kohtaan sekä asiakkaan arvostamiseen. Poliisille ilmoituksen tehneet vastaajat pääsivät aiempiin tuloksiin verrattuna useammin yhteisymmärrykseen asian jatkokäsittelyssä.</p> <p>Valtaosa kansalaisista kokee, että poliisin palvelut ovat pysyneet ennallaan. Noin joka kuudes vastaaja arvioi, että palvelut ovat viimeisen vuoden aikana heikentyneet. Tämä on kaksinkertainen osuus verrattuna niihin, joiden mielestä palvelut ovat parantuneet. Tulevan vuoden kehityksessä suurin osa kansalaisista uskoo palvelun tason säilyvän ennallaan. Viidennes kansalaisista uskoo hälytys- ja turvallisuuspalvelujen ja noin joka kahdeksas lupapalvelujen tason heikentyvän. Noin joka kymmenes arvelee palvelujen jatkossa parantuvan.</p>			
Avainsanat (asiasanat)			
poliisi, kansalainen, arvo, rooli, palvelu, laatu, arviointi, sisäinen turvallisuus, turvattomuus			
Muut tiedot			
Sähköisen julkaisun ISBN 978-952-491-615-8 (PDF), osoite www.intermin.fi/julkaisut			
Sarjan nimi ja numero		ISSN	ISBN
Sisäasiainministeriön julkaisut 29/2010		1236-2840	978-952-491-614-1
Kokonaissivumäärä	Kieli	Hinta	Luottamuksellisuus
97	suomi	25 € + alv	julkinen
Jakaja		Kustantaja/julkaisija	
Sisäasiainministeriö		Sisäasiainministeriö	

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Taloustutkimus, Pauliina Aho Inrikesministeriet, Esa Käyhkö	Typ av publikation Undersökningsrapport		
Publikation (även den finska titeln) Polisbarometer 2010 (Poliisibarometri 2010)	Uppdragsgivare Inrikesministeriet		
Publikationens delar	Datum för tillsättandet av organet		
Referat			
Polisbarometern redogör för medborgarnas bedömningar av polisens verksamhet samt deras uppfattningar och åsikter om polisen. Polisbarometern genomfördes nu för sjätte gången och den har uppnått en etablerad ställning som barometerundersökning. Den har tidigare publicerats 1999, 2001, 2003, 2005 och 2007.			
Majoriteten av finländarna anser att polisen har lyckats bra med att bära ansvaret för tryggheten av den allmänna ordningen och säkerheten i vårt land. Generellt är man mindre orolig över brottsliga fenomen än tidigare. Enligt medborgarna är de viktigaste åtgärderna med tanke på den allmänna ordningen och säkerheten olika åtgärder i anslutning till ungdomar och sysselsättningsskapande. Precis som under tidigare år anser medborgarna att de viktigaste åtgärderna är att påverka ungdomarnas attityder gentemot droganvändning, upplysningsarbetet i skolorna, förbättring av sysselsättningen i allmänhet, att fästa vikt vid föräldrarnas exempel när det gäller beteende samt att öka hemmens och föräldraskapets betydelse genom samhällspolitiska åtgärder. Övervakningen av rattfylleri är fortfarande den klart viktigaste formen av trafiksäkerhetsövervakning enligt medborgarna. Allt fler medborgare har själva vidtagit någon form av åtgärder för att avvärja en fara eller risk för brott.			
Polisen anses ha lyckats med sina uppgifter minst lika väl som under tidigare år. Bäst har polisen lyckats i fråga om tillståndstjänster. Det näst bästa betyget har medborgarna gett för svar på brådskande larm, vilket anses vara polisens viktigaste uppgift. Patrullering och annan synlig verksamhet samt trafikövervakningen anses vara bättre än tidigare. Polisen bedöms ha lyckats sämre med att bekämpa ekonomisk brottslighet och klara upp bilstölder. Vid sidan av att svara på brådskande larm anser man att polisens viktigaste uppgifter är att klara upp och bekämpa våldsbrott, att klara upp och avslöja narkotikabrott samt att ingripa vid familjevåld. Även i tidigare barometrar har medborgarna upplevt att dessa är polisens viktigaste uppgifter.			
Polisens verksamhet ligger på en god nivå enligt dem som varit i kontakt med polisen under de senaste 12 månaderna. Särskilt nöjda är de som har haft att göra med polisen i samband med tillståndsärenden, trafikövervakning eller trafikförseelser. Respondenterna är nöjdare än tidigare med i synnerhet hur polisen redde upp situationen i respektive ärende. Dessutom är man nöjdare än tidigare med polisens finkänslighet gentemot kunderna och deras angelägenheter samt med att man respekterar kunderna. De som hade gjort en polisanmälan nådde enighet i vidarebehandlingen av ärendet snabbare jämfört med tidigare års resultat.			
I årets barometer kartlade man för första gången medborgarnas åsikter om utvecklingen av polistjänsterna under det senaste och det kommande året. Majoriteten av medborgarna upplever att nivån på tjänsterna har förblivit oförändrad. Ungefär var sjätte respondent uppskattar att kvaliteten på tjänsterna har försämrats under det senaste året. Detta är en dubbel andel jämfört med dem som anser att kvaliteten har förbättrats. Vad gäller utvecklingen under det kommande året tror majoriteten av invånarna att nivån på tjänsterna hålls oförändrad. En femtedel av medborgarna tror att nivån på larm- och säkerhetstjänster försämras och ungefär var åttonde tror att nivån på tillståndstjänster försämras. Ungefär en av tio uppskattar att nivån på tjänsterna blir bättre i fortsättningen.			
Nyckelord polis, medborgare, värderingar, roller, service, kvalitet, utvärdering, bedömning, inre säkerhet, otrygghet			
Övriga uppgifter Elektronisk version, ISBN 978-952-491-615-8 (PDF), www.intermin.fi/publikationer			
Seriens namn och nummer Inrikesministeriets publikation 29/2010		ISSN 1236-2840	ISBN 978-952-491-614-1
Sidoantal 97	Språk Finska	Pris 25 € + moms	Sekretessgrad offentlig
Distribution Inrikesministeriet		Förläggare/utgivare Inrikesministeriet	

Esipuhe

Poliisin on oltava koko kansan poliisi. Kansalaiset ovat parhaita asiantuntijoita arvioimaan, minkälaisena poliisin toiminta nähdään ja koetaan. Uusimman poliisibarometrin mukaan kansalaiset pitävät poliisin roolia tärkeimpänä maamme sisäisen turvallisuuden kannalta. Kansalaiset arvostavat poliisia ja luottavat siihen, että pahan paikan tullen apua on tulossa nopeasti.

Julkisuudessa kuulee usein sen, että “poliisi ei ehdi joka paikkaan ja että poliisilla on varmasti tärkeämpääkin tekemistä”. Näin ei tietenkään pitäisi ajatella, vaikka totta onkin, että poliisin voimavarat ovat rajalliset ja joka paikkaan ei tosiaankaan aina ehditä, eikä poliisi puutu kaikkeen. Käytännössä poliisi joutuu asettamaan tehtäviään tärkeysjärjestykseen, ja mikä tärkeintä, kansalaiset antavat poliisin onnistumiselle varsin hyvän arvosanan kaikkein akuuteimmissa poliisin tehtävissä, joista tärkeimpinä pidetään juuri kiireelliseen poliisiapuun vastaamista sekä väkivaltatapauksen selvittämistä ja torjuntaa.

Poliisin perustehtävä on luoda ja pitää yllä turvallisuutta. Tässä tarkoituksessa poliisin tehtäväkenttä on todella laaja, minkä seikan kansalaiset tiedostavat hyvin. Vaikka valtaosa on sitä mieltä, että poliisi kantaa päävastuun yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta, nähdään monialaiset toimenpiteet kuitenkin vaikuttavimpina keinoina turvallisuustyössä ja rikostorjunnassa. Ihmisten kokema turvallisuuden tunne onkin keskeinen kriteeri arvioitaessa yhteiskunnan turvallisuutta. Poliisibarometrissä mitataan turvallisuuden tunnetta ja rikoksen pelkoa monin tavoin, ja myös uusimman barometrin mukaan maamme sisäisen turvallisuuden tila näyttää vakaalta. Maailman myrskyistä huolimatta kansalaiset ovat aiempaa vähemmän huolestuneita erilaisista rikollisuusilmiöistä, mutta ovat entistä tietoisempia turvallisuusuhista ja osaavat varautua niihin.

Poliisipalvelujen saatavuuden turvaaminen on poliisin hallintorakenneuudistuksen keskeisin tavoite ja tässä tarkoituksessa uusimmassa poliisibarometrissä kansalaisia pyydettiin arvioimaan poliisipalvelujen nykytilaa ja tulevaisuutta asuinalueellaan. Kansalaisista 71 prosenttia arvioi sekä järjestykseen ja turvallisuuteen liittyvien poliisin hälytys- ja valvontapalvelujen että poliisin lupapalvelujen säilyneen ennallaan viimeisen vuoden aikana ja seitsemän prosenttia katsoo näiden palvelujen parantuneen. Hälytys- ja valvontapalvelujen katsoo heikentyneen 16 prosenttia ja lupapalveluiden 15 prosenttia kansalaisista. Tulevan vuoden osalta 73 prosenttia kansalaisista arvioi poliisin lupapalvelujen säilyvän ennallaan, yhdeksän prosenttia parantuvan ja 12 prosenttia heikentyvän. Sen sijaan poliisin hälytys- ja valvontapalvelujen uskoo säilyvän ennallaan 66 prosenttia kansalaisista, 10 prosentin arvioidessa niiden parantuvan ja 19 prosenttia heikentyvän. Huolestuttavaa näissä luvuissa on se, että viidennes kansalaisista on sitä mieltä, että poliisin hälytys- ja valvontapalvelut tulevat heikentymään tulevaisuudessa.

On muistettava, että poliisipalvelujen tulee olla kansalaisten saatavilla asuinpaikasta riippumatta.

Poliisin käyttäytyminen yksittäisissä asiakastilanteissa on poliisitoiminnan laadun herkkä mittari. Poliisin odotetaan olevan puolueeton eri osapuolia kohtaan ja suhtautuvan asioihin yksilöä arvostavalla tavalla. Uusimman poliisibarometrin mukaan tilanne on tässä suhteessa todella hyvä ja pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna kansalaisten kokemukset poliisitoiminnan laadusta konkreettisissa kohtaamistilanteissa ovat pysyneet vakaina.

Tähän mennessä tehdyn kuuden poliisibarometrin tuloksia on analysoitu tarkemmin ja löydetty kohteita, joihin poliisitoiminnan kehittämisessä pitäisi kiinnittää erityistä huomiota. Ensiksikin kansalaiset ryhmittelevät vaikuttavimmat keinot turvallisuuden parantamiseksi kolmeen kategoriaan, sosiaalisiin toimenpiteisiin, kieltojen järkevään valvontaan ja erilaisten sovittelutoimien vaikuttavuuteen. Toiseksi, kansalaisten tekemä poliisin tehtävien tärkeysarvostus noudattaa samaa logiikkaa. Poliisin tulee valvoa, estää ennalta rikoksia ja haitantekoja sekä puuttua tehokkaasti vakaviin rikoksiin ja järjestyshäiriöihin. Kolmanneksi, pitkällä aikavälillä poliisi on kansalaisten mielestä onnistunut parhaiten rikosten selvittämisessä ja valvontatoimenpiteissä sekä lupapalveluissa, joka erottuu kokonaistarkastelussa omaksi muuttujakseen. Lisäksi erityishuomio tulisi kohdistaa nuorisoon syrjäytymistä ennalta estävässä työssä, koska poliisibarometrien tulosten perusteella erilaiset nuorisoon viittaavat tekijät muodostavat oman, ainutlaatuisen kokonaisuutensa.

Toivon, että poliisibarometrien tuloksia hyödynnetään niin tutkimuksessa kuin poliisin ja muun julkisen hallinnon kehittämistyössä.

Helsingissä 25.8.2010

Kauko Aaltomaa
ylijohtaja
Sisäasiainministeriö, poliisiosasto

Sisällys

Johdanto.....	3
1 Yhteenveto tuloksista	5
2 Poliisin rooli sisäisen turvallisuuden toimijana.....	8
2.1 Eri turvallisuustahojen roolien tärkeys	8
2.2 Kansalaisten luottamus eri turvallisuustahoihin	11
2.3 Eri valvontamuotojen merkitys liikenneturvallisuuden kannalta	14
2.4 Kansalaisten arviot poliisin toiminnan korruptoituneisuudesta.....	17
3 Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden tila.....	20
3.1 Poliisi yleisen järjestyksen ja turvallisuuden päävastaaajana.....	20
3.2 Poliisin Internet-sivuston käyttäminen	21
3.3 Matka lähimmälle poliisiasemalle ja poliisin palvelupisteelle	22
3.4 Odotukset poliisiavun nopeudesta	25
3.5 Poliisin näkyvyys lähiympäristössä.....	27
3.6 Turvattomuuden kokeminen	28
3.7 Toimenpiteet turvallisuuden parantamiseksi	38
4 Rikostorjunnan haasteita.....	42
4.1 Rikollisuusongelma lähiympäristössä.....	42
4.2 Huolestuneisuus rikollisuusilmiöistä	43
4.3 Rikoksen kohteeksi joutuminen.....	47
4.4 Rikoksen silminnäköiseksi joutuminen.....	50
4.5 Todistajana tai asianomistajana rikosprosessissa	51
4.6 Rikoksista poliisille ilmoittaminen	53
4.7 Ilmoittamatta jättämisen syyt.....	58
4.8 Rikoksilta suojautuminen	63
4.9 Kokemukset kansainvälisestä rikollisuudesta.....	65
5 Kansalaisten kokemuksia poliisitoiminnan laadusta	66
5.1 Kansalainen poliisin asiakkaana	66
5.1.1 Kansalaisten yhteydet poliisiin	66
5.2 Kansalaisten kokemuksia poliisin käyttäytymisestä.....	68
5.2.1 Palvelun laatu poliisiyhteyksissä	68
5.2.2 Kansalaisten yleinen ilmoitusaktiivisuus	71
5.2.3 Kokemuksia viimeisimmän asiointin vaikutuksista.....	72
5.2.4 Poliisin suhtautuminen muita kulttuureita edustaviin.....	73
5.3 Poliisin onnistuminen tehtävissään.....	75
5.3.1 Poliisien tehtävien tärkeysarvostus	75

5.3.2 Poliisin onnistuminen tehtävissään	80
5.4 Arviot poliisipalvelujen kehityksestä.....	85
5.4.1 Poliisipalvelujen kehittyminen viimeisen vuoden aikana ja arviot kehityksestä tulevan vuoden aikana	85
6 Tutkimuksen toteutus	87
6.1 Tutkimuksen tekijä	87
6.2 Tutkimuksen tarkoitus	87
6.3 Kohderyhmä.....	87
6.4 Tutkimusmenetelmä ja toteutus	87
6.5 Otanta.....	87
6.6 Kenttätyön ajankohta ja haastattelijat	88
6.7 Tietojen käsittely.....	88
6.8 T-testi ja tilastollinen virhemarginaali.....	88

Johdanto

Poliisibarometrissa kansalaiset arvioivat poliisin toimintaa, omia vaikutelmiaan ja mielipiteitään poliisista. Poliisibarometri toteutettiin nyt kuudennen kerran, ja se on saavuttanut vakiintuneen aseman barometritutkimuksena. Se on julkaistu aiemmin vuosina 1999, 2001, 2003, 2005 ja 2007. Raportissa kerrotaan päätulokset ja tarkastellaan tuloksia mm. sosiodemografisin taustamuuttujin. Lisäksi raportissa tulkitaan tuloksia laajemmassa yhteiskunnallisessa kontekstissa. Tässä johdannossa on nyt kerätty vuoden 2010 barometrin tulosten osalta keskeisimmät kansalaisten näkemykset poliisin toiminnasta ja niissä tapahtuneet muutokset.

Vuoden 2010 poliisibarometrin mukaan tulokset ovat monin kohdin pysyneet hyvin vakaina vuoteen 2007 verrattuna. Poliisia pidetään edelleen tärkeimpänä toimijana rikostorjunnassa ja oman lähiyhteisön turvallisuuden parantamisessa. Valtaosa suomalaisista on sitä mieltä, että poliisi pystyy kantamaan hyvin vastuun yleisen järjestyksen ja turvallisuuden takaamisesta maassamme. Poliisi on palo- ja pelastustoimen jälkeen toiseksi luotettavin viranomaisaho. Epäeettisen toiminnan ja korruptoituneisuuden uskotaan pikemminkin kohdistuvan poliisiin kuin että poliisi toimisi itse näin, mikä on vastaava tulos kuin vuonna 2007. Tärkeimmät toimet yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta ovat, kuten aikaisempinakin vuosina, vaikuttaminen nuorten huumeiden käyttöä koskeviin asenteisiin, kouluissa tehtävä valistustyö, työllisyyden parantuminen yleisesti, vanhempien käyttäytymisesimerkkeihin huomion kiinnittäminen sekä kotien ja vanhemmuuden lisääminen yhteiskuntapoliittisin toimin. Poliisin koetaan onnistuneen tehtävissään vähintään yhtä hyvin kuin aiemmin. Parhaiten poliisi on onnistunut lupapalveluissa. Toiseksi parhaiten on onnistuttu poliisin tärkeimmässä tehtävässä eli kiireellisiin hälytyksiin vastaamisessa. Muita kansalaisten mielestä poliisin tärkeimpiä tehtäviä ovat aikaisempien vuosien tapaan väkivaltarikosten selvittäminen ja torjunta, huumorikosten selvittäminen ja paljastaminen sekä kotiväkivaltaan puuttuminen. Liikennevalvonnassa tärkeimpiä asioita ovat rattijuopumusvalvonta ja nopeusvalvonta taajamissa. Myöskään poliisin partiointinäkyvydessä ei ole muutoksia aiempiin vuosiin.

Kansalaiset ovat vuoteen 2007 verrattuna vähemmän huolestuneita eri rikollisuuden ilmiöistä. Tätä voi mahdollisesti selittää omat toimet rikosvaaran torjumiseksi ja vähäisempi rikollisuuden kohteeksi joutuminen. Yhä useampi vastaaja on tehnyt jotain toimenpiteitä rikosvaaran tai rikosriskin torjumiseksi. Henkilötietoja Internetissä lähettää yhä vähäisempi osuus vastanneista. Polkupyörää säilytetään turvalukitus tilassa ja yhä useampi lukitsee sen kiinteään kohteeseen. Liikkumista yksin keskustassa iltaisin vältetään samaan tapaan kuin aikaisempinakin vuosina. Aikaisempiin tuloksiin verrattuna eniten on lisääntynyt naapureiden varoittaminen epämääräisistä kulkijoista. Rikoksen kohteeksi on yleisimmin jouduttu omaisuuden vahingoittamisessa tai varastamisessa. Huomioitavaa on, että näiden kohteeksi tänä tai edellisvuonna joutuneiden määrä on aikaisempaa pienempi. Todistajana tai asianomistajana rikosprosessissa on ollut noin neljännes vastaajista. Uhkailua tai painostusta rikosprosessin osallistuvien taholta on kokenut aikaisempaa pienempi osuus kansalaisista.

Turvallisuuden tunteen lisääntymisestä kertoo se, että niiden henkilöiden osuus, joka osaa sanoa tilanteita, joissa kokisi yksinolonsa turvattomaksi, on aiempaa suurempi. Oma asuinalue perjantai- ja lauantai-iltoina ja kodin lähistö pimeän tultua koetaan aikaisempaa turvallisemmaksi. Samoin öisin liikkumista omalla autolla ei koeta niin turvattomaksi kuin aikaisemmin. Turvattomuuden tunne puolestaan on lisääntynyt keskusta-alueilla pimeän tultua.

Arviot matkasta kotoa poliisiasemalle ja poliisiin lupapalvelupisteeseen ovat keskimääräisesti pienemmät kuin aikaisemmissa barometreissa, mikä osaltaan selittää turvallisuu­den tunteen kasvua.

Viimeisten 12 kuukauden aikana hieman vajaa puolet vastanneista on ollut yhteydessä poliisiin. Yleisin yhteydenoton syy on lupa-asia, jonka osuus on edelliseen barometriin verrattuna kasvanut. Poliisiin viimeisten 12 kuukauden aikana yhteydessä olleiden mielestä poliisin toiminta on hyvällä tasolla. Vastajat ovat ylipäättään aiempaa tyytyväisempiä erityisesti siihen, miten poliisi selvitti tilanteen ja mahdollisuuden asiassa. Aiempaa parempi tulos on myös poliisin hienotunteisuudessa asiaa ja asiakasta kohtaan sekä asiakkaan arvostamisessa. Erityisen tyytyväisiä ovat poliisin kanssa lupa-asioissa ja liikennevalvonnassa tai liikenne­rikkomuksen yhteydessä asioineet.

Kansalaisten arvio poliisin suhtautumiseen muita kulttuureja edustaviin on muuttunut myönteisempään suuntaan. Edelliseen tutkimuskertaan verrattuna aiempaa useampi kansalainen arvioi poliisin suhtautuvan muita kulttuureita edustaviin samoin kuin muihin suomalaisiin. Suhtautumista tiukempaan pitävien osuus puolestaan on pienentynyt. Aiempaa pienempi osuus kansalaisista pitää poliisin toimintaa kansalaisia tai yhteiskunnan muita toimijoita kohtaan epä­eettisenä.

Barometrissa uutena asiana selvitetystä kansalaisten mielikuvassa poliisipalvelujen kehityksestä viimeisen ja tulevan vuoden aikana valtaosa kansalaisista on sitä mieltä, että palvelujen taso on pysynyt ennallaan. Noin joka kuudes vastaaja arvioi, että palvelut ovat viimeisen vuoden aikana heikentyneet, mikä osuus on kaksinkertainen verrattuna niihin, joiden mielestä palvelut ovat parantuneet.

Hälytys- ja turvallisuuspalvelujen uskoo heikentyvän viidennes kansalaisista, mikä on kohtalaisen suuri osuus. Lupapalveluissa heikentymiseen uskoo noin joka kymmenes.

1 Yhteenveto tuloksista

Poliisibarometrin tulosten mukaan näyttää siltä, että kansalaiset kokevat rikollisuusongelman lähiympäristössään aiempaa vähäisempänä. Huolestuneita toki ollaan, mutta luottamus poliisiin on korkea. Valtaosa suomalaisista on sitä mieltä, että poliisi pystyy kantamaan hyvin vastuun yleisen järjestyksen ja turvallisuuden takaamisesta maassamme. Tämä on hyvä asia, sillä poliisin rooli rikostorjunnassa ja lähiyhteisön turvallisuuden parantamisessa on kansalaisille erittäin tärkeä. Palo- ja pelastustoimen jälkeen poliisi on toiseksi luotettavin viranomaistaho. Epäeettisen toiminnan uskotaan pikemminkin kohdistuvan poliisiin kuin että poliisi toimisi itse näin, mikä on vastaava tulos kuin vuonna 2007. Poliisin toimintaa kansalaisia tai yhteiskunnan muita toimijoita epäeettisenä kohtaan pitää aiempaa pienempi osuus kansalaisista. Kansalaisten arvio poliisin suhtautumiseen muita kulttuureja edustaviin on muuttunut myönteisempään suuntaan, sillä aiempaa useampi kansalainen arvioi poliisin suhtautuvan muita kulttuureita edustaviin samoin kuin muihin suomalaisiin. Suhtautumista tiukempaan pitävien osuus on aiempaa pienempi.

Kansalaiset ovat vähemmän huolestuneita rikollisuuden ilmiöistä kuin vuonna 2007 tuloksen ollessa nyt lähinnä vuoden 2005 mittauksen tasoa. Aiempien vuosien tapaan ollaan erityisen huolestuneita rattijuoppoudesta, huumeiden käytöstä ja myynnistä, ampuma-aseella tehdyistä rikoksista sekä pahoinpitelyistä. Erityisesti liikennevalvonnassa nousee esille merkittävimpiä liikennevalvonnan muotona rattijuopumusvalvonta. Aiempaa useammin itse on jouduttu omaisuuden varastamisen kohteeksi. Myös pienempien rikosten ja haitantekojen osuus on kasvanut. Noin neljännes vastaajista on ollut todistajana tai asianomistajana rikosprosessissa. Pahoinpitelyjä lukuun ottamatta rikoksista on ilmoitettu poliisille hieman vähemmän kuin vuoden 2007 barometrin mukaan. Ilmoittamatta jättämisen yleisimpiä syitä on se, ettei ajatella rikoksen olevan kyllin vakava, asia ei uskota olevan poliisiasia, asia koetaan yksityiseksi tai tekijä on tuttu. Pääosin syyt eivät siis johdu poliisiin omasta toiminnasta.

Yksinolo koetaan turvattomimmaksi myöhään perjantai- ja lauantai-iltaisain paikkakunnan keskustassa. Aiempaa enemmän olo tunnetaan turvattomaksi keskustassa pimeän tultua. Oma asuinalue perjantai- ja lauantai-iltoina sekä kodin lähistö pimeän tultua koetaan aikaisempaa turvallisemmaksi. Samoin öisin liikkumista omalla autolla ei koeta niin turvattomaksi kuin aikaisemmin.

Yhä useampi vastaaja on tehnyt jotain toimenpiteitä rikosvaaran tai rikosriskin torjumiseksi. Henkilötietoja ei uskalleta edelleenkään lähettää Internetissä yhtä huolelta kuin aiemmin. Nyt jo yli puolet vastanneista ei lähetä omia henkilötietojaan Internetissä. Polkupyörää säilytetään turvalukitus tilassa ja yhä useampi lukitsee sen kiinteään kohteeseen. Liikkumista yksin keskustassa iltaisain vältetään samaan tapaan kuin aikaisempinakin vuosina. Aikaisempiin tuloksiin verrattuna selkein muutos on aiempaa suurempi määrä kansalaisia, jotka varoittavat naapureita epämääräisistä kulkijoista.

Tärkeimmät toimet yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta ovat erilaiset nuorisoon ja työllistämiseen liittyvät toimenpiteet. Kuten aikaisempinakin vuosina merkittävimmät asiat ovat vaikuttaminen nuorten huumeiden käyttöä koskeviin asenteisiin, kouluissa tehtävä valistustyö, työllisyyden parantuminen yleisesti, vanhempien käyttäytymisesimerkkeihin huomion

kiinnittäminen sekä kotien ja vanhemmuuden merkityksen lisääminen yhteiskuntapoliittisin toimin.

Noin kolmannes kansalaisista arvioi poliisiin saapuvan paikalle 11–20 minuutin ja noin viidesosa 6–10 minuutin kuluessa yhteydenotosta tilanteessa, jossa olisi kiireellisen avun tarpeessa. Vuoteen 2007 verrattuna aiempaa useampi kansalainen uskoo poliisiin olevan paikalla viiden minuutin kuluessa. Poliisin partiointinäkyvyydessä ei ole muutoksia aiempiin vuosiin. Keskimääräistä useammin poliisia nähdään suurissa kaupungeissa. Näkyvyys on vähäisempää itäisessä ja pohjoisessa Suomessa. Arviot matkasta kotoa poliisiasemalle ja poliisin lupapalvelupisteeseen ovat keskimääräisesti pienemmät kuin aikaisemmissa barometreissa. Poliisipalveluiden tavoitettavuuteen liittyen kysyttiin uutena asiana poliisin Internet-sivujen käyttämisestä. Kansalaisista vajaa kolmannes on käyttänyt poliisi.fi-verkkopalvelua.

Rikoksen kohteeksi on yleisimmin jouduttu omaisuuden vahingoittamisessa tai varastamisessa. Huomioitavaa on, että näiden kohteeksi tänä tai edellisvuonna joutuneiden määrä on aikaisempaa pienempi. Omaisuuden varastamisen kohteeksi joutuneiden määrä kokonaisuudessaan on kuitenkin aiempaa suurempi. Todistajana tai asianomistajana rikosprosessissa on ollut noin neljännes vastaajista. Uhkailua tai painostusta rikosprosessin osallistuvien taholta on kokenut aikaisempaa pienempi osuus kansalaisista. Viimeisten 12 kuukauden aikana hieman vajaa puolet vastanneista on ollut yhteydessä poliisiin, yleisimmin lupa-asiassa, jonka osuus on edelliseen barometriin verrattuna kasvanut.

Poliisiin koetaan onnistuneen tehtävissään vähintään yhtä hyvin kuin aiemmin. Parhaiten poliisi on onnistunut lupapalveluissa, joka on kuitenkin kansalaisten mielestä poliisiin vähiten tärkeimpiä tehtäviä. Lupapalvelujen tärkeys on tosin korostunut aikaisemmasta. Kansalaisten mielestä poliisiin tärkeimmässä tehtävässä eli kiireellisiin hälytyksiin vastaamisessa poliisi on onnistunut hyvin, sillä tästä kansalaiset ovat antaneet toiseksi parhaan arvion. Aiempaa parempaa toiminta on ollut partioinnissa ja muussa näkyvässä toiminnassa sekä liikennevalvonnassa. Heikoimmin poliisiin arvioidaan onnistuneen talousrikostorjunnassa ja autovarkauksien selvittämisessä. Kiireellisiin hälytyksiin vastaamisen lisäksi poliisiin tärkeimpinä tehtävinä pidetään väkivaltarikosten selvittämistä ja torjuntaa, huumorikosten selvittämistä ja paljastamista sekä kotiväkivaltaan puuttumista. Nämä asiat ovat myös aikaisemmissa barometreissa nousseet kansalaisten mielissä poliisiin tärkeimmiksi tehtäviksi.

Poliisiin viimeisten 12 kuukauden aikana yhteydessä olleiden mielestä poliisin toiminta on hyvällä tasolla. Erityisen tyytyväisiä ovat poliisin kanssa lupa-asioissa ja liikennevalvonnassa tai liikenne rikkomuksen yhteydessä asioineet. Vastaajat ovat ylipäättään aiempaa tyytyväisempiä erityisesti siihen, miten poliisi selvitti tilanteen ja mahdollisuuden asiassa. Aiempaa parempi tulos on myös poliisin hienotunteisuudessa asiaa ja asiakasta kohtaan ja asiakkaan arvostamisessa. Mikäli vastaaja oli tehnyt tämän tai edellisvuoden aikana poliisille ilmoituksen, päästiin yhteisymmärrykseen asian jatkokäsittelystä aikaisempiin barometreihin verrattuna useammissa tapauksissa.

Selvästi merkittävin liikenneturvallisuuden valvontamuoto on edelleen rattijuopumusvalvonta. Toiseksi tärkeimpänä asiana pidetään taajamien nopeusvalvontaa. Näiden valvontamuotojen merkitys on pysynyt vuoden 2007 tasolla. Muissa liikenneturvallisuuden valvontaan liittyvissä tekijöissä tärkeys on hieman vähentynyt. Uutena asiana selvitettyä matkapuhelimen käytön valvontaa pidetään vähiten tärkeänä liikenneturvallisuuden valvontamuodoista.

Tämän vuoden barometrissa selvitettiin uutena asiana kansalaisten arvioita poliisipalvelujen kehityksestä viimeisen ja tulevan vuoden aikana. Valtaosa kansalaisista kokee, että palvelut ovat pysyneet ennallaan. Huomattavaa kuitenkin on, että noin joka kuudes vastaaja arvioi, että palvelut (sekä lupapalvelut että järjestykseen ja turvallisuuteen liittyvät poliisin hälytys- ja valvontapalvelut) ovat viimeisen vuoden aikana heikentyneet. Tämä osuus on kaksinkertainen verrattuna niihin, joiden mielestä palvelut ovat parantuneet. Lupapalveluiden uskotaan tulevan vuoden aikana pysyvän ennallaan. Noin joka kymmenes vastaaja tosin uskoo palvelujen heikentyvän, mutta lupapalveluissa osuus on selvästi pienempi kuin järjestykseen ja turvallisuuteen liittyvissä tehtävissä. Hälytys- ja turvallisuuspalvelujen uskoo heikentyvän viidennes kansalaisista, mikä on kohtalaisen suuri osuus. Tulevan vuoden kehityksessä suurin osa kansalaisista uskoo palvelun tason säilyvän ennallaan. Noin joka kymmenes arvelee palvelujen parantuvan.

2 Poliisin rooli sisäisen turvallisuuden toimijana

2.1 Eri turvallisuustahojen roolien tärkeys

Rikostorjunnassa ja lähiyhteisön turvallisuuden parantamisessa selvästi tärkeimpinä tahoina pidetään poliisia sekä palo- ja pelastustointia. Poliisin tärkeys rikostorjunnassa ja turvallisuuden parantamisessa on pysynyt vuosittain hyvin vakiona. Poliisia on kaikkina tutkimusajankohtina pidetty tärkeimpänä toimijana.

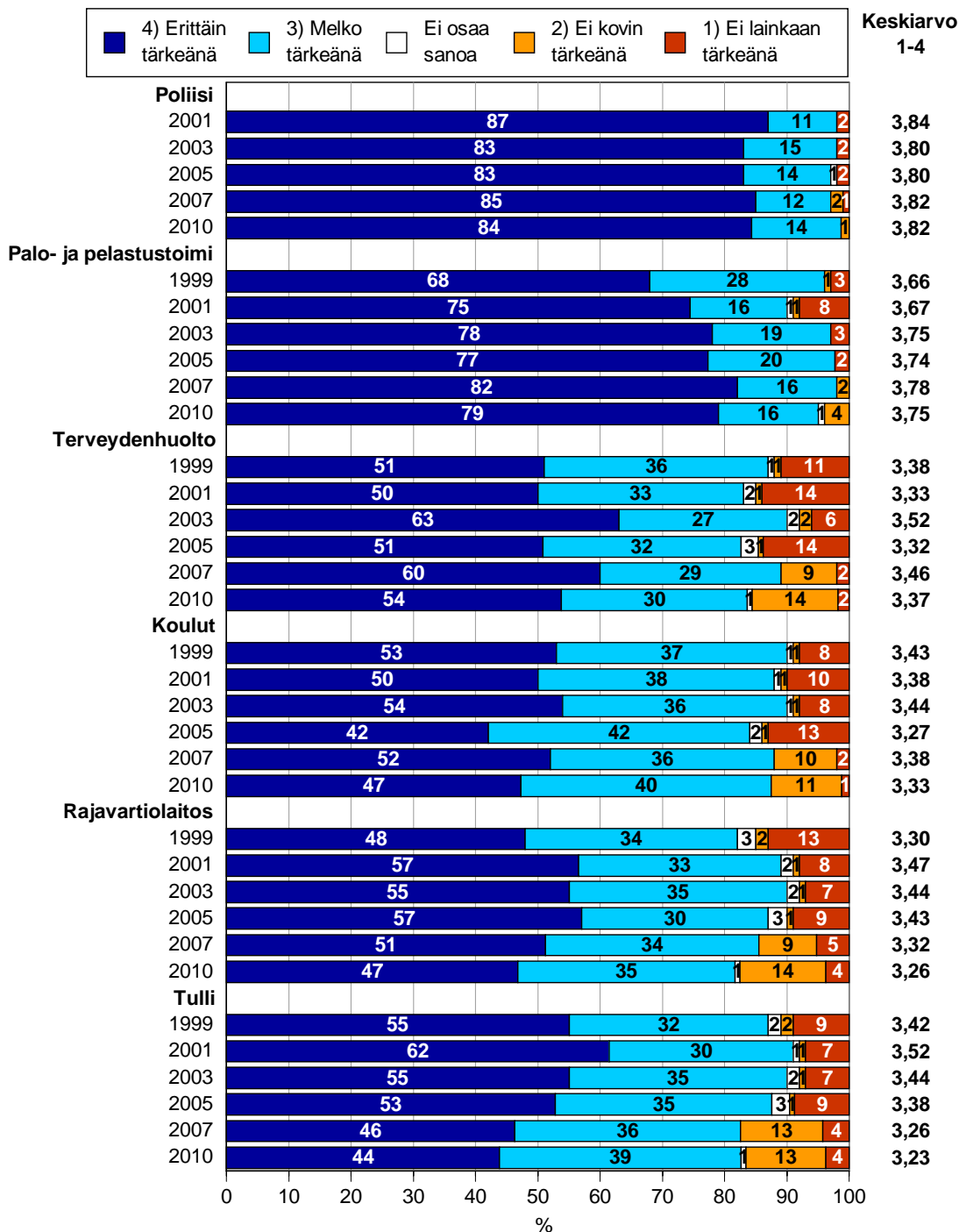
Seuraavaksi merkittävimpiä tahoja kansalaisten mielestä ovat terveydenhuolto, koulut, rajavartiolaitos ja tulli. Rajavartiolaitoksen ja tullin merkitys on vähentynyt vuodesta 2005. Vähiten merkitystä koetaan olevan vapaaehtoistoiminnalla, yrityselämän toimenpiteillä sekä kirkolla ja seurakunnilla.

Kirkko ja seurakunnat ovat keskimääräistä tärkeämpiä 60 vuotta täyttäneille. Yrityselämän toimenpiteet korostuvat 60 vuotta täyttäneillä ja kuten oletettavaa onkin, yrittäjillä ja johtavassa asemassa olevilla. Myös puolustusvoimien merkitys korostuu 60 vuotta täyttäneillä. Alle 25-vuotialle eri tahoilla näyttäisi olevan vähemmän merkitystä. Poliisi koetaan yhtä merkittävänä kaikissa sosiodemografisissa ryhmissä.

Kuvio 2.1.1 Eri tahojen tärkeys rikostorjunnassa ja lähiyhteisön turvallisuuden parantamisessa (1/2)

Eri tahojen roolien tärkeys rikostorjunnassa ja lähiyhteisönne turvallisuuden parantamisessa 1(2)

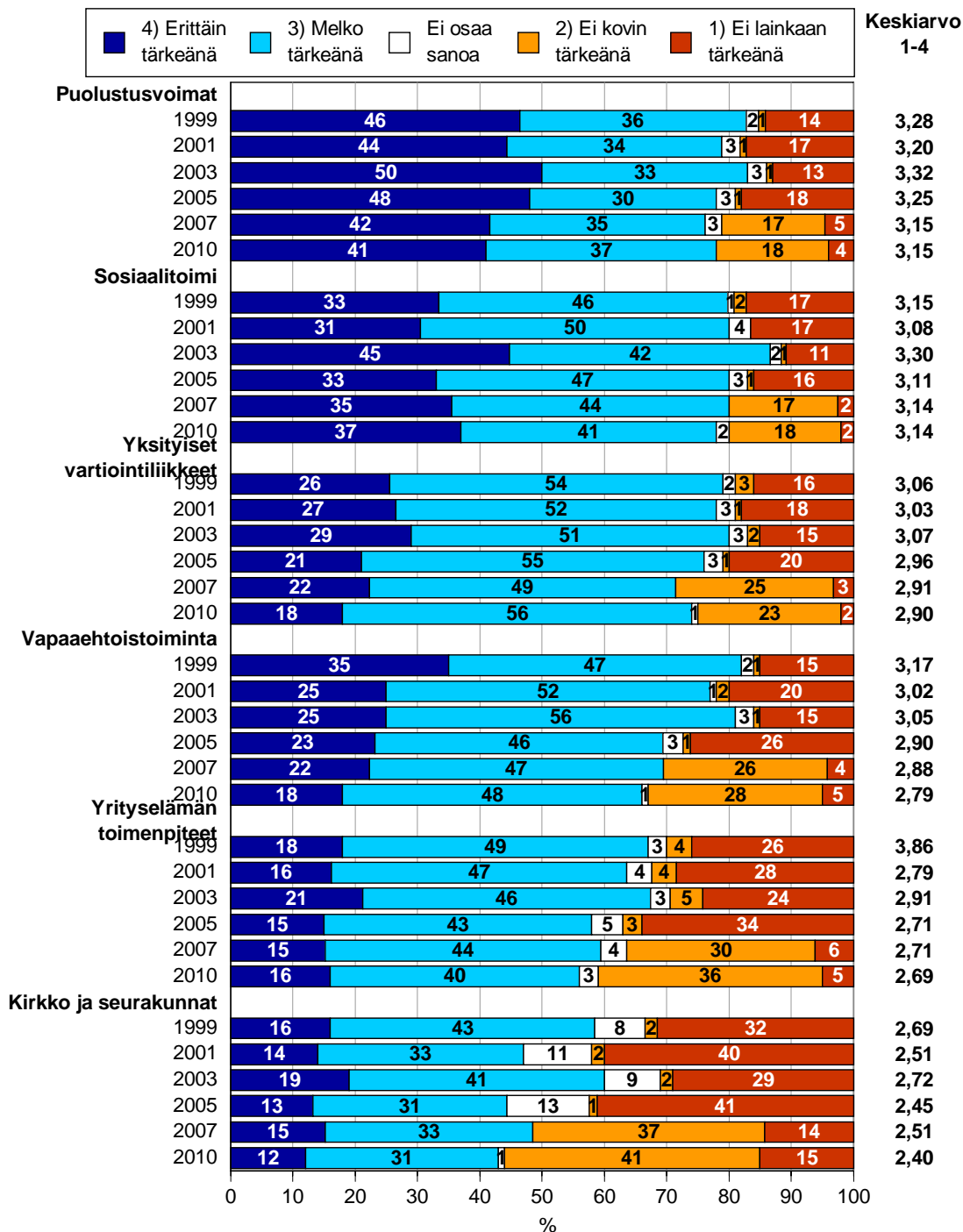
Kaikki vastaajat, 1999 n=997, 2001 n=986, 2003 n=1005, 2005 n=1012, 2007 n=989, 2010 n=1027

Kuvio 2.1.2 Eri tahojen tärkeys rikostorjunnassa ja lähiyhteisön turvallisuuden parantamisessa (2/2)

Eri tahojen roolien tärkeys rikostorjunnassa ja lähiyhteisönne turvallisuuden parantamisessa 2(2)

Kaikki vastaajat, 1999 n=997, 2001 n=986, 2003 n=1005, 2005 n=1012, 2007 n=989, 2010 n=1027

2.2 Kansalaisten luottamus eri turvallisuustahoihin

Luottamus eri turvallisuustahoihin on korkealla tasolla. Erityisesti palo- ja pelastustoimeen luotetaan erittäin paljon. Siihen luottavia on noin kaksi kolmannelta vastanneista, mikä on hieman pienempi osuus kuin vuonna 2007. Poliisiin luottaa erittäin paljon puolet vastaajista. Lähes yhtä moni luottaa poliisiin melko paljon. Luottamus on vuoden 2007 tuloksen tasolla. Luottamus Rajavartiolaitokseen, Puolustusvoimiin, oikeuslaitokseen ja tuomioistuimiin sekä erityisesti yksityisiin vartiointiliikkeisiin on edellisvuoden tasoa. Uudistuksen kohteena oleviin hätäkeskuksiin luotetaan aikaisempaa vähäisemmin. Tämä saattanee kertoa siitä, että tulevan muutoksen arvioidaan heikentävän toimintaa¹.

Luottamuksessa eri turvallisuustahoihin ei ole merkittävästi eroja eri vastaajaryhmissä. Alle 24-vuotiaat luottavat muita enemmän hätäkeskuksiin ja muita vähemmän rajavartiolaitokseen, tulliin ja puolustusvoimiin. Yrittäjät ja johtavassa asemassa olevat luottavat keskimääräistä vähemmän yksityisiin vartiointiliikkeisiin.

Miksi palo- ja pelastustoimea pidetään Suomessa luotettavampana kuin poliisia, jolla on kuitenkin kansainvälisissä vertailuissa poikkeuksellisen laaja tuki ja arvostus ja jota tässäkin barometrissä pidetään tärkeimpänä toimijana rikostorjunnassa ja lähiyhteisön turvallisuuden parantamisessa? Syy on todennäköisesti näiden viranomaisten työtehtävien erilaisuudessa: siinä missä palo- ja pelastustoimen tehtävät ovat tyypillisesti suoraviivaista reagointia akuutteihin turvallisuusongelmiin ja tarjoavat näyttävää toimintaa, poliisin työhön kuuluu näiden lisäksi muun muassa lupapalvelua ja talousrikollisuuden torjuntaa, jotka eivät näyttäyty tavalliselle kansalaiselle adrenaliinia uhkuvina sankaritekoina.

Kun poliisi pysäyttää piikkimatolla autokaaharin tai nappaa kiinni kioskivarkaan, toiminta on suurellekin yleisölle helposti ymmärrettävää ja herättää arvostusta. Mutta kun tavallinen kansalainen kuulee televisiouutisista jonkun talousrikoksista tuomitun jatkavan kaikessa rauhassa liiketoimintaa tai muuten saa tietää jonkun epäluotettavana pitämänsä henkilön pääsevän tekosistaan kuin koira veräjältä, saattaa luottamus poliisiinkin horjua, vaikka tosiasiallisesti poliisi olisi tehnyt kaiken voitavansa oikeuden myöntämien valtuuksien puitteissa. Tätä tulkintaa puoltaa se tutkimustulos, että oikeuslaitokseen luotetaan selvästi vähemmän kuin poliisiin: rikoksen uhri voi kyllä tehdä rikosilmoituksen ja poliisi yleensä ottaa asian tutkittavakseen, mutta viimeistään syyttäjän käsiin päädyttyään moni juttu kuivuu kokoon. Palo- ja pelastusviranomaiset tuskin ainakaan kovin usein joutuvat tällaisten luottamusta nakertavien tilanteiden eteen.

Vain hieman oikeuslaitosta alemmalla tasolla ovat yksityiset vartiointiliikkeet. Niiden alhaiset luottamuskannat kertovat siitä, että yleisen edun kyseessä ollen suomalaiset luottavat virkavastuulla toimiviin virkamiehiin, kun taas yksityisten yritysten katsotaan keskittyvän lähinnä siihen, mikä niiden varsinainen tarkoitus onkin: voiton tuottamiseen osakkeenomistajille.

¹ Hätäkeskuspalvelut keskitetään seitsemään hätäkeskukseen vuosina 2011–2015. Hätäkeskusuudistuksen tavoite on turvata ja varmistaa hätäkeskuspalveluiden saatavuus ja tehokas viranomaisyhteistyö koko maassa. Hätäkeskuslaitokselle suunnitellaan ja toteutetaan uusi toiminta- ja johtamismalli vuoteen 2015 mennessä. Tällä hetkellä toiminnassa on 15 hätäkeskusta.

Luottamusta kuvaavissa luvuissa on merkittävää se, että kaikkiin mainittuihin tahoihin luotetaan kohtalaisen paljon; vain harva vastaaja valitsee vaihtoehdon ”erittäin vähän” minkään tahon kohdalla.

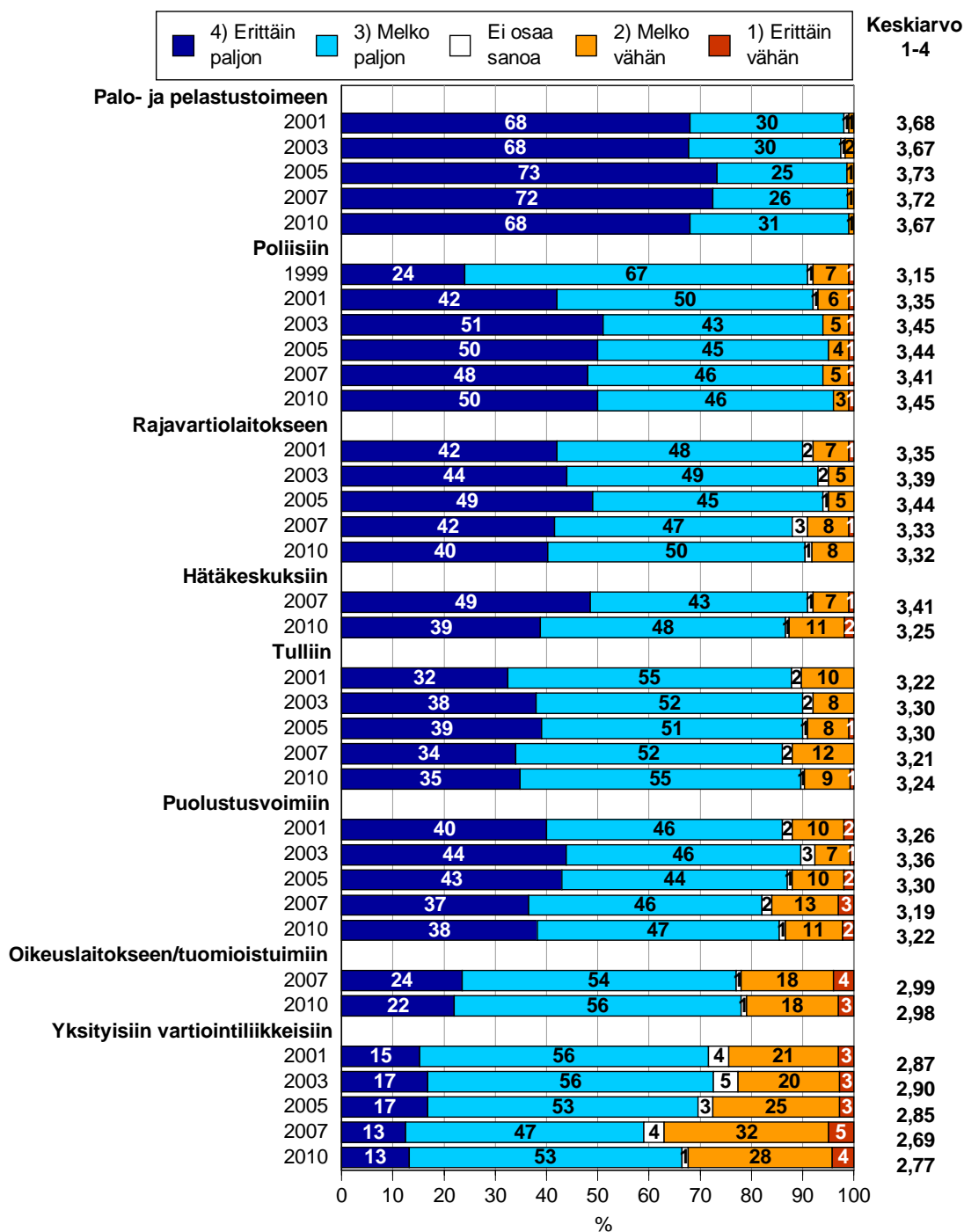
Toisaalta luottamus on sellainen indikaattori, jota täytyy käsitellä tutkimuksessa varsin tiukasti: tosiasiallisesti luottamus ei ole kovin liukuva käsite, vaan luottamusta joko on tai sitten sitä ei ole. Jos henkilö ei voi olla 100-prosenttisen varma siitä, että apua tarvitessaan poliisi tulee paikalle, kyse ei oikeastaan ole luottamuksesta. Tässä mielessä vaihtoehto ”melko paljon” kuvastaa itse asiassa aika löyhää luottamusta, koska eihän aitoa luottamusta kokeva henkilö ajattele, että ehkäpä viranomainen tulee avukseni melko varmasti, ehkä 70 prosentin varmuudella. Viranomainen tulee tai on tulematta, ei se voi tulla puoliksi.

On sosiologisesti perusteltua tulkita vain kuvion tummansininen palkki ”erittäin paljon” aidoksi luottamukseksi. Ainakaan kuviota ei pidä tulkita niin, että vertailtaisiin ”erittäin paljon”- ja ”melko paljon” -vastausten yhteenlaskettuja osuuksia, vaan ”erittäin paljon” -vastauksia pitää painottaa vahvasti. Luottamus ei ole oikeastaan edes mielipide, vaan se on yksilön elämää määrittävä perustavanlaatuinen tuntemus, joka syntyy pitkän ajan kuluessa monien eri vaikutuselementtien seurauksena. Sen sijaan luottamuksen menettäminen käy sutjakasti: siihen ei tarvita kuin yksi pahasti epäonnistunut kohtaaminen kyseisen viranomaisen kanssa.

Kuvio 2.2.1 Kansalaisten luottamus eri turvallisuustahoihin

Missä määrin luottaa viranomaisten tai tahojen toimintaan

Kaikki vastaajat, 1999 n=997, 2001 n=986, 2003 n=1005, 2005 n=1012, 2007 n=989, 2010 n=1027

2.3 Eri valvontamuotojen merkitys liikenneturvallisuuden kannalta

Kansalaisten mielestä selvästi merkittävin valvontamuoto liikenneturvallisuuden kannalta on rattijuopumusvalvonta. Muita merkittävimpiä valvontatehtäviä ovat nopeusvalvonta sekä pääteillä että taajamissa. Tänä vuonna uutena asiana selvitetty matkapuhelimen käytön valvonta koetaan vähiten tärkeänä liikenneturvallisuuden kannalta. Rattijuopumusvalvontaa ja taajamien nopeusvalvontaa lukuun ottamatta muiden valvontamuotojen merkitys on aiempaa vähäisempää.

Turvavöiden käytön valvonta korostuu naisilla. Samoin matkapuhelimen käytön valvonta korostuu naisilla sekä 60 vuotta täyttäneillä. Asialla on vähemmän merkitystä alle 35-vuotiaille ja yrittäjille ja johtavassa asemassa oleville. Yrittäjien ja johtavassa asemassa olevien vastauksissa näkyy myös nopeusvalvonnan ja turvavöiden käytön valvonnan, risteysvalvonnan sekä muun ajotapavalvonnan vähäisempi merkitys liikenneturvallisuudelle. Yrittäjät ja johtavassa asemassa olevat näyttävät tämän pohjalta olevan liikenneturvallisuuden tärkeyden näkökulmasta haasteellinen ryhmä. Alle 25-vuotiaille kevyen liikenteen valvonta on vähämerkityksellisempää ja korostuneempaa puolestaan 60 vuotta täyttäneille.

On merkillepantavaa, että rattijuopumuksen valvontaa koskevat mielipiteet poikkeavat muista valvontakohteista näin huomattavasti. Jopa 87 prosenttia pitää sitä erittäin merkittävänä, kun taas muiden valvontakohteiden kohdalla luku on enimmilläänkin vain puolet tästä. Rattijuopumusta pidetään siis erittäin vakavana asiana, jonka tehokas valvonta parantaa kansalaisten mielestä liikenneturvallisuutta enemmän kuin muiden asioiden valvonta. Alkoholi on toki mukana monissa liikenneonnettomuuksissa, mutta sitäkin useammin onnettomuuden syynä on ylinopeus. Siksi on jollain tapaa hätkähdyttävää, että nopeuksien valvontaa pitää erittäin tärkeänä taajamissa 44 ja pääteillä vain 38 prosenttia vastaajista.

Suomalaisen moraalikäsityksen voi ainakin osalla kansasta tiivistää niin, että ylinopeus on jokaisen oma asia ja hetkellinen ylinopeus on aivan sallittua, joskus jopa suotavaa. Tässä suhteessa suomalaisten asenteet näyttävät entisestään heikentyneen vuodesta 2007, jolloin nopeusvalvontaa pääteillä piti erittäin merkittävänä 46 prosenttia.

Liikenneturvallisuuden kehittämisessä olisikin syytä pohtia syitä siihen, miksi ylinopeuden ja muun ajotavan valvontaa ei pidetä läheskään niin tärkeänä kuin rattijuopumusvalvontaa, vaikka molemmissa tapauksissa on kyse liikenneonnettomuudesta, joka voi aiheuttaa vakavan vaaran. Ehkä alkoholiin liittyy kulttuurissamme tietty kielletyn hedelmän leima, joka tekee siitä niin houkuttelevan ja samalla paheksuttavan.

Väheksymättä rattijuopumuksen aiheuttamaa vaaraa on pakko todeta, että tutkimustulokset osoittavat suomalaisten liikenneturvallisuusasenteissa olevan jotain erilaista: normaalissa liikennekulttuurissa ylinopeuden ja muiden ajotapaan liittyvien rikkomusten pitäisi olla ainakin suunnilleen samassa kuin rattijuopumuksen. Asiaa selittänee se, että suomalaisten suhde alkoholiin on poikkeuksellinen. Huolestuttavampaa on, jos rattijuopumuksen ylikorostuminen suhteessa muihin liikenneonnettomuksiin johtuu siitä, että esimerkiksi ylinopeuden vaaraa vähätellään ja ajatellaan, että liikenteessä voi toimia miten haluaa, kunhan veressä ei ole päihdyttäviä aineita.

Rattijuopumuksen valvontaa voidaan suhteuttaa myös siihen, että myös väsyneenä ajaminen on kiellettyä, sillä väsymys heikentää kuljettajan reagointikykyä kuten alkoholi. Yleensä ajoaikojen valvonta liitetään raskaaseen liikenteeseen, jossa kuljettajien riittävää vireystasoa kontrolloidaan ajoaikapiirtureiden avulla.

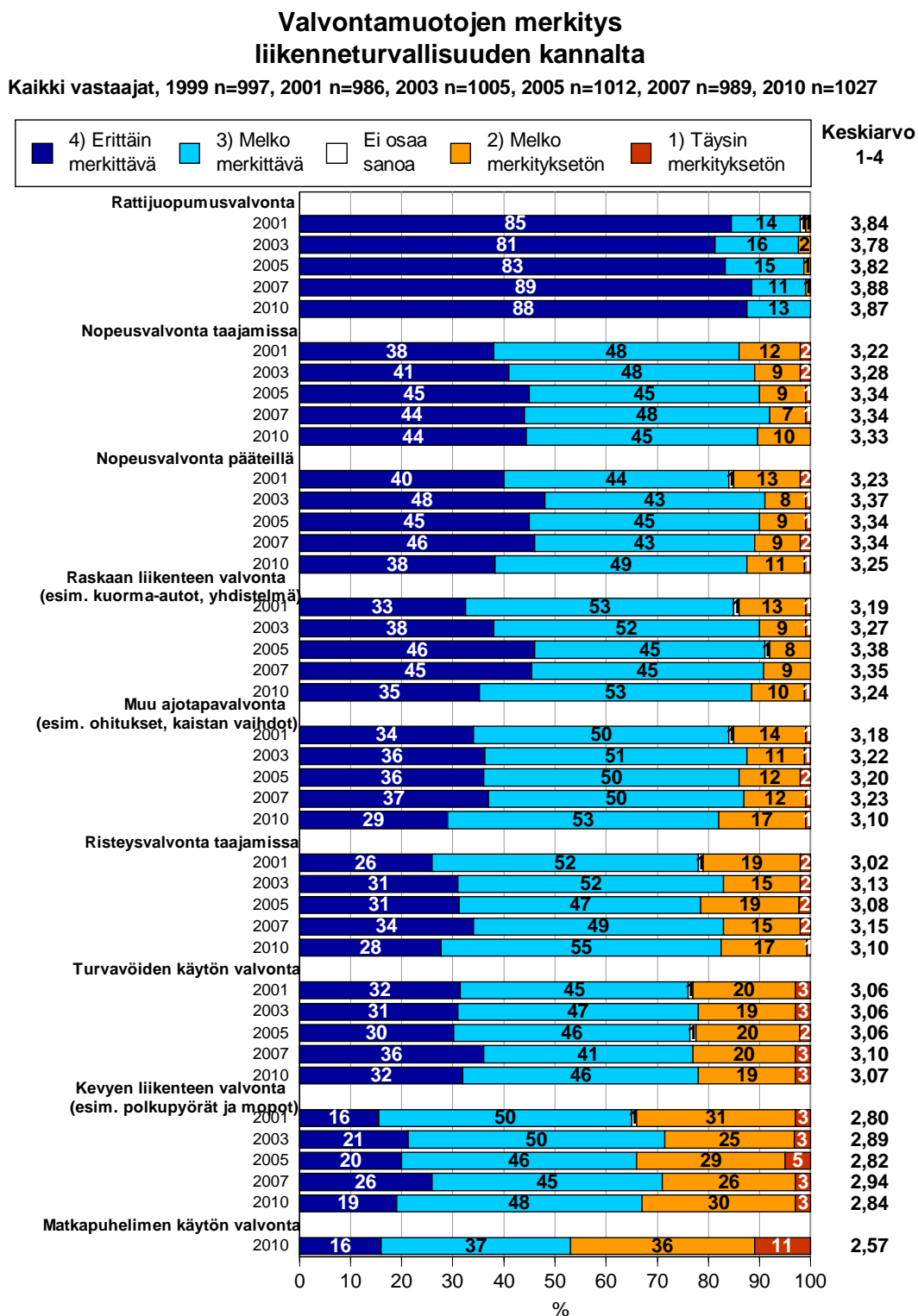
Muuta ajotapavalvontaa pitää erittäin merkittävänä 29 prosenttia ja melko merkittävänä 53 prosenttia vastaajista. Mitähän mahtaa liikkua sen yhden prosentin päässä, joka pitää ajotavan valvontaa täysin merkityksettömänä tai niiden lähes joka kuudennen, jotka pitävät sitä melko merkityksettöminä? Positiivinen tulkinta on, että nämä vastaajat joko eivät itse liiku autolla tai sitten he ajavat niin hiljaisilla reiteillä, ettei siellä joudu kohtaamaan päivittäin liikennerikkomuksia. Negatiivisempi selitys tulokselle on, että suuri osa noista yhteensä 18 prosentista on niitä, jotka itse rikkovat liikennesääntöjä toistuvasti joko ajamalla edellä kulkevan auton takapuskurissa kiinni, kiilaamalla moottoritiellä oikealta eteen vilkkua näyttämättä tai ajamalla pysähtymättä suojatien eteen viereiselle kaistalle pysähtyneen ajoneuvon ohi. Asenteiden – ja mahdollisten asennevammojen – tarkempi seulominen vaatisi jatkotutkimusta, jossa kysyttäisiin näkemyksiä erilaisten liikennerikkomusten tuomittavuudesta.

Matkapuhelimien käytön valvonnan vähäinen merkittävyys selittynee ainakin osittain sillä, että asiaa koskeva lainsäädäntö on epäjohdonmukaista: puhelimeen puhuminen on sallittua hands free -laitteiden kanssa, vaikka tutkimukset osoittavat sen haittaavan liikenteeseen keskittymistä yhtä paljon kuin normaalin kännykkään puhumisen. Kun kansalaiset ovat tietoisia tällaisista tutkimustuloksista, suuri osa ajattelee voivansa puhua kännykkään ajaessaan, koska puhelimeen puhumista ajon aikana ei ole kokonaan kielletty. Tutkimustulos saattaa kertoa myös siitä, että kännykkään puhuminen on suhteellisen uusi ilmiö, eikä sen liikenteelle aiheuttamasta turvallisuuden heikkenemisestä ole tiedotettu tarpeeksi painokkaasti.

Puhelimeen puhumista lisäksi voidaan pitää Suomessa kunnollisen, työtätekevän ja kiireisen kansalaisen merkinä, mikä on omiaan vähentämään sen paheksuttavuutta liikenteessä. Moni haluaa hoitaa työ- ja muita asioitaan myös silloin, kun niihin pystyy paremmin keskittymään. Tehokkuutta ihannoivassa tietoyhteiskunnassamme voi vaatia paljon työtä, ennen kuin matkapuhelimen käyttö autolla ajaessa saataisiin edes merkittävästi vähenemään. Kansalaisten mielestä sen ei ainakaan tulisi kuulua poliisin valvontatyön painopistealueisiin.

Tuloksia tarkasteltaessa on kuitenkin tärkeää huomata, että kaikissa mainituissa osa-alueissa enemmistö (siis yli 50 prosenttia) kansalaisista pitää poliisin toimia erittäin tai melko merkittävinä. On syytä olettaa, että käsitykset eri valvontamuotojen merkityksestä heijastelevat yleisemminkin asennoitumista liikennekäyttäjyymiseen: jos ei itse riko liikennesääntöjä, ei tarvitse myöskään pelätä, että poliisi pysäyttäisi ja saisi toiminnastaan sanktion.

Kuvio 2.3.1 Valvontamuotojen merkitys liikenneturvallisuuden kannalta

2.4 Kansalaisten arviot poliisin toiminnan korrupoituneisuudesta

Tässä tutkimuksessa on vuoden 2007 poliisibarometrin mukaan jaoteltu korrupitioon liittyviä asioita kolmeen luokkaan: ulkoinen, sisäinen ja organisaatioon kohdistuva sekä yksityinen.

Tutkimuksen luokittelu perustuu Hollannissa käytettyyn poliisin tietojärjestelmiä hyväksi käyttävään sisäiseen valvontajärjestelmään ja sen luokitteluun. Korrupitokysymysten valinnassa on käytetty soveltuvien osin Hollannin poliisin sisäisessä valvonnassa olevaa kysymysryhmittelyä². Näissä ryhmittelyissä tarkastellaan, ketkä ovat korrupitio uhreja ja ketä korrupitio palvelee (kiinnostus). Mahdollinen uhri vaihtelee siis sen mukaan, mikä on väärinkäytön tai korrupitio aihe ja toiminnan osa-alue. Hollannin tutkimuksesta voidaan mainita ulkoisen osa-alueen osalta esimerkiksi vallan tai voiman väärinkäyttö, joka voi paitsi aiheuttaa harmia uhrille, myös vähentää kansalaisten luottamusta poliisiorganisaatioon. Saman tutkimuksen osalta sisäiseen osa-alueeseen kuuluvat esimerkiksi yksilön ja toisten työntekijöiden väliset suhteet ja organisaation omaisuuden väärinkäyttö, sekä viimeisenä mainittakoon tämän saman Hollannin poliisin jaottelun mukaan yksityiseen osa-alueeseen kuuluvina väärinkäytöksiä eturistiriidat.

Poliisibarometrissä korrupitioon ja väärinkäytöksiin liittyvillä kysymyksillä haluttiin arvioida yleisesti kansalaisten käsitystä korrupitio todennäköisyydestä poliisissa.

1. Ulkoinen alue: poliisitoiminta

Tässä uhrina on kansalainen.

Kiinnostus: (yksityinen) henkilökohtainen ja organisaationaaliset syyt

- a. korrupitio
- b. eturistiriita; lahjonta ja lahjus tai joku muu vastaava
- c. varkaus
- d. voiman väärinkäyttö
- e. tiedon väärinkäyttö
- f. poliisin vallan väärinkäyttö
- g. seksuaalinen häirintä

2. Poliisitoiminnan sisäinen osa-alue; organisaatio

Tässä uhrina on työkaveri ja organisaatio;

Kiinnostus: oma kiinnostus

- a. varkaus (sisäinen)
- b. petos
- c. organisaation tarvikkeiden/omaisuuden väärinkäyttö ja tuhlaus
- d. työkaverien seksuaalinen häirintä

² Lamboo, Terry (2007). Police Integrity: Accountability of internal investigations. EGPA 19th-22th September, 2007, Madrid. Ms. Lamboo is working as a Research Fellow at the Department of Public Administration and Organization Science, Faculty of Social Sciences, Vrije Universiteit Amsterdam, The Netherlands.

3. Yksityinen osa-alue

Tässä uhrina on kansalainen ja organisaatio;

Kiinnostus: yksityinen

a. eturistiriitä; sivutoimi tai aktiviteetti

b. (yksityinen) väärä käytös/toimintatapa

Seuraavassa on kuvattu tässä ja edellisessä poliisibarometrissä saatuja kyselytutkimuksen vastauksia tämän luokittelun avulla.

Poliisitoiminnan ulkoisen alueen arvioidaan olevan vähiten todennäköisesti epäeettisesti toimiva. Vastaaajista noin yhdeksän kymmenestä on sitä mieltä, että poliisi yrittää toimia epäeettisesti kansalaisia tai yhteiskunnan muita toimijoita kohtaan melko tai erittäin epätodennäköisesti. Tätä melko tai erittäin todennäköisenä pitää 14 % vastaaajista mikä on vuoteen 2007 verrattuna pienempi osuus.

Hieman suurempi osa kansalaisista on sitä mieltä, että poliisin sisällä esiintyy melko tai erittäin todennäköisesti korruptiota tai epäeettistä toimintaa. Tosin suurempi osa arvioi tämän olevan erittäin tai melko epätodennäköistä. Tässä tulos on vuoden 2007 tasoa.

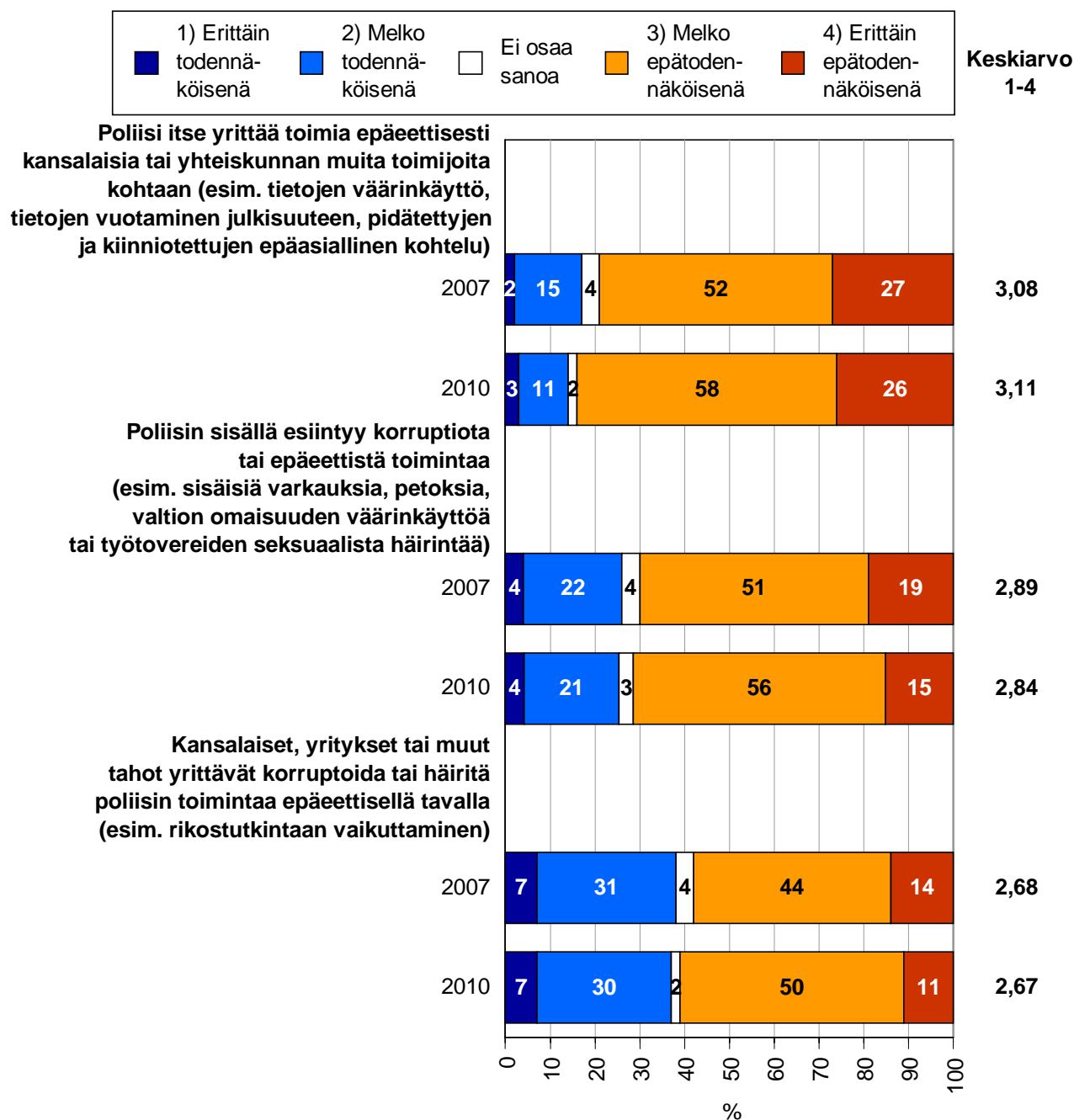
Poliisiin itseensä kohdistuva, kansalaisten, yritysten tai muiden tahojen yrittämä poliisin toiminnan korruptointi ja häirintä epäeettisellä tavalla on lähes 40 % mielestä erittäin tai melko todennäköistä. Noin kuusi kymmenestä vastaajasta pitää ulkopuolelta tulevaa poliisin kohdistuvaa häiriötoimintaa melko tai erittäin epätodennäköisenä. Tässäkin tulos on vuoden 2007 luokkaa.

Kansalaisten korkeaa luottamusta poliisiin korostaa se, että poliisiin uskotaan todennäköisemmin olevan korruptointiyritysten kohteena kuin tekijänä. Toisaalta kansalaiset luottavat tässä asiassa paitsi poliisiin, myös laajasti siihen, että muut tahot toimivat poliisia kohtaan mallikelpoisesti.

Kuvio 2.4.1 Kansalaisten arviot poliisin toiminnan korruptoituneisuudesta

Miten todennäköisenä pitää sitä että...

Kaikki vastaajat, 2007 n=989, 2010 n=1027

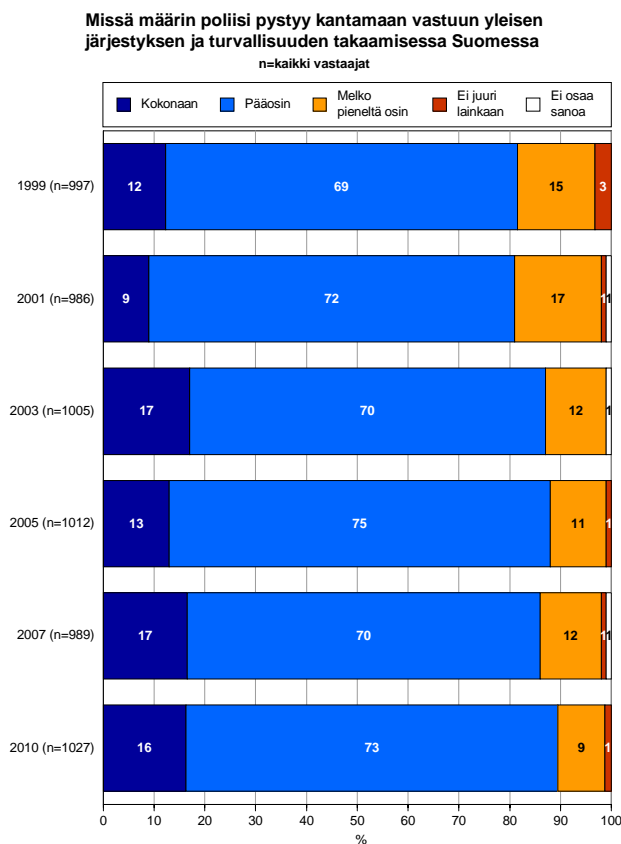
3 Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden tila

3.1 Poliisi yleisen järjestyksen ja turvallisuuden päävastaajana

Valtaosa suomalaisista on sitä mieltä, että poliisi pystyy kantamaan vastuun yleisen järjestyksen ja turvallisuuden takaamisesta Suomessa kokonaan tai pääosin. Kokonaan vastuunkantamiseen luottavien määrä on samaa tasoa vuoteen 2007 verrattuna. Ei juuri lainkaan -vastausten osuus on pienempi kuin kertaakaan aiemmin. Tämä tulos kertoo omalta osaltaan kansalaisten turvallisuuden tunteen lisääntymisestä.

Miesten, 35–59-vuotiaiden, yli 15 vuotta asuinpaikkakunnallaan asuneiden sekä Etelä-Suomessa asuvien mielestä poliisi pystyy kantamaan vastuun yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta keskimääräistä enemmän kokonaan. Keskimääräistä vähäisempää luottamus on alle 25-vuotiailla.

Kuvio 3.1.1 Poliisin vastuu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden takaamisesta

3.2 Poliisin Internet-sivuston käyttäminen

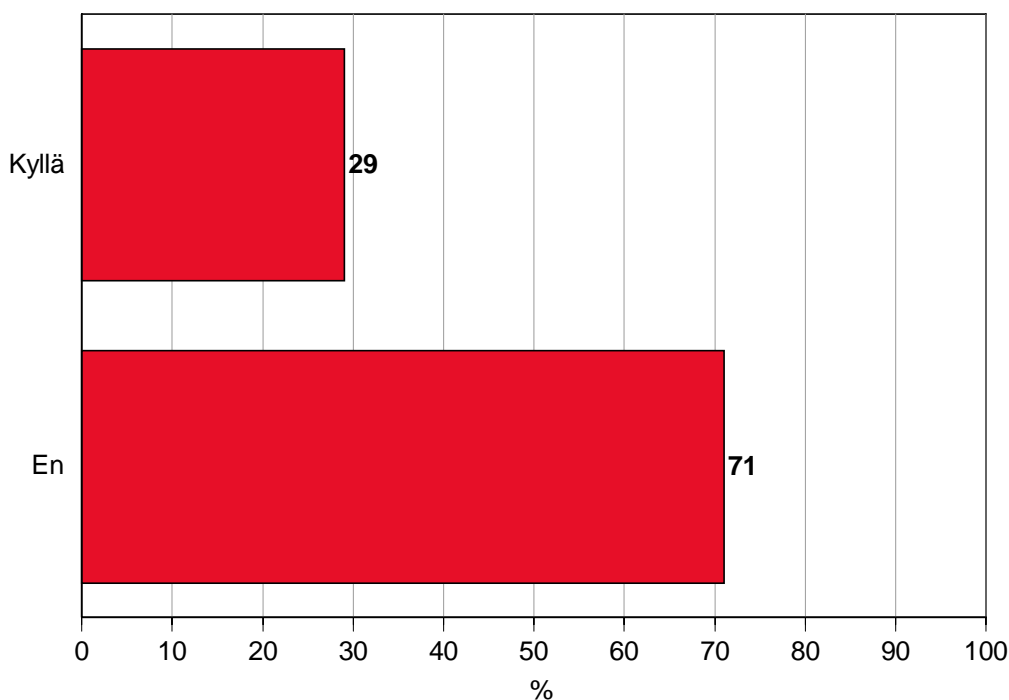
Tässä poliisibarometrissä selvitettiin ensimmäistä kertaa kansalaisten poliisin verkkopalveluita eli www.poliisi.fi-sivuston käyttöä. Vajaa kolmasosa vastanneista on käyttänyt poliisin verkkopalvelua.

Muita useammin poliisin sivustoa ovat käyttäneet miehet, 25–34-vuotiaat, toimihenkilöt, yrittäjät ja johtavassa asemassa olevat, yli 30 000 asukkaan kaupungeissa asuvat, vähintään kerran vuodessa ulkomaille matkustavat, eteläsuomalaiset, Internetiä käyttävät sekä henkilöt, jotka poliisin näkökulmasta ovat välittömiä asiakkaita, subjekteja sekä todistajia, silminnäkijöitä ja yhteistyökumppaneita.

Kuvio 3.2.1 www.poliisi.fi-sivuston käyttäminen

Oliko käyttänyt poliisin verkkopalveluita eli sivustoa www.poliisi.fi

Kaikki vastaajat, n=1027

3.3 Matka lähimmälle poliisiasemalle ja poliisin palvelupisteelle

Keskimääräinen matka kotoa lähimmälle poliisiasemalle on hieman lyhyempi kuin aikaisempina vuosina ollen nyt noin viisi kilometriä. Samoin matka lähimmälle lupapalvelupisteelle on lyhyempi kuin aiempina vuosina. Yleisimmin matkan lähimmälle poliisiasemalle tai poliisin lupapalvelupisteelle arvioidaan olevan 1–5 kilometriä. Matkan arvioi olevan yli 20 kilometriä kuusi prosenttia vastaajista.

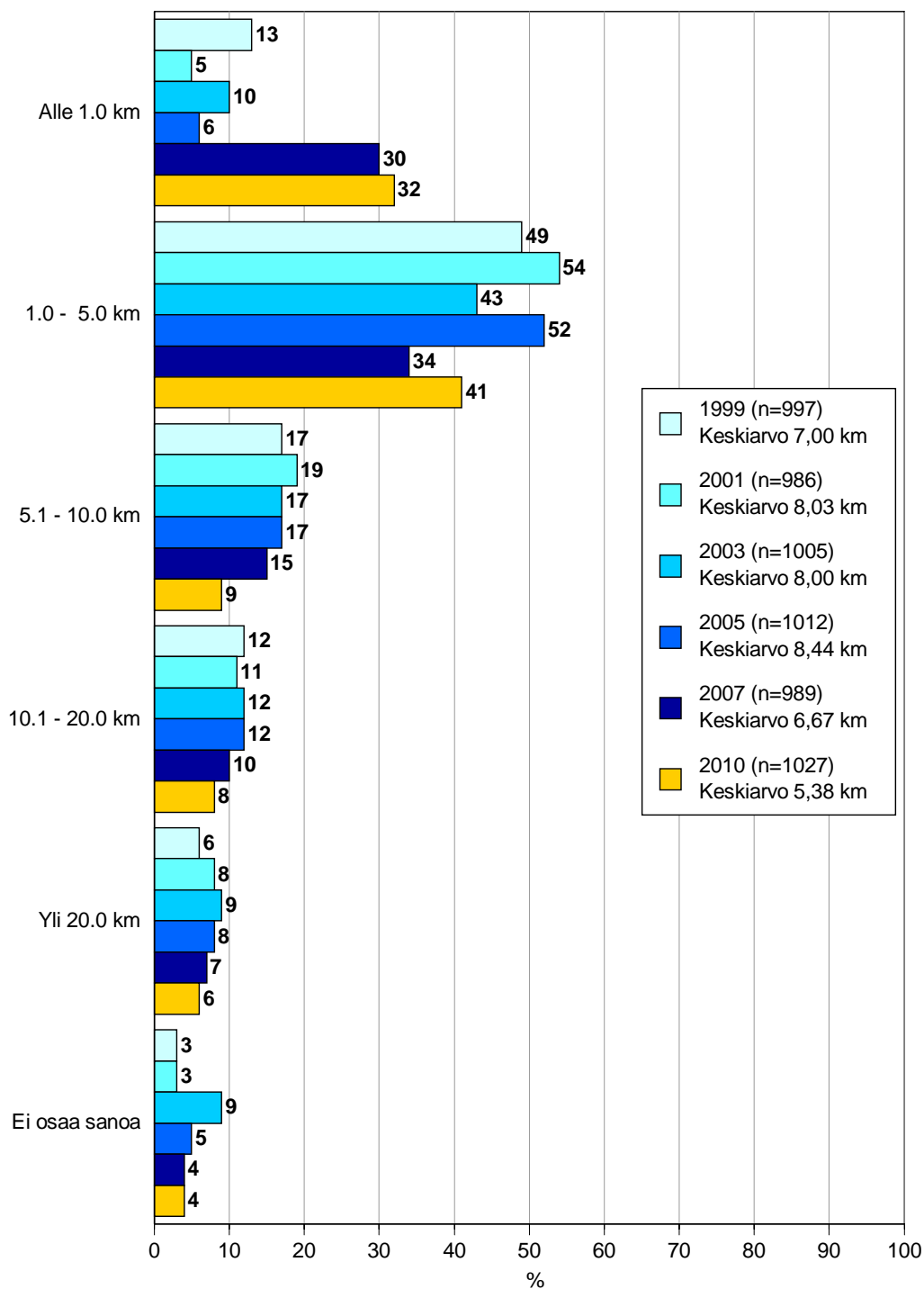
Naiset, alle 35-vuotiaat, yrittäjät ja johtavassa asemassa olevat, yli 30 000 asukkaan kaupungeissa asuvat sekä eteläisen ja pohjoisen Suomen asukkaat arvioivat matkan lähimmälle poliisiasemalle tai poliisin palvelupisteelle keskimääräistä lyhyemmäksi.

Keskimääräistä pidempi matka on miesten, 50 vuotta täyttäneiden, alle 30 000 asukkaan kunnissa asuvien sekä itäsuomalaisten mielestä.

Kuvio 3.3.1 Matka lähimmälle poliisiasemalle

Kuinka pitkä matka on kotoa lähimmälle poliisiasemalle

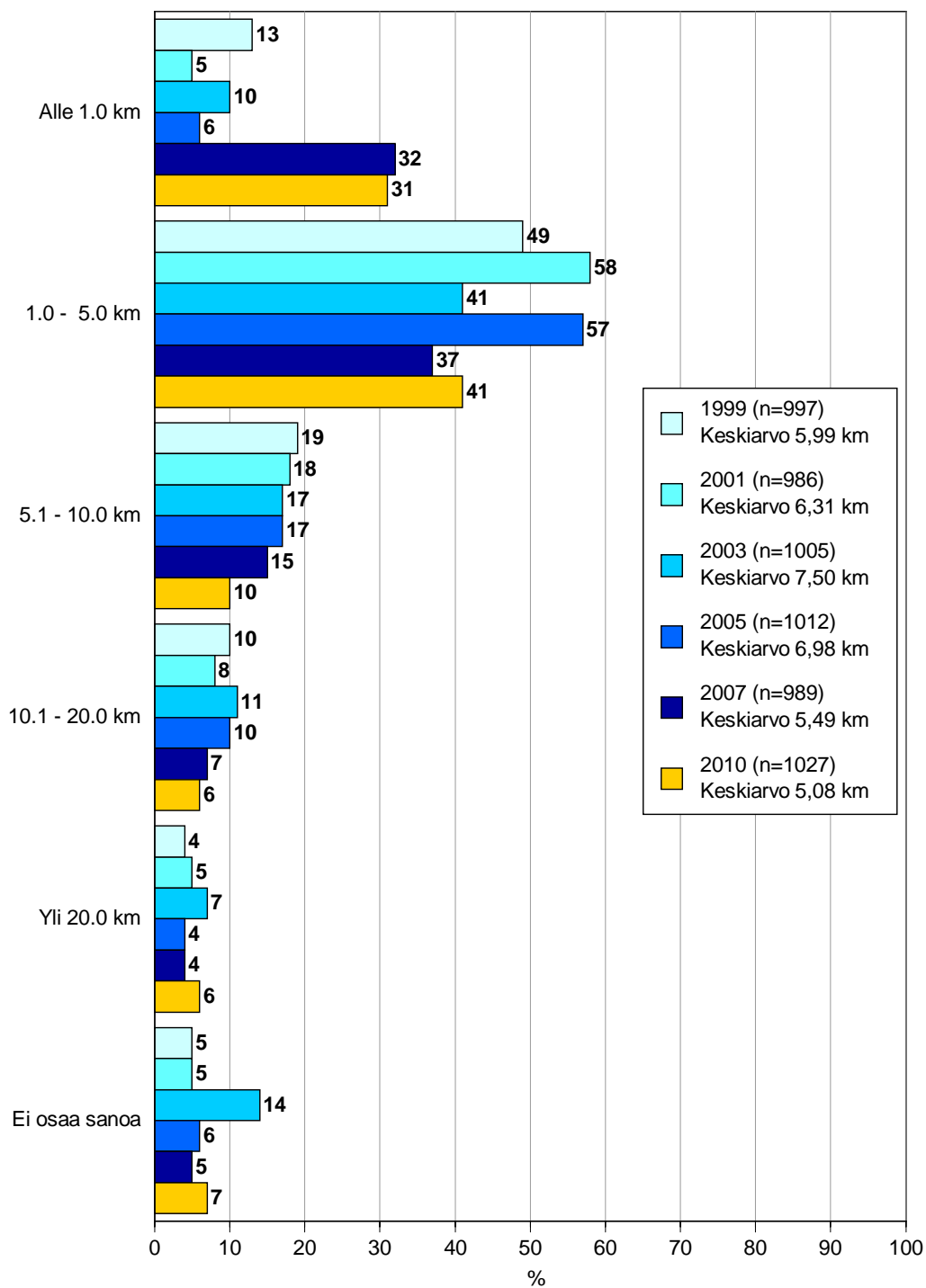
n=kaikki vastaajat

Kuvio 3.3.2 Matka lähimmälle lupapalvelupisteelle

Kuinka pitkä matka on kotoa poliisin lupapalvelupisteelle

n=kaikki vastaajat

3.4 Odotukset poliisiavun nopeudesta

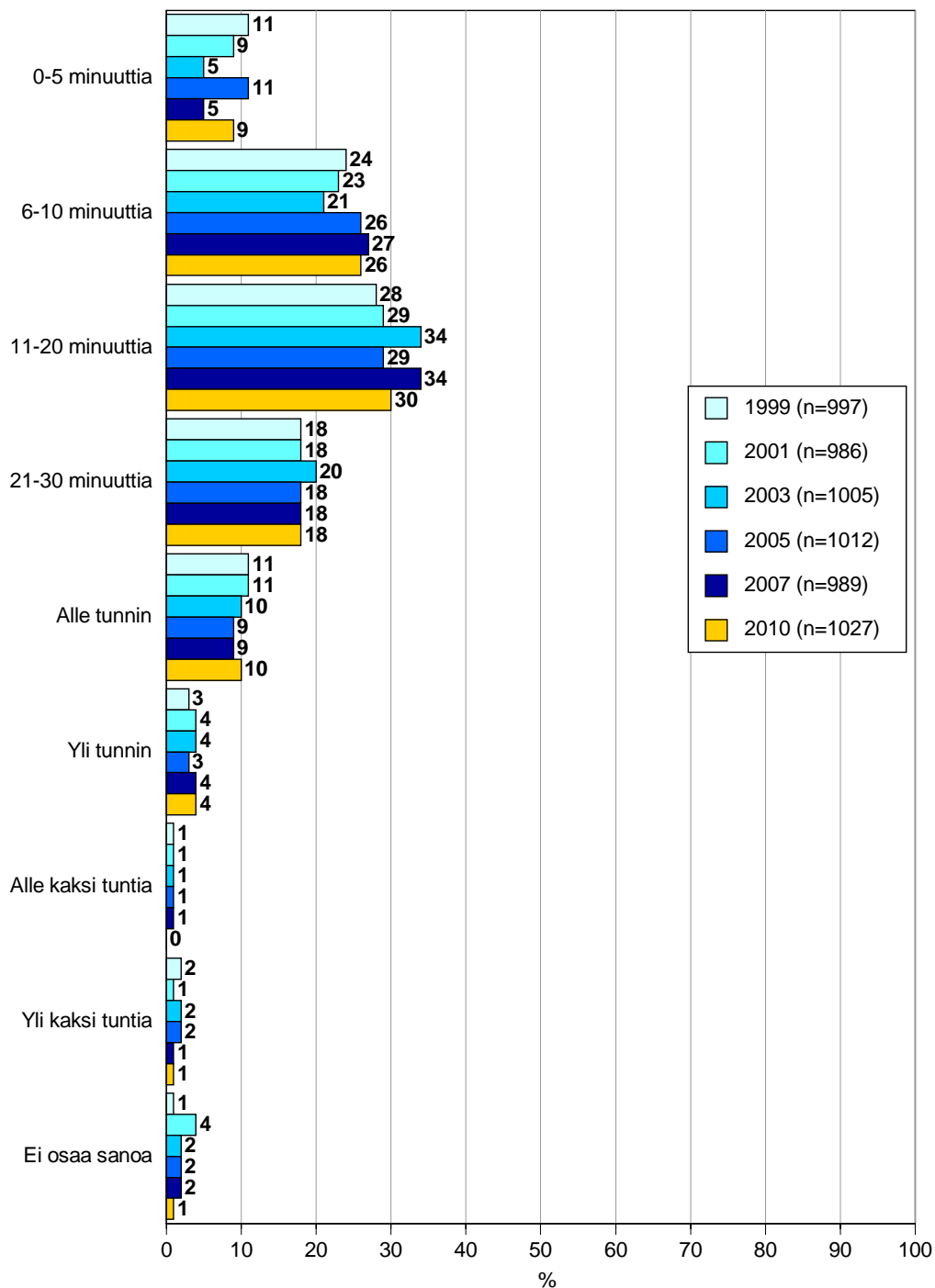
Poliisin odotetaan olevan paikalla hieman nopeammin kuin mitä vuonna 2007 on odotettu. Noin joka kymmenes vastaaja uskoo poliisin olevan paikalla vähintään viiden minuutin kuluttua yhteydenotosta tilanteessa, jossa on kiireellisen poliisiavun tarpeessa. Neljäsosan mielestä poliisi saapuu paikalle 6–10 minuutin kuluessa. Vajaa kolmannes vastanneista arvioi poliisin ehtivän paikalle 11–20 minuutin kuluessa. Odotus poliisiavun nopeudesta voinee heijastaa myös arviota siitä, että poliisiasema tai poliisin palvelupiste olisi lähellä omaa kotia. Odotusajan lyhentyminen heijastaa omalta osaltaan tämän hetkistä elämänrytmiä. Asioiden on tapahduttava nopeasti, mieluummin heti. Toisaalta kiireellistä apua tarvittavissa tilanteissa onkin paikalle tultava nopeasti.

Miehet, alle 35-vuotiaat, yli 100 000 asukkaan kaupungeissa asuvat sekä Etelä- ja Länsi-Suomen alueella asuvat henkilöt olettavat keskimääräistä enemmän avun tulevan paikalle vähintään 10 minuutin kuluessa.

Kuvio 3.4.1 Poliisiavun saapuminen paikalle kiireellisessä tarpeessa

Jos olisi kiireellisen poliisiavun tarpeessa, minkä ajan kuluttua yhteydenotosta uskoisi poliisin olevan paikalla

n=kaikki vastaajat

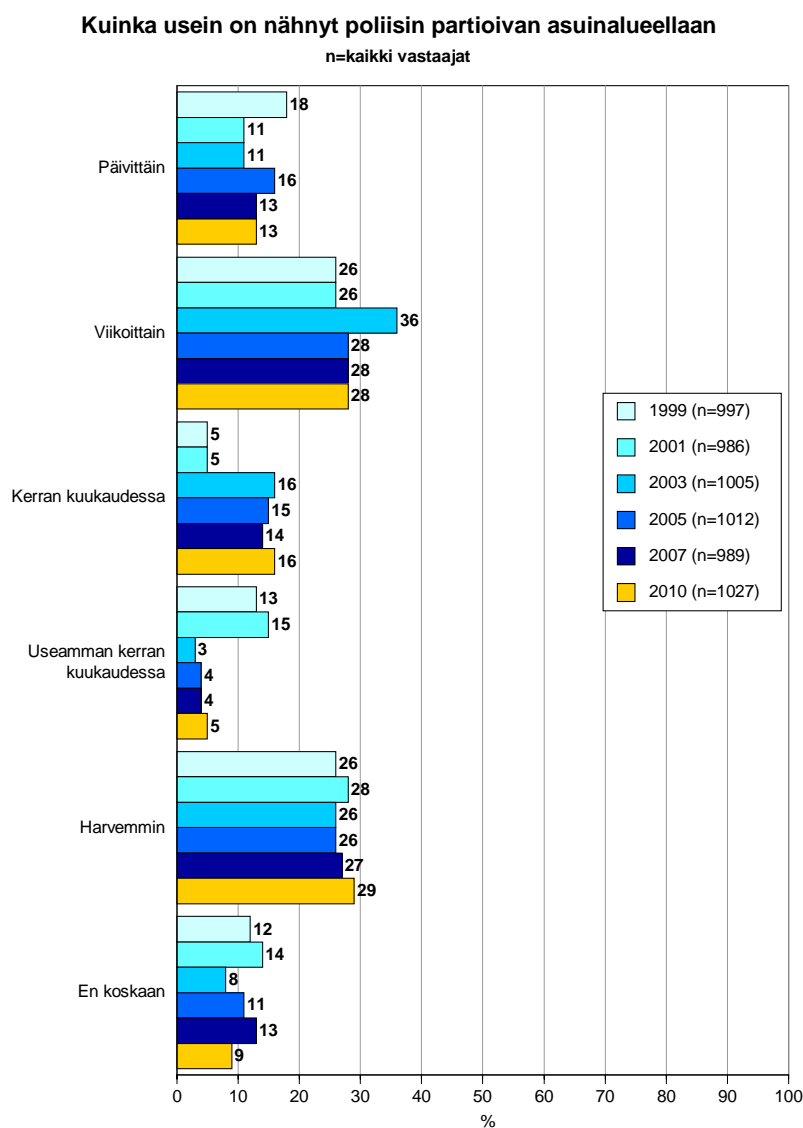

3.5 Poliisin näkyvyys lähiympäristössä

Neljä kymmenestä vastaajasta on nähnyt poliisin partioivan asuinalueellaan vähintään viikoittain. Tulos on sama kuin vuonna 2007. Harvemmin kuin useamman kerran kuukaudessa poliisin näkeviä on vajaa kolmannes vastanneista. Tämän ryhmän osuus on kuitenkin kasvanut vuodesta 2005.

Keskimääräistä useammin päivittäin poliisia ovat nähneet miehet, 25–34-vuotiaat ja yli 100 000 asukkaan kaupungeissa asuvat. Poliisin näkyvyys on keskimääräistä vähäisempää itäisessä ja pohjoisessa Suomessa. Tämä johtuu luonnollisesti väestötiheydestä, poliisin käytettävissä olevista resursseista sekä etäisyyksistä.

Kuvio 3.5.1 Poliisin näkyvyys asuinalueella

3.6 Turvattomuuden kokeminen

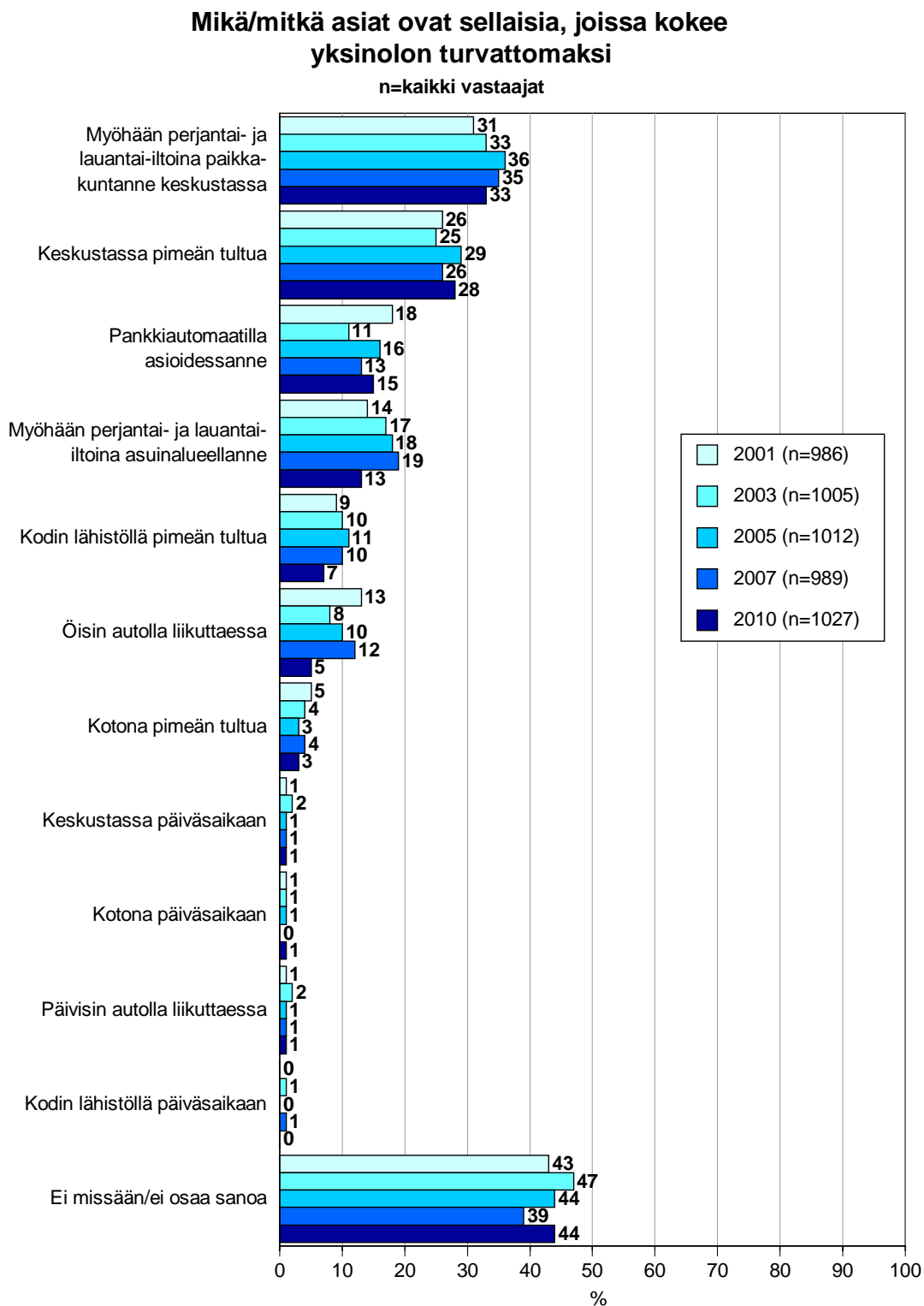
Turvattomuuden kokemisessa erottelevia tekijöitä ovat valoisuus/pimeys ja arki/viikonloppu. Yksinolo koetaan turvattomimmaksi myöhään perjantai- ja lauantai-iltaisain oman paikkakunnan keskusta-alueella ja omalla asuinalueella sekä keskustassa pimeän tultua. Turvattomuuden kokeminen on lisääntynyt keskustassa pimeän tultua. Aiempaa vähäisempää turvattomuuden tunteen kokeminen on myöhään perjantai- ja lauantai-iltoina omalla asuinalueella.

Vastaajista neljä kymmenestä ei ole ottanut kantaa tähän asiaan. Voidaan jossain määrin olettaa, että he eivät koe turvattomuuden tunnetta yksin ollessaan tai välttelevät tilanteita, joissa turvattomuuden tunnetta voisi tulla ja näin eivät koe tuntevansa turvattomuuden tunteita.

Naiset kokevat eri tilanteet turvattomampina kuin miehet. Alle 25-vuotiaille turvattomuuden tunnetta aiheuttavat erityisesti keskusta pimeän tultua sekä perjantai- ja lauantai-illat paikkakunnan keskustassa. 60 vuotta täyttäneet kokevat yksinolon turvattomaksi keskimääräistä enemmän pankkiautomaatilla asioidessaan ja myöhään perjantai- ja lauantai-iltoina asuinalueellaan. Helsingissä asuvat kokevat turvattomuutta muita enemmän kodin lähistöllä pimeän tultua. Helsingissä ja muissa yli 100 000 asuakkaan kaupungeissa asuvat mainitsevat muita enemmän keskustan pimeän tultua. Pienillä paikkakunnilla asuvat mainitsevat keskimääräistä vähemmän turvattomuutta aiheuttavia tilanteita.

Liikkumistottumukset jalkaisin ja eri kulkuvälineillä asuinpaikkakunnan keskusta-alueella sekä muilla paikkakunnilla iltaisain ja öisin ovat kohtuullisen vakioituneet.

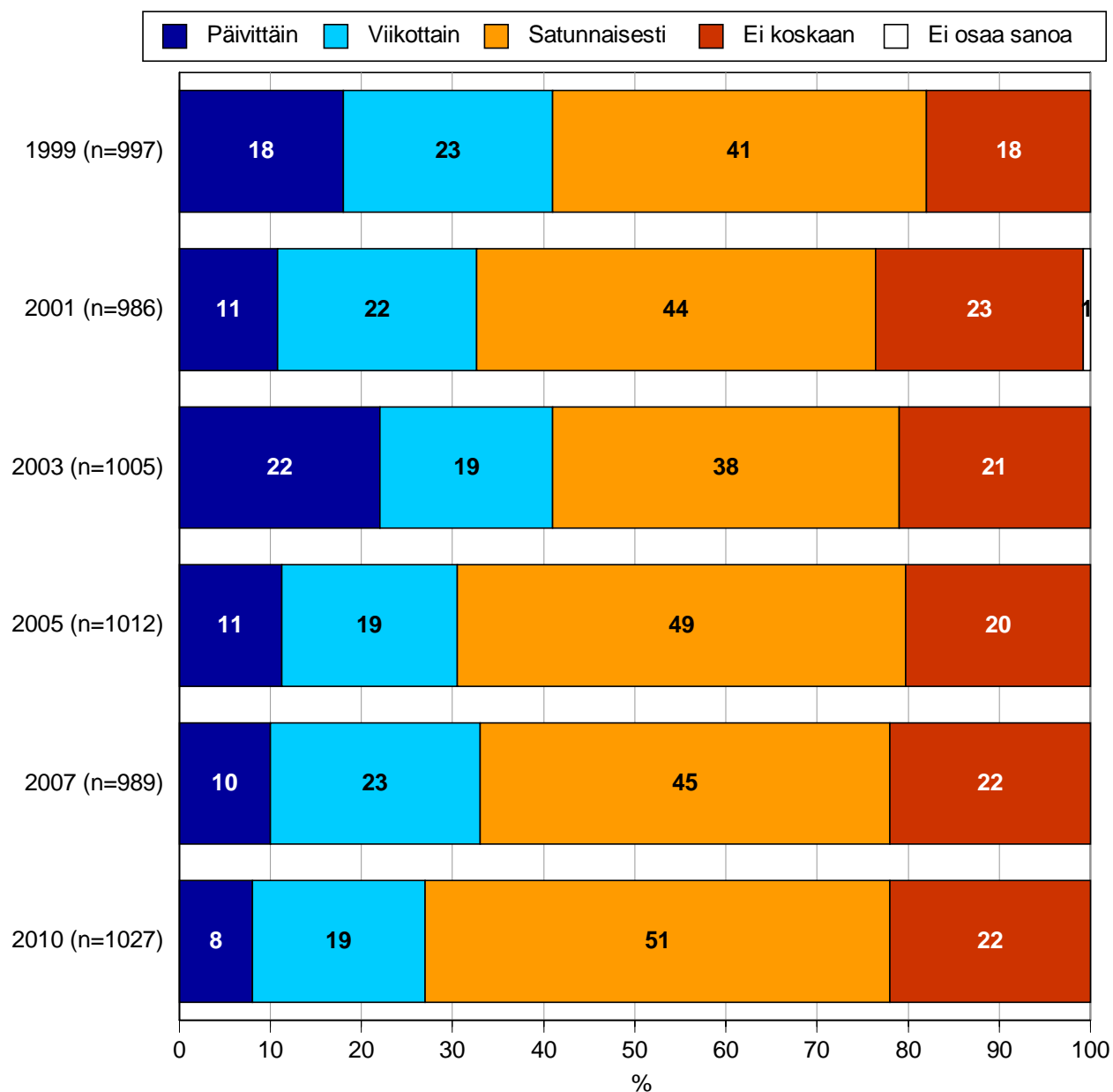
Kuvio 3.6.1 Turvattomuuden kokeminen yksin ollessa

Kuvio 3.6.2 Liikkuminen jalkaisin asuinpaikkakunnan keskusta-alueilla iltaisin ja öisin

Miten usein liikkuu jalkaisin asuinpaikkakuntansa keskusta-alueilla iltaisin ja öisin

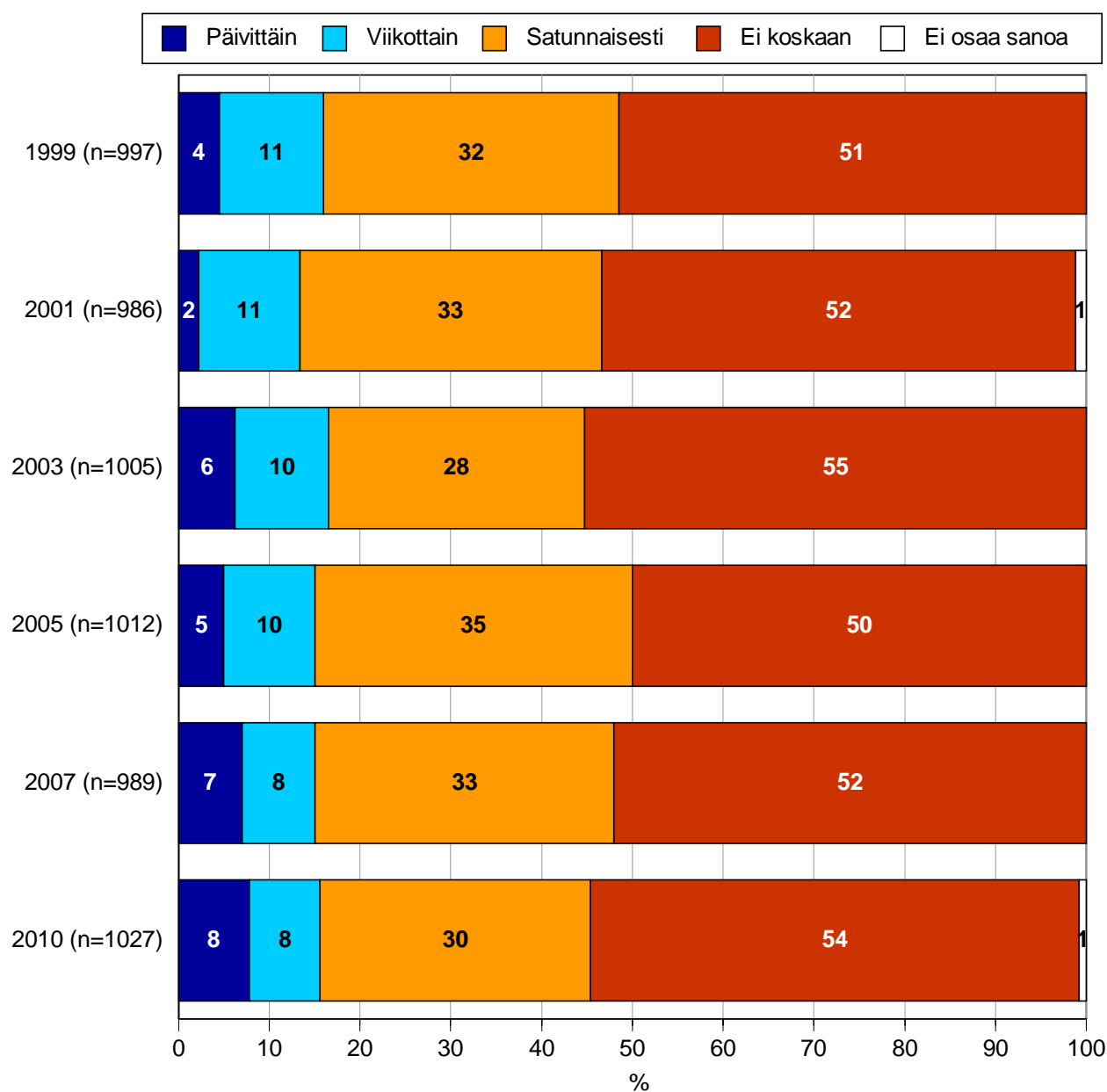
n=kaikki vastaajat

Kuvio 3.6.3 Liikkuminen julkisella liikenteellä asuinpaikkakunnan keskusta-alueilla iltaisin ja öisin

Miten usein liikkuu julkisella liikenteellä asuinpaikkakuntansa keskusta-alueilla iltaisin ja öisin

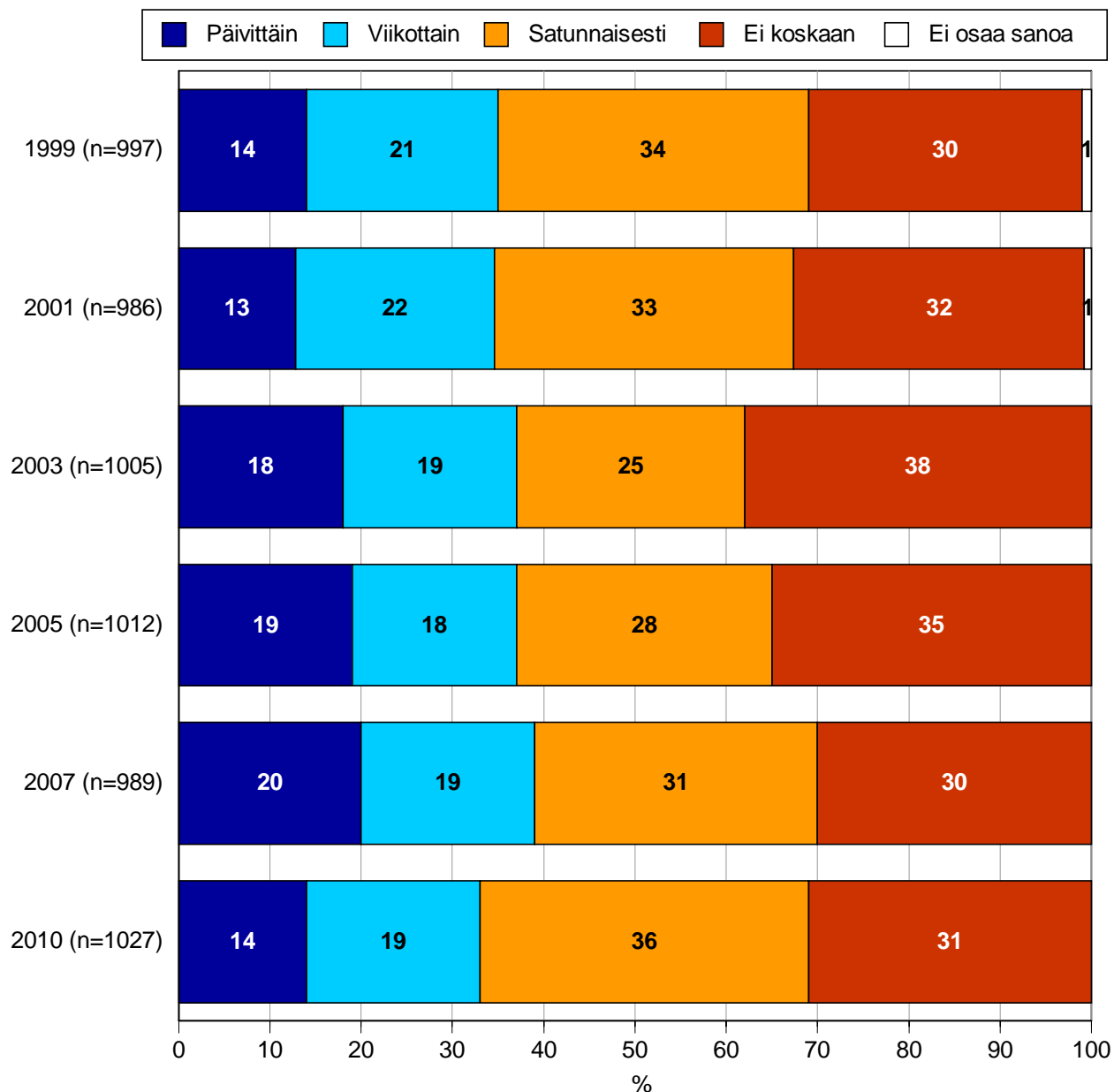
n=kaikki vastaajat

Kuvio 3.6.4 Liikkuminen omalla autolla asuinpaikkakunnan keskusta-alueilla iltaisin ja öisin

Miten usein liikkuu omalla autolla asuinpaikkakuntansa keskusta-alueilla iltaisin ja öisin

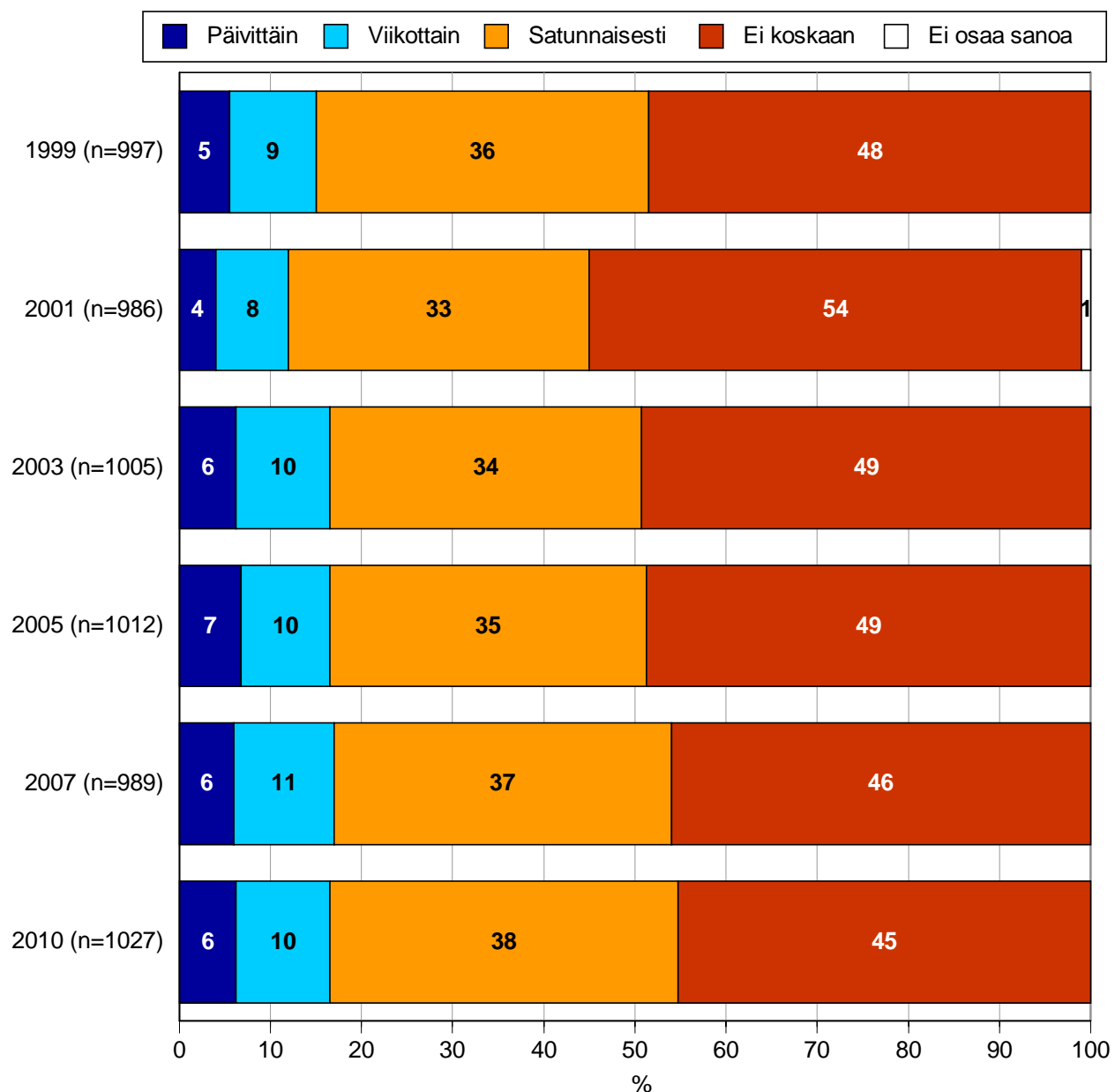
n=kaikki vastaajat

Kuvio 3.6.5 Liikkuminen polkupyörällä asuinpaikkakunnan keskusta-alueilla iltaisin ja öisin

Miten usein liikkuu polkupyörällä asuinpaikkakuntansa keskusta-alueilla iltaisin ja öisin

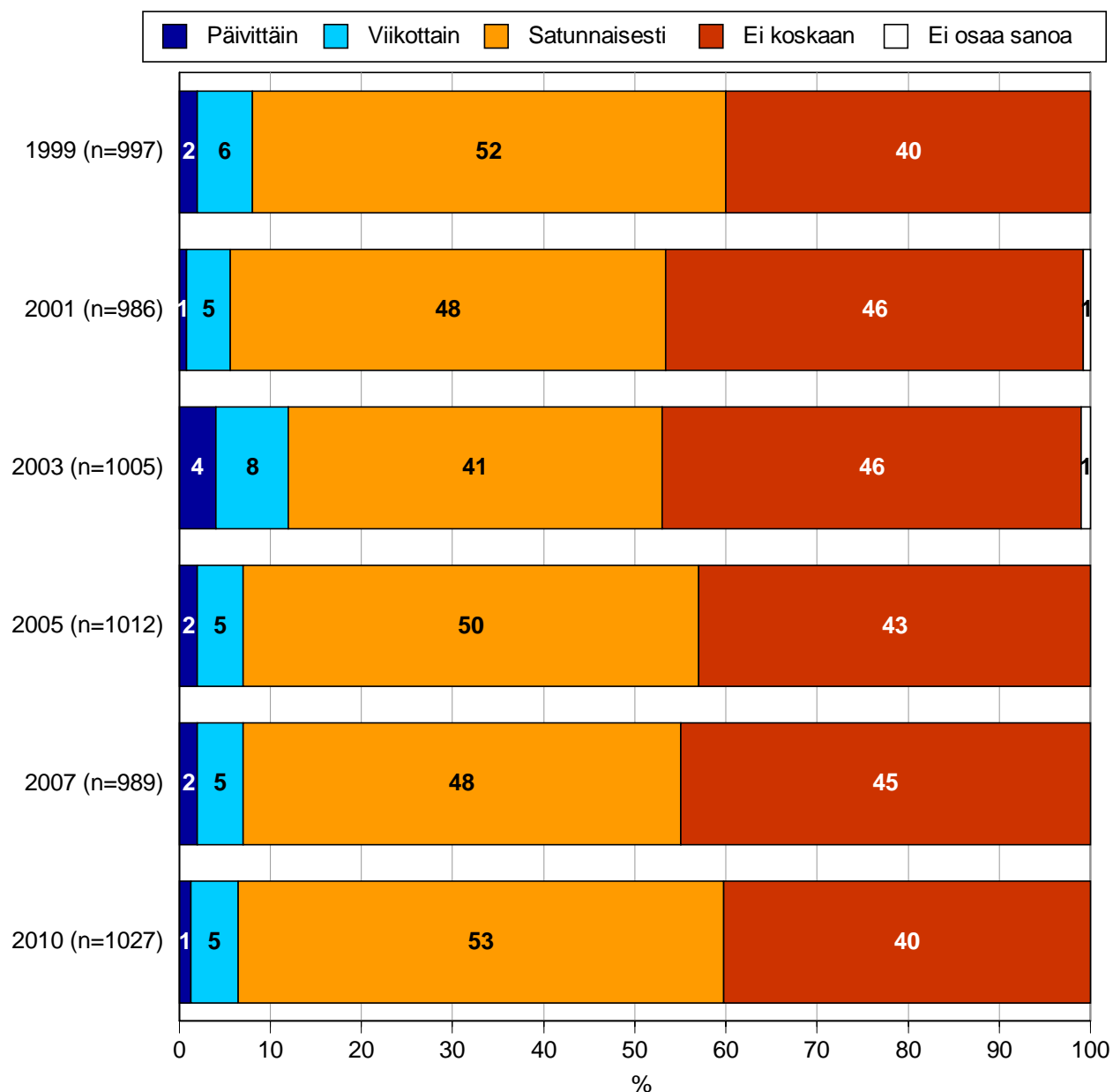
n=kaikki vastaajat

Kuvio 3.6.6 Liikkuminen jalkaisin muiden paikkakuntien keskusta-alueilla iltaisin ja öisin

Miten usein liikkuu jalkaisin muiden paikkakuntien keskusta-alueilla iltaisin ja öisin

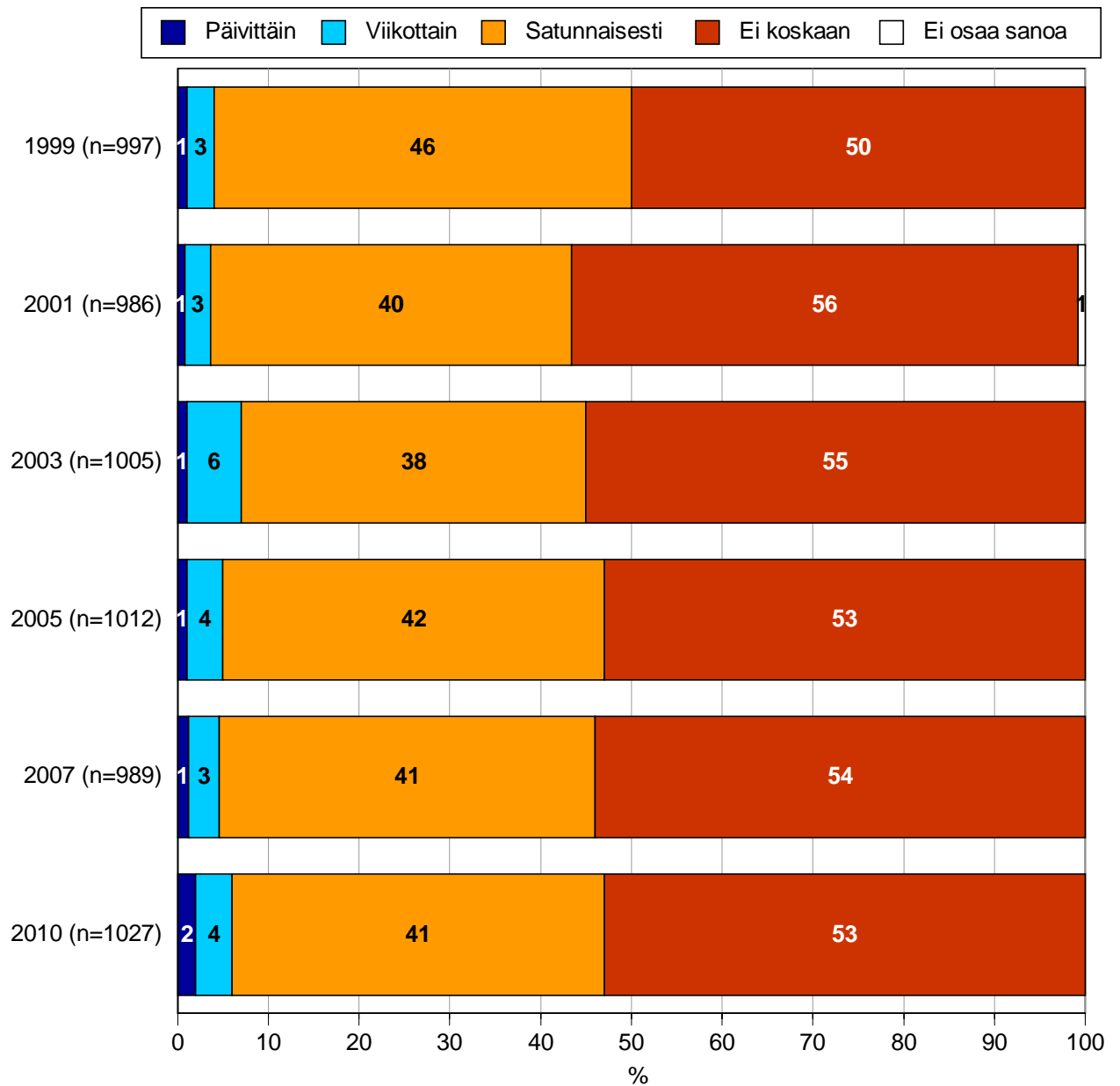
n=kaikki vastaajat

Kuvio 3.6.7 Liikkuminen julkisella liikenteellä muiden paikkakuntien keskusta-alueilla iltaisin ja öisin

Miten usein liikkuu julkisella liikenteellä muiden paikkakuntien keskusta-alueilla iltaisin ja öisin

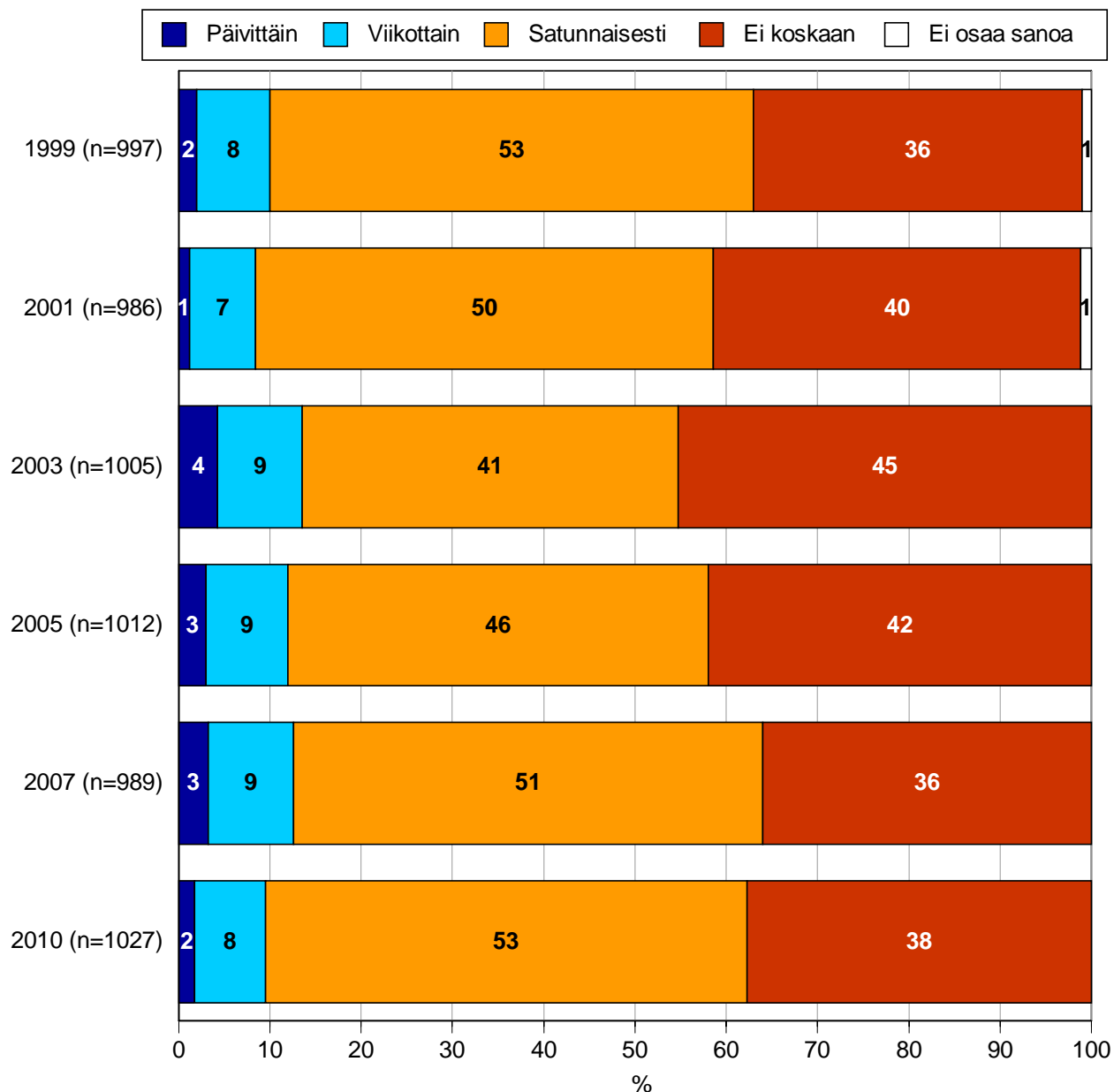
n=kaikki vastaajat

Kuvio 3.6.8 Liikkuminen omalla autolla muiden paikkakuntien keskusta-alueilla iltaisin ja öisin

Miten usein liikkuu omalla autolla muiden paikkakuntien keskusta-alueilla iltaisin ja öisin

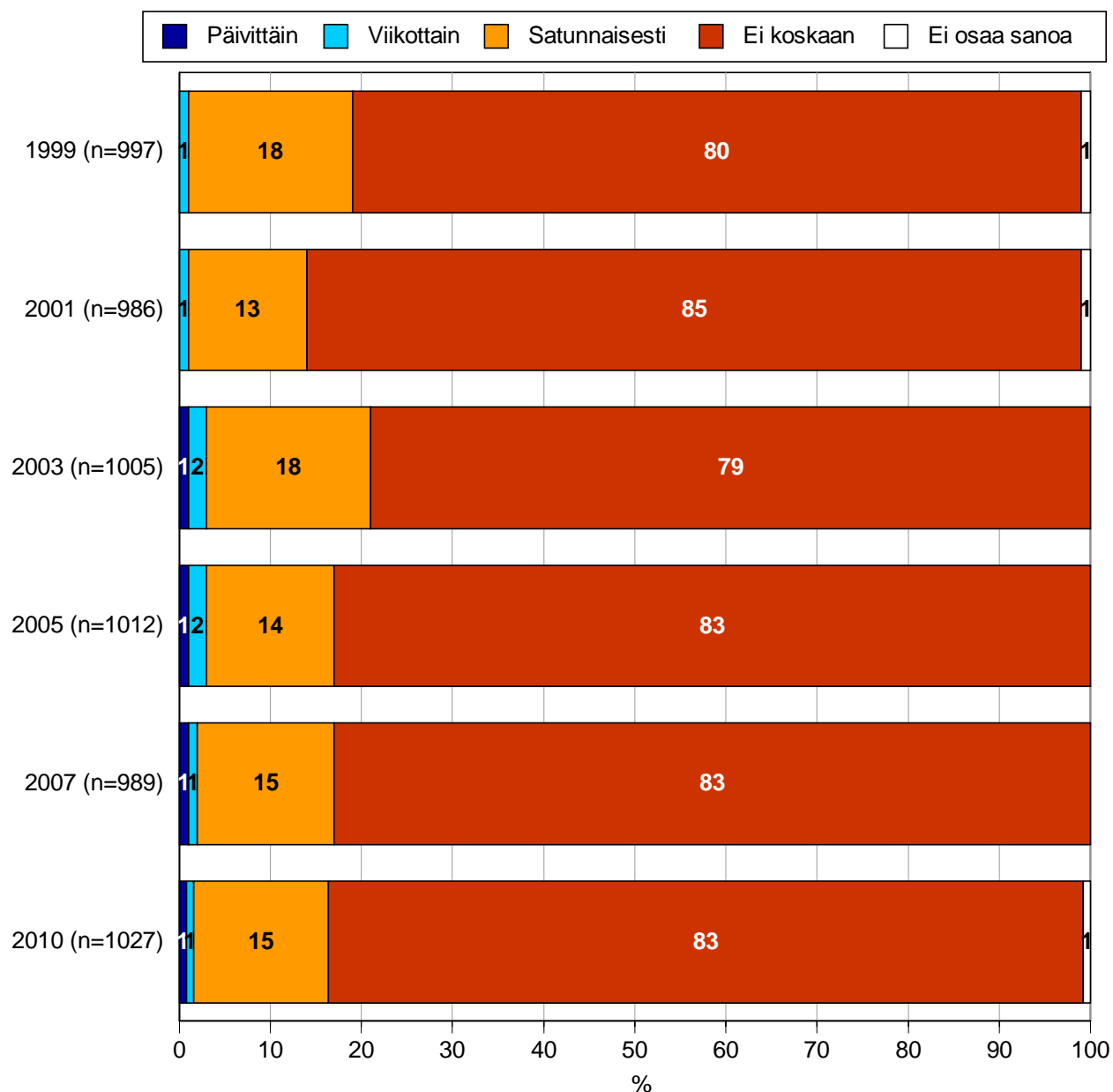
n=kaikki vastaajat

Kuvio 3.6.9 Liikkuminen polkupyörällä muiden paikkakuntien keskusta-alueilla iltaisin ja öisin

Miten usein liikkuu polkupyörällä muiden paikkakuntien keskusta-alueilla iltaisin ja öisin

n=kaikki vastaajat

3.7 Toimenpiteet turvallisuuden parantamiseksi

Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden parantamisessa selvästi tärkeimpinä toimenpiteinä pidetään kuten vuonna 2007 nuoriin liittyviä toimia: vaikuttamista nuorten huumeidenkäyttöä koskeviin asenteisiin ja koulussa tehtävää valistustyötä. Kolmanneksi tärkeimpänä asiana pidetään työllisyyden parantamista yleisesti. Esille nousevat nuoriin ja vanhempiin liittyen myös huomion kiinnittäminen vanhempien käyttäytymisesimerkkeihin sekä kotien ja vanhemmuuden merkityksen lisäämiseen yhteiskuntapoliittisin toimin.

Vähiten merkitystä vastaajien mielestä on julkisilla paikoilla virtsaamiseen puuttumisessa, pieniin rikoksiin ja rikoksiin tehokkaammassa puuttumisessa (ns. nollatoleranssi), kirjallisella menettelyllä, prostituution täyskiellolla ja valvonnan lisäämisellä sekä juopottelun kieltämisellä julkisilla paikoilla.

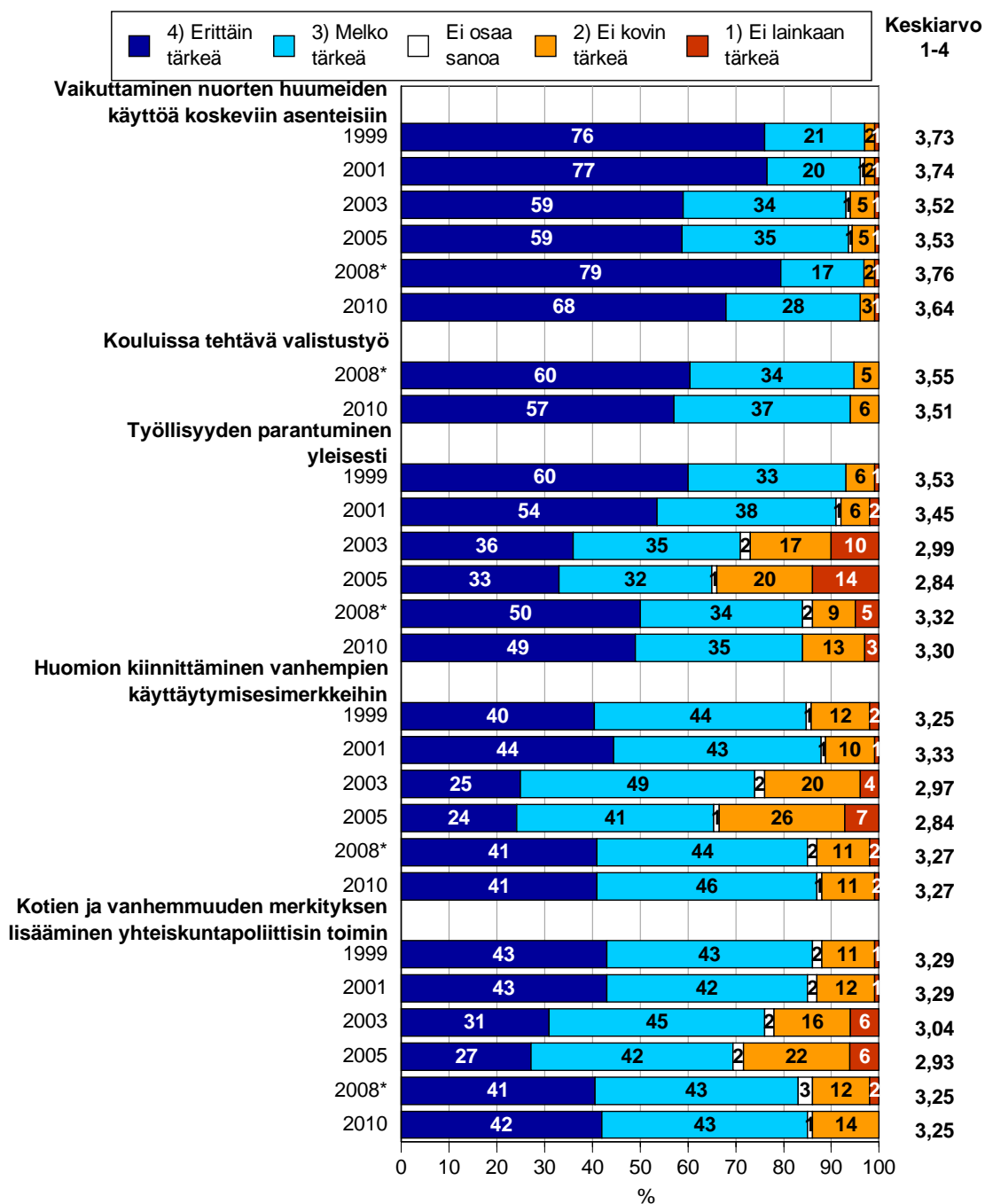
Tärkeimpinä pidetyt asiat ovat laaja-alaisia ja useiden eri toimijoiden yhteistoimintaa edellyttäviä. Poliisi omalla toiminnallaan pystyy näihin vaikuttamaan, muttei yksinomaan pysty ratkaisemaan tilannetta. Vähemmän tärkeinä pidetyt asiat ovat poliisin konkreettista arkipäivää ja toimintakenttää.

Naisten ja 60 vuotta täyttäneiden vastauksissa korostuvat juopottelun kieltäminen julkisilla paikoilla. Asia on keskimääräistä vähämerkityksisempi alle 35-vuotiaille. Julkisilla paikoilla ja rappukäytävissä virtsaamiseen puuttuminen on keskimääräistä tärkeämpää 60 vuotta täyttäneille ja vähämerkityksisempää 25–34-vuotiaille. Prostituution täyskielto ja valvonnan lisääntyminen on merkityksellisempää naisille, alle 25-vuotiaille sekä Itä-Suomessa asuville. Kotien ja vanhemmuuden merkityksen lisääminen yhteiskuntapoliittisin toimin, tietoisuuden lisääminen talousrikoksista ja poliisin puuttuminen pieniin rikoksiin ja rikkomuksiin eivät ole alle 25-vuotiaille niin tärkeitä kuin tätä vanhemmille vastaajille. Nuoret eivät myöskään koe kouluissa tehtävää valistustyötä niin tärkeänä kuin vanhemmat vastaajat.

Kuvio 3.7.1 Eri toimenpiteiden tärkeys yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta (1/3)

Toimenpiteen tärkeys yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta 1(3)

Kaikki vastaajat, 1999 n=997, 2001 n=986, 2003 n=1005, 2005 n=1012, 2007 n=989, 2010 n=1027

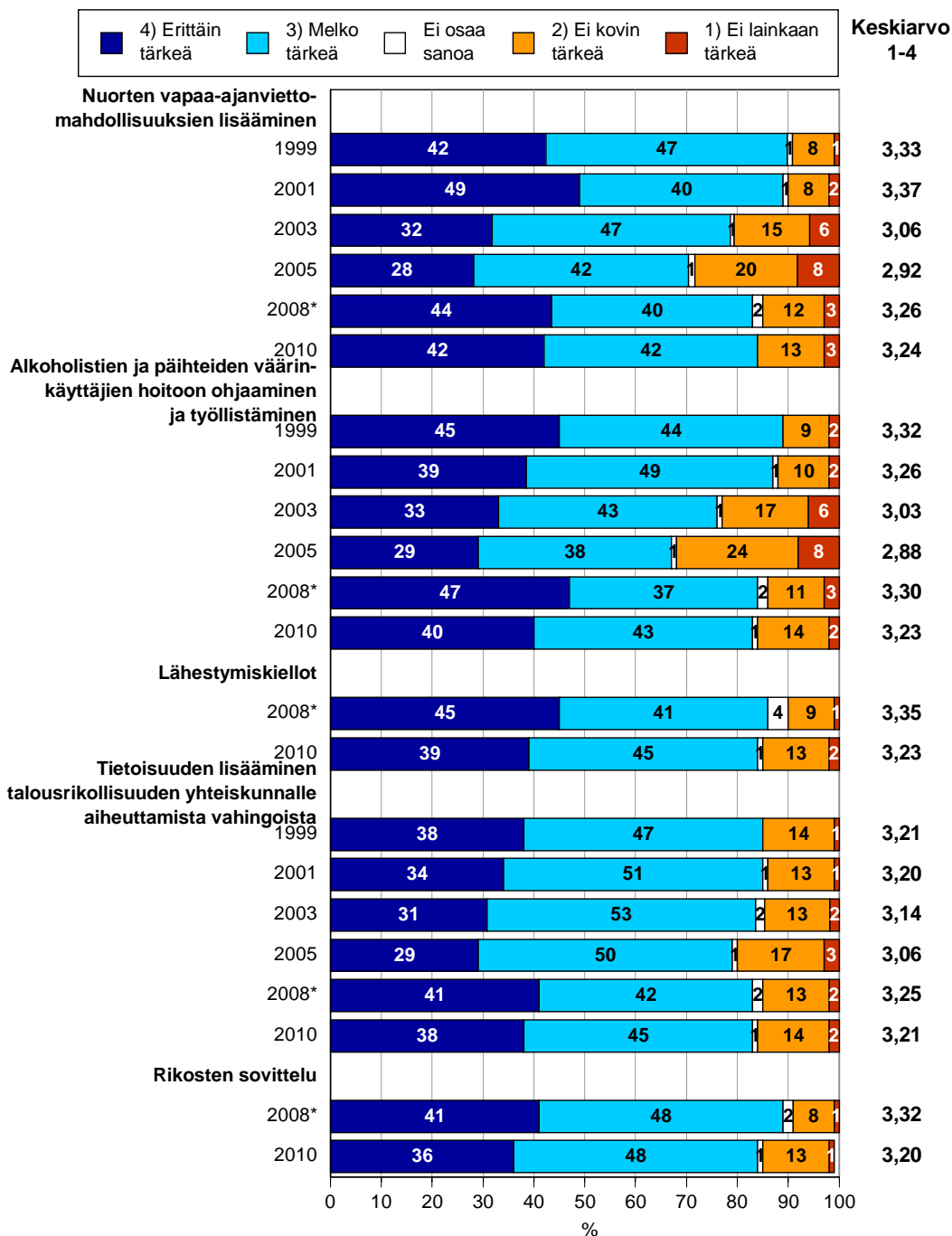

*) Haastattelut tältä osin tehty vuonna 2008

Kuvio 3.7.2 Eri toimenpiteiden tärkeys yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta (2/3)

Toimenpiteen tärkeys yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta 2(3)

Kaikki vastaajat, 1999 n=997, 2001 n=986, 2003 n=1005, 2005 n=1012, 2007 n=989, 2010 n=1027

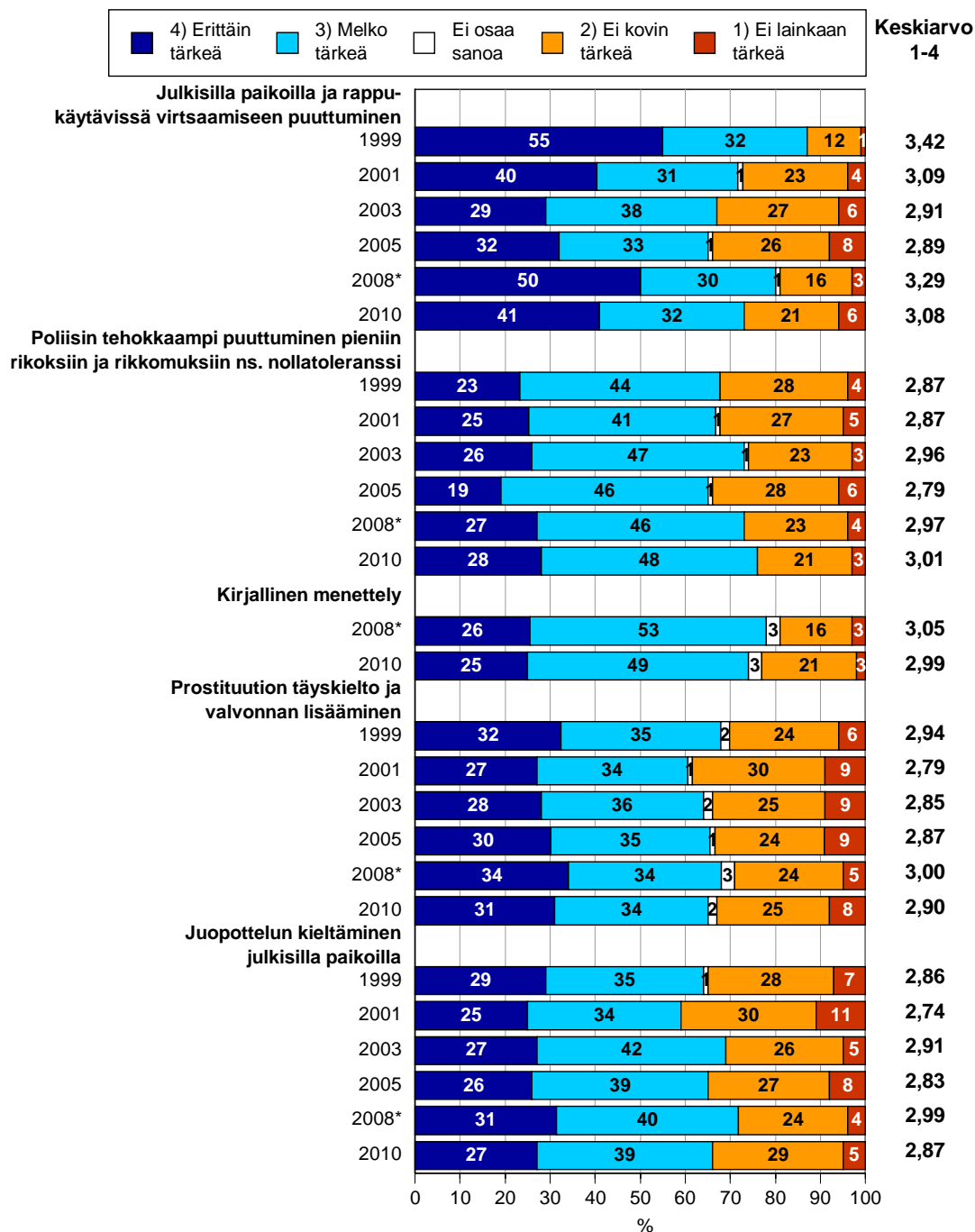

*) Haastattelut tältä osin tehty vuonna 2008

Kuvio 3.7.3 Eri toimenpiteiden tärkeys yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta (3/3)

Toimenpiteiden tärkeys yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta 3(3)

Kaikki vastaajat, 1999 n=997, 2001 n=986, 2003 n=1005, 2005 n=1012, 2007 n=989, 2010 n=1027

*) Haastattelut tältä osin tehty vuonna 2008

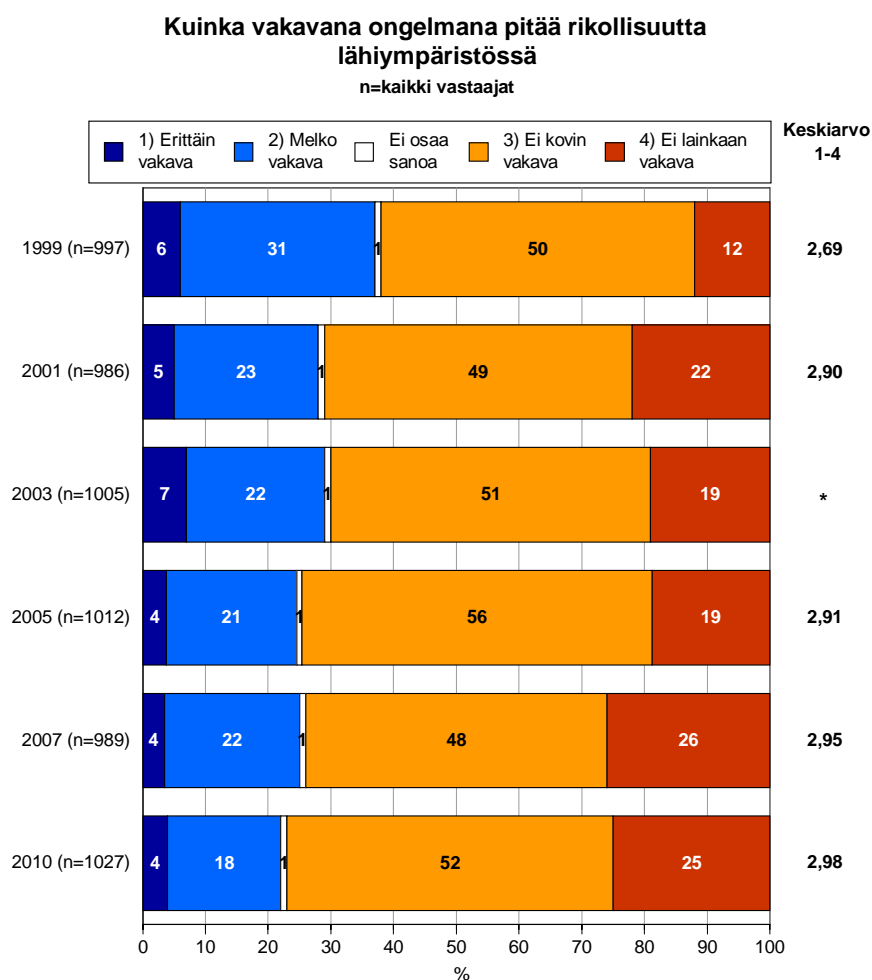
4 Rikostorjunnan haasteita

4.1 Rikollisuusongelma lähiympäristössä

Viidesosa vastaajista pitää rikollisuutta lähiympäristössä vähintään melko vakavana ongelmana. Osuus on kuitenkin hieman pienempi kuin vuonna 2007. Vastaavasti rikollisuutta vähemmän vakavana ongelmana pitävien osuus on kasvanut. Tässä mielessä kehityssuunta on hyvä.

Keskimääräistä vakavampana rikollisuutta ongelmana pitävät työttömät ja Helsingissä asuvat. Keskimääräistä vähemmän vakavana rikollisuutta lähiympäristössä pitävät yrittäjät ja johtavassa asemassa olevat.

Kuvio 4.1.1 Rikollisuusongelman vakavuus lähiympäristössä

4.2 Huolestuneisuus rikollisuusilmiöistä

Eri rikollisuusilmiöistä kansalaiset ovat huolestuneimpia rattijuoppoudesta, huumeiden käytöstä ja myynnistä, ampuma-aseella tehdyistä rikoksista sekä pahoinpitelyistä. Vähiten huolestuneita ollaan juopuneista julkisilla paikoilla sekä nuorison kerääntymisestä keskustoihin ja julkisiin paikkoihin.

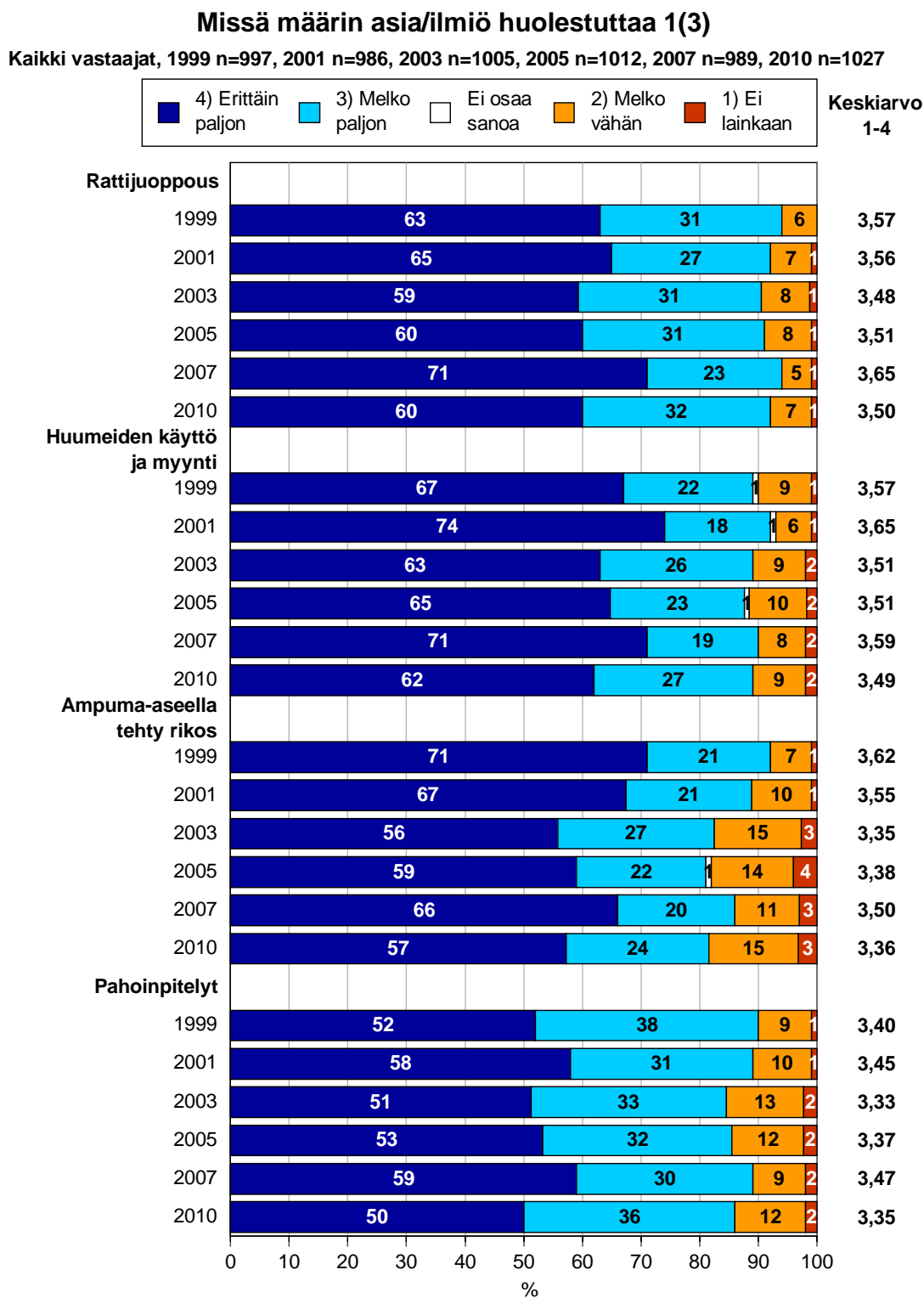
Huolestuneisuus eri ilmiöistä on palautunut vuoden 2007 tuloksesta vuoden 2005 tasoon.

60 vuotta täyttäneet vaikuttavat muita huolestuneimmilta autovarkauksista, ilkeistä ja vandalisista, alaikäisten juopottelusta sekä juopuneista julkisilla paikoilla. Alle 25-vuotiaat ovat muita puolestaan muita vähemmän huolestuneita edellä mainituista asioista. Merkittävää on se, että nuoret eivät ole kovin huolestuneita huumeiden käytöstä ja myynnistä eivätkä alaikäisten juopottelusta. He eivät myöskään, kuten olettaa saattaakin, ole kovin huolestuneita nuorison kerääntymisestä keskustoihin ja julkisiin paikkoihin.

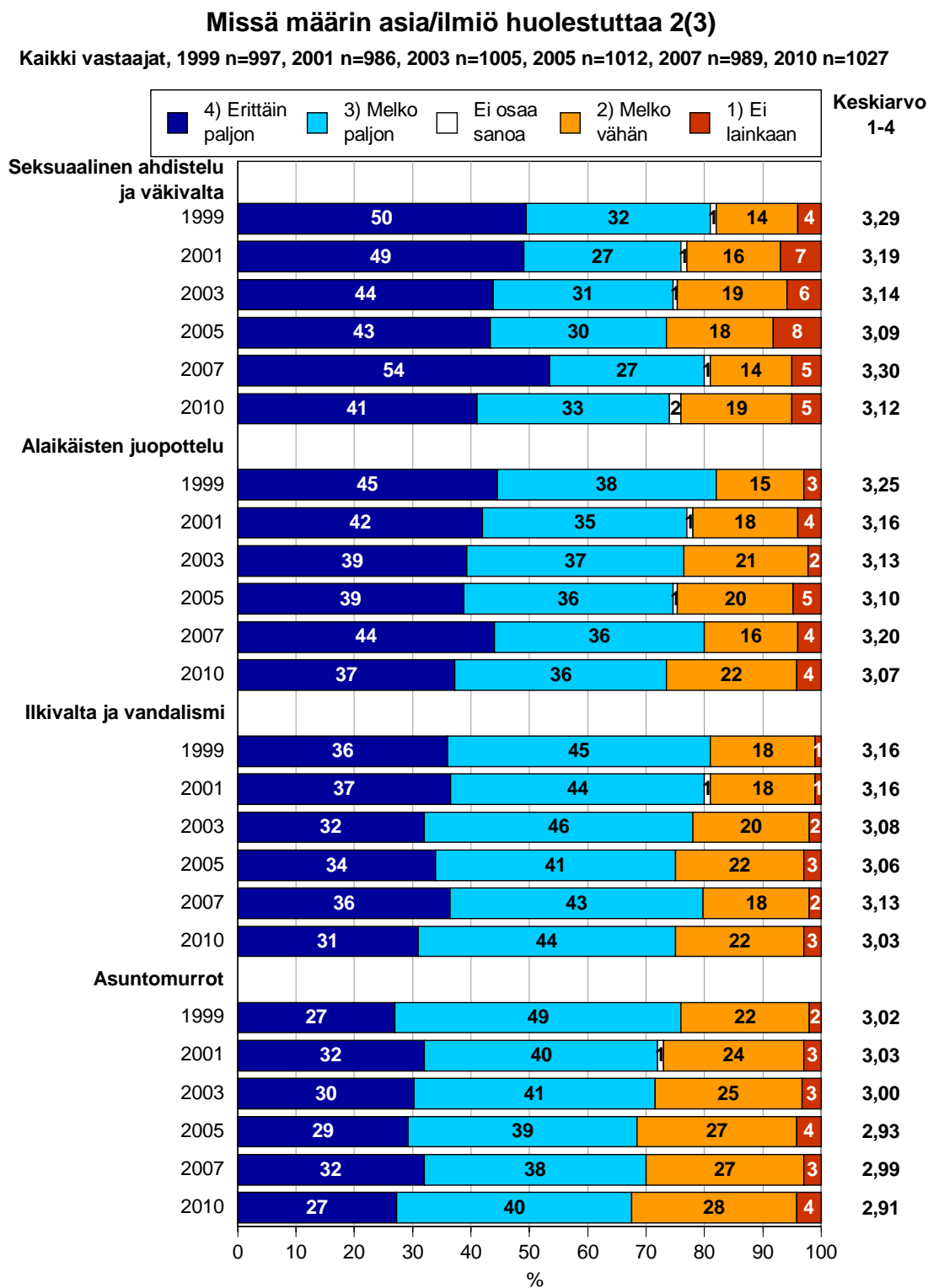
Mainituista asioista eniten huolestuttaa rattijuoppous. Tämä liittyy siihen, että liikennettä pidetään – täysin perustellusti – eräänä suurimpana turvallisuusriskinä. Alkoholilla lisää siihen ennakoimattoman, onnettomuuden riskiä lisäävän elementin. Ylipäänsä kaikki, mikä ei ole hallittavissa, herättää ihmisissä pelkoa ja huolestuneisuutta. Huumeiden käytön ja myynnin sekä ampuma-aseella tehdyn rikoksen nouseminen näin ylös huolestuttavien asioiden listalla herättää kysymyksiä, koska nehan ovat keskimäärin kansalaiselle varsin etäisiä asioita Suomessa. Rattijuopon ylijamaksi voi joutua kuka tahansa, mutta ampuma-aseen luodin tielle osuminen edellyttää jo todella huonoa onnea. Toisaalta huumeiden käytön ja myynnin aiheuttama vaara saattaa realisoitua sitä kautta, että niillä on yhteys myös hallitsemattomaan liikennekäyttäytymiseen.

Listan vähiten huolestuttavia asioita ovat nuorten ja juoppojen kertyminen julkisille paikoille. Nämähän eivät sinänsä ole rikollisia tekoja, joten siinä mielessä ne ovat erimitallisia listan muiden asioiden kanssa. Tämä osaltaan kuvastaa sitä, että oikeusjärjestelmämme on pääpiirteittäin linjassa kansalaisten oikeustajun kanssa, sillä huolestuttavimpina pidetyt teot ovat myös ankarimmin sanktioituja.

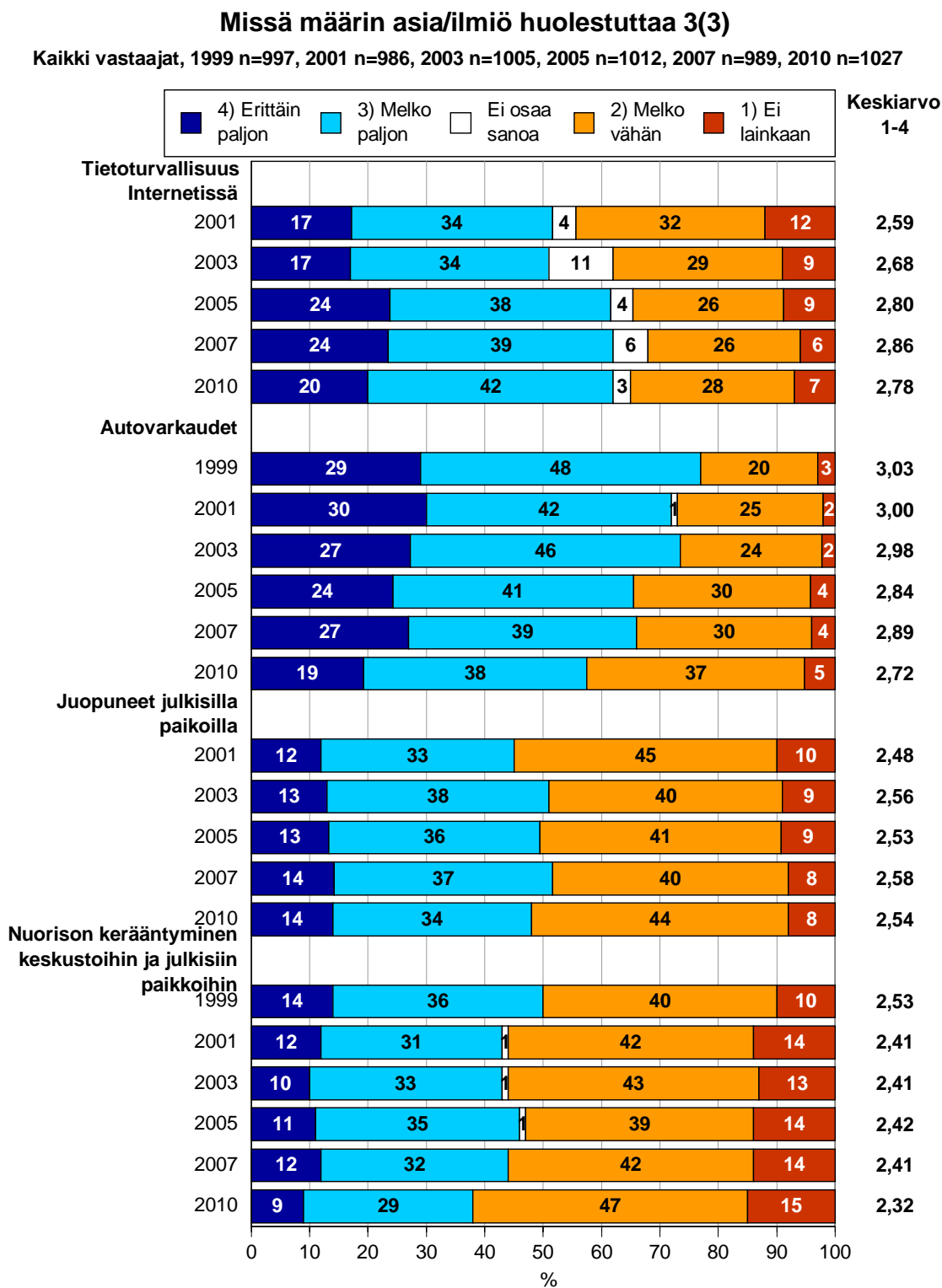
Kuvio 4.2.1 Huolestuneisuus eri rikollisuusilmiöistä (1/3)

Kuvio 4.2.2 Huolestuneisuus eri rikollisuusilmiöistä (2/3)

Kuvio 4.2.3 Huolestuneisuus eri rikollisuusilmiöistä (3/3)

4.3 Rikoksen kohteeksi joutuminen

Yleisin rikoksen kohde on omaisuus. Sitä on joko varastettu tai vahingoitettu. Näiden kokonaisuus on hieman kasvanut vuodesta 2005. Merkittävää on kuitenkin, että näiden kohteeksi tänä tai edellisvuonna joutuneiden määrä on aikaisempaa pienempi. Kolmanneksi yleisimmin on jouduttu autovarkauden tai sen yrityksen kohteeksi. Pahoinpitelyn, seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan ja aseellisen uhkauksen kohteeksi on joutunut kohtalaisen harva vastaajista. Näitä yleisempää on joutua jonkin muun rikoksen tai haitanteon kohteeksi.

Asuntomurron tai sen yrityksen kohteeksi ovat muita useammin joutuneet 60 vuotta täyttäneet, yrittäjät ja johtavassa asemassa olevat sekä yli 100 000 asukkaan kaupungeissa asuvat. Myös useamman kerran vuodessa matkustavat ovat kohdanneet asuntomurron keskimääräistä useammin. Omaisuuden varastaminen ja vahingoittaminen on keskimääräistä yleisempää alle 50-vuotiaille sekä usein matkustaville. Autovarkaus on yleisempää miehille kuin naisille ja yli 100 000 asukkaan kaupungeissa asuville. Aseellinen uhkaus ja seksuaalinen väkivalta ovat keskimääräistä yleisempiä Helsingissä.

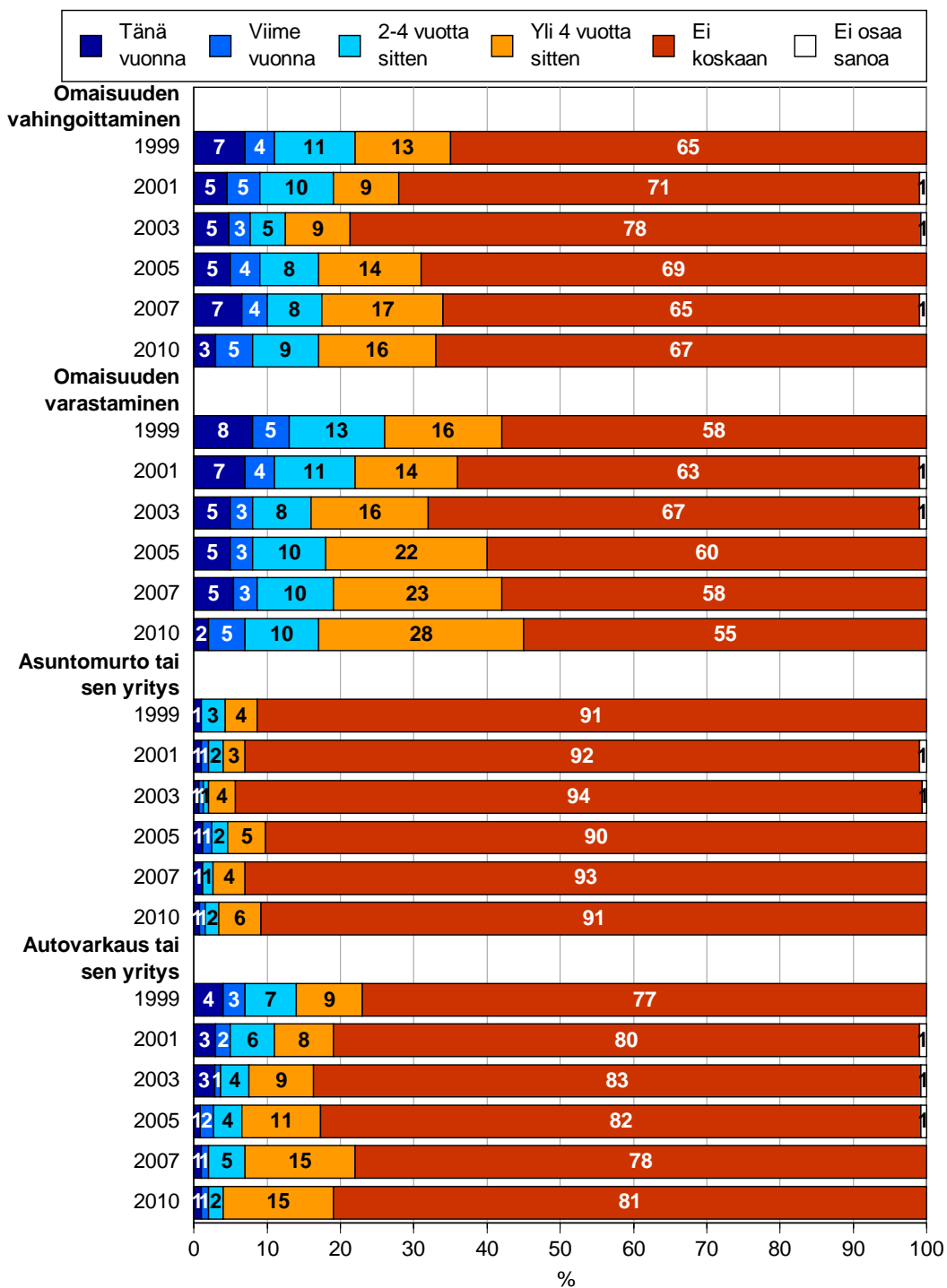
Tärkeä tulos on se, että valtaosa kansalaisista ei ole joutunut minkään rikoksen kohteeksi. Omaisuuden varastamisen kohdalla ollaan kylläkin jo lähellä sitä, että puolet kansasta olisi joutunut uhriksi neljän viime vuoden aikana. Tähän luokkaan luonnollisesti kuuluvat pienetkin näpistykset ja taskuvarkaudet, ja ennen kaikkea ne, sillä suuret omaisuuteen kohdistuvat rikokset, kuten asuntomurrot ja autovarkaudet, ovat selvästi vähäisemmässä osassa.

Vuonna 2009 syventyneen talouslaman seurauksena olisi voinut olettaa talousrikosten määrän lisääntyneen. Esimerkiksi rakennus- ja saneerausalalla luulisi syntyvän entistä otollisemmat olosuhteet petoksille ja muille omaisuusrikoksille, mutta mitään piikkiä tilastoissa ei näy verrattuna vuoteen 2007, jolloin nousukausi oli vielä kuumimmillaan. Toisaalta esimerkiksi petoksia ei ole listattu tässä tutkimuksessa erikseen, vaan ne menevät luokkaan ”muu rikos tai haitanteko”, koska kysymyksessä ei ole omaisuuden vahingoittaminen tai varastaminen.

Ylipäänsä rikollisuus ei näytä lamankaan aikana räjähtävän käsiin, vaan luvut pysyvät varsin tasaisina vuodesta toiseen. Tämä on sikälikin mielenkiintoista, että rikoksen kohteeksi joutuneiden kansalaisten osuus on kuitenkin varsin pieni, ja yleensä pienissä luvuissa tulee paljon satunnaisvaihtelua.

Kuvio 4.3.1 Rikoksen uhriksi tai kohteeksi joutuminen (1/2)

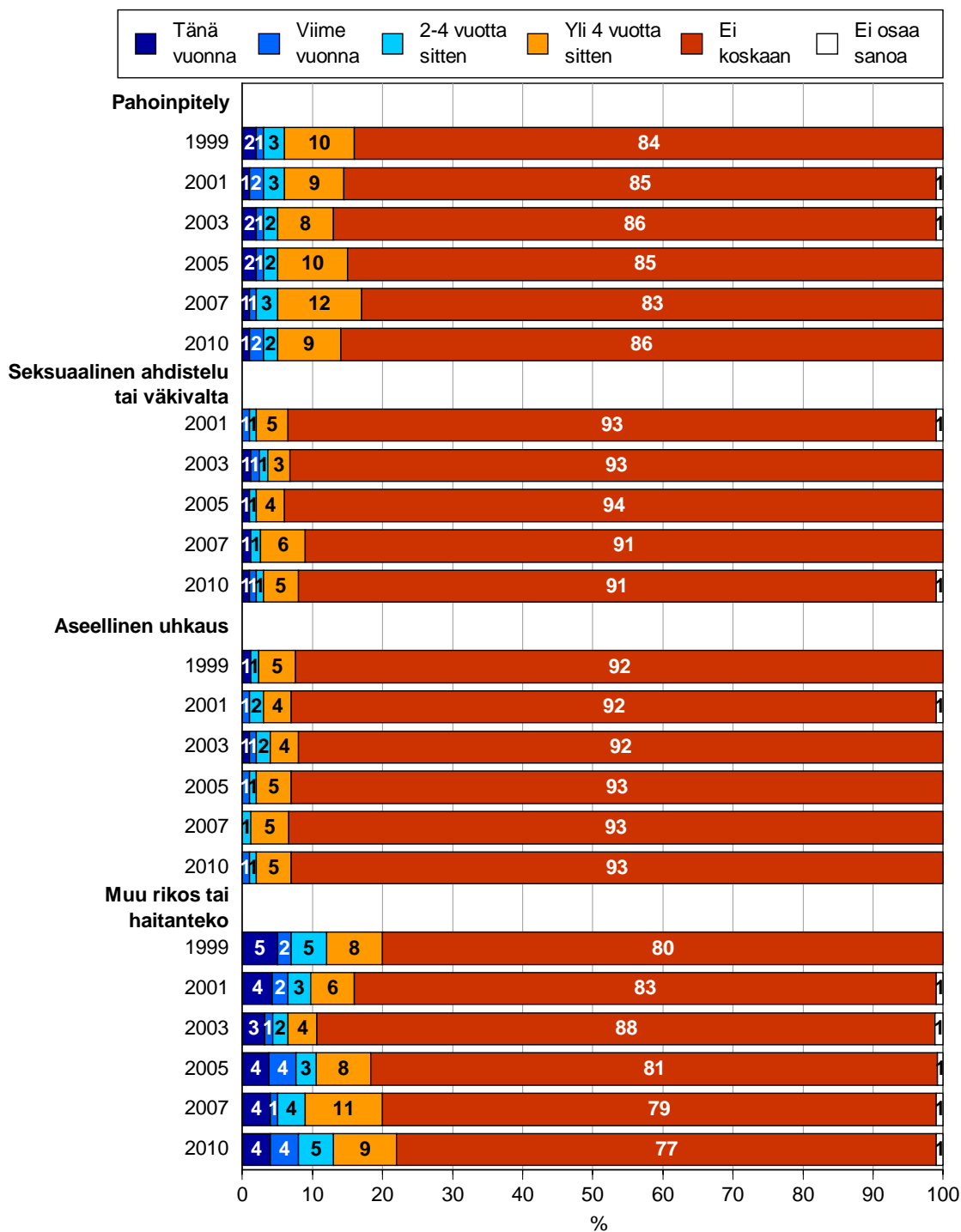
Onko joutunut rikoksen uhriksi tai kohteeksi 1(2)
 Kaikki vastaajat, 1999 n=997, 2001 n=986, 2003 n=1005, 2005 n=1012, 2007 n=989, 2010 n=1027

Kuvio 4.3.2 Rikoksen uhriksi tai kohteeksi joutuminen (2/2)

Onko joutunut rikoksen uhriksi tai kohteeksi 2(2)

Kaikki vastaajat, 1999 n=997, 2001 n=986, 2003 n=1005, 2005 n=1012, 2007 n=989, 2010 n=1027

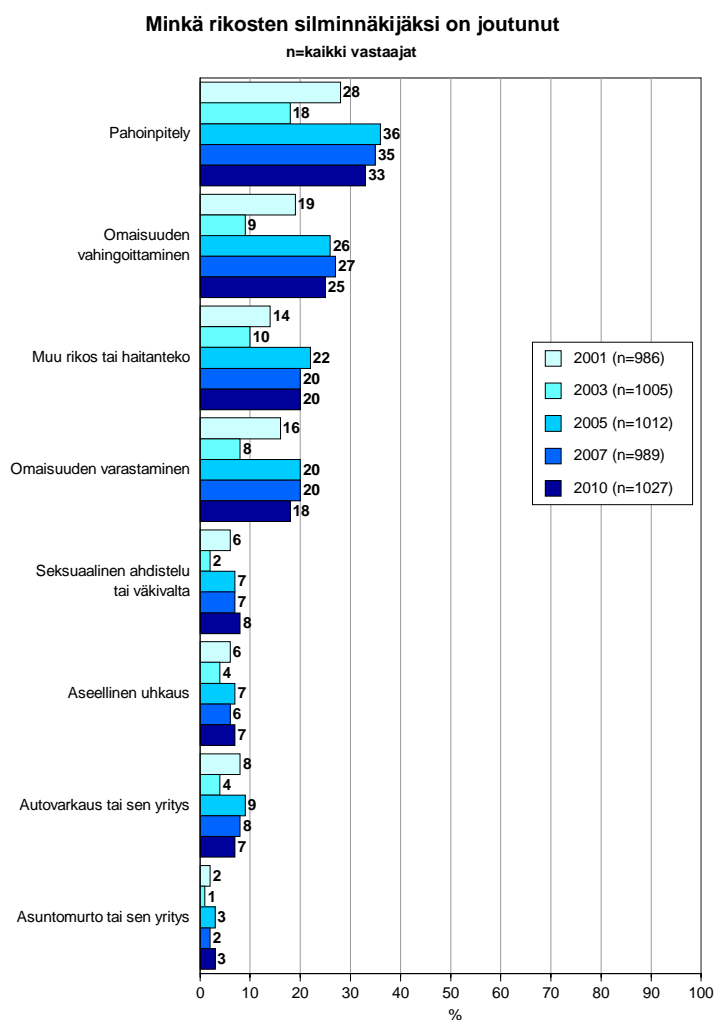

4.4 Rikoksen silminnäkijäksi joutuminen

Yleisin silminnäkijäksi joutumisen syy on pahoinpitely. Muita yleisimpiä syitä ovat omaisuuden vahingoittaminen tai varastaminen ja muu rikos/haitanteko. Nämä ovat olleet yleisimmät syyt myös vuosina 2005 ja 2007. Harvinaisinta on joutua asuntomurron tai sen yrityksen silminnäkijäksi.

Miehet ovat joutuneet naisia useammin eri rikosten silminnäkijöiksi (pois lukien seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta). Alle 50-vuotiaat ja Helsingissä asuvat ovat joutuneet omaisuuden varastamisen, vahingoittamisen ja pahoinpitelyjen silminnäkijöiksi muita useammin. Seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan silminnäkijäksi joutuminen on yleisempää alle 35-vuotiailla ja helsinkiläisillä. Usean kerran vuodessa matkustavat ovat muita useammin omaisuuden varastamisen ja vahingoittamisena, pahoinpitelyjen, autovarkauksien ja niiden yrityksen, aseellisten uhkausten ja muiden rikosten silminnäkijöitä.

Kuvio 4.4.1 Rikoksen silminnäkijäksi joutuminen

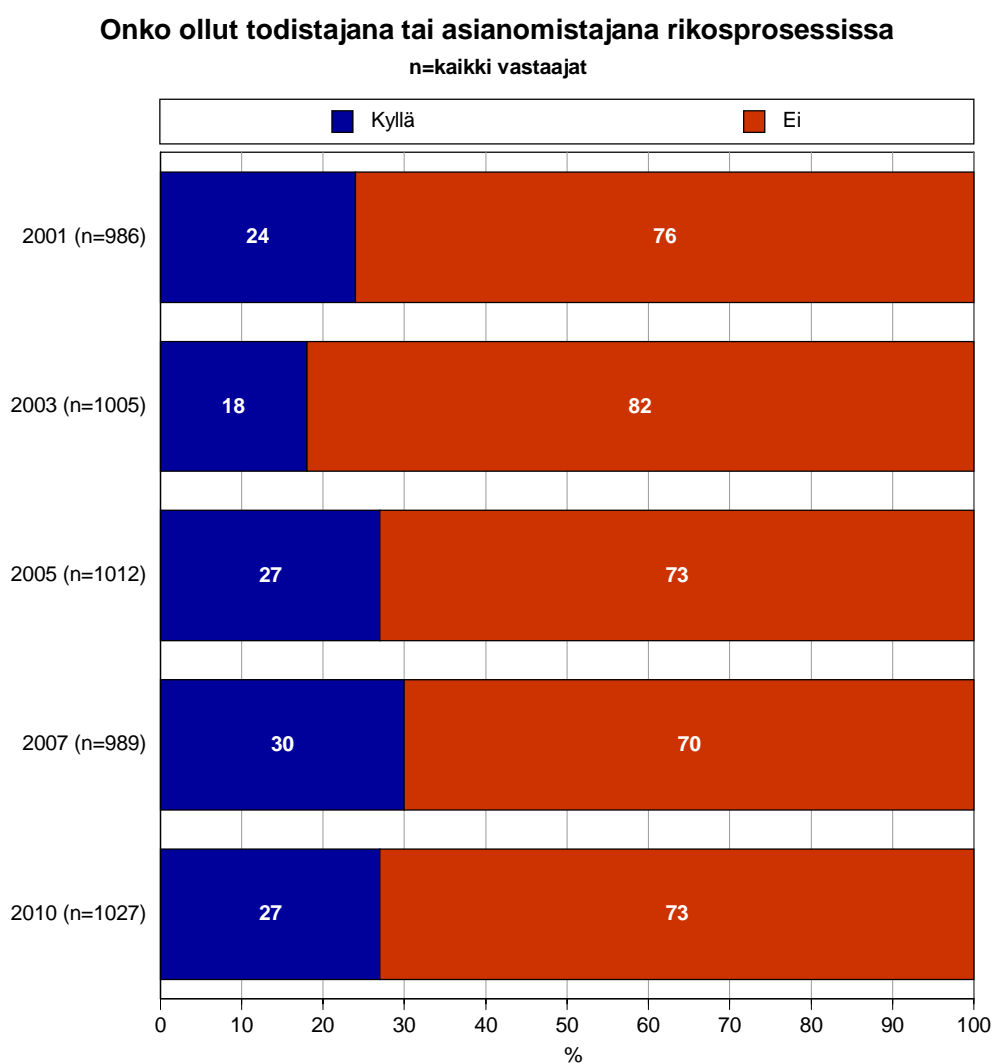

4.5 Todistajana tai asianomistajana rikosprosessissa

Noin viidennes vastaajasta on ollut todistajana tai asianomistajana rikosprosessissa. Määrä on sama kuin 2005 ja hieman pienempi kuin 2007. Vastaajista suurin osa ei ole kokenut uhkailua tai painostusta kenenkään rikosprosessiin osallistuvan taholta. Jos uhkailua tai painostusta on ollut, se on yleensä tullut rikoksesta epäillyn taholta. Tässäkin osuus on pienentynyt tutkimuskerroittain.

Todistajana tai asianomistajana oleminen on keskimääräistä yleisempää miehillä, 25–59-vuotiailla, yrittäjillä ja esimiesasemassa olevilla ja helsinkiläisillä. Naiset, 60 vuotta täyttäneet, pienellä paikkakunnalla asuvat sekä itäsuomalaiset ovat kokeneet uhkailua tai painostusta rikoksesta epäillyn taholta keskimääräistä enemmän.

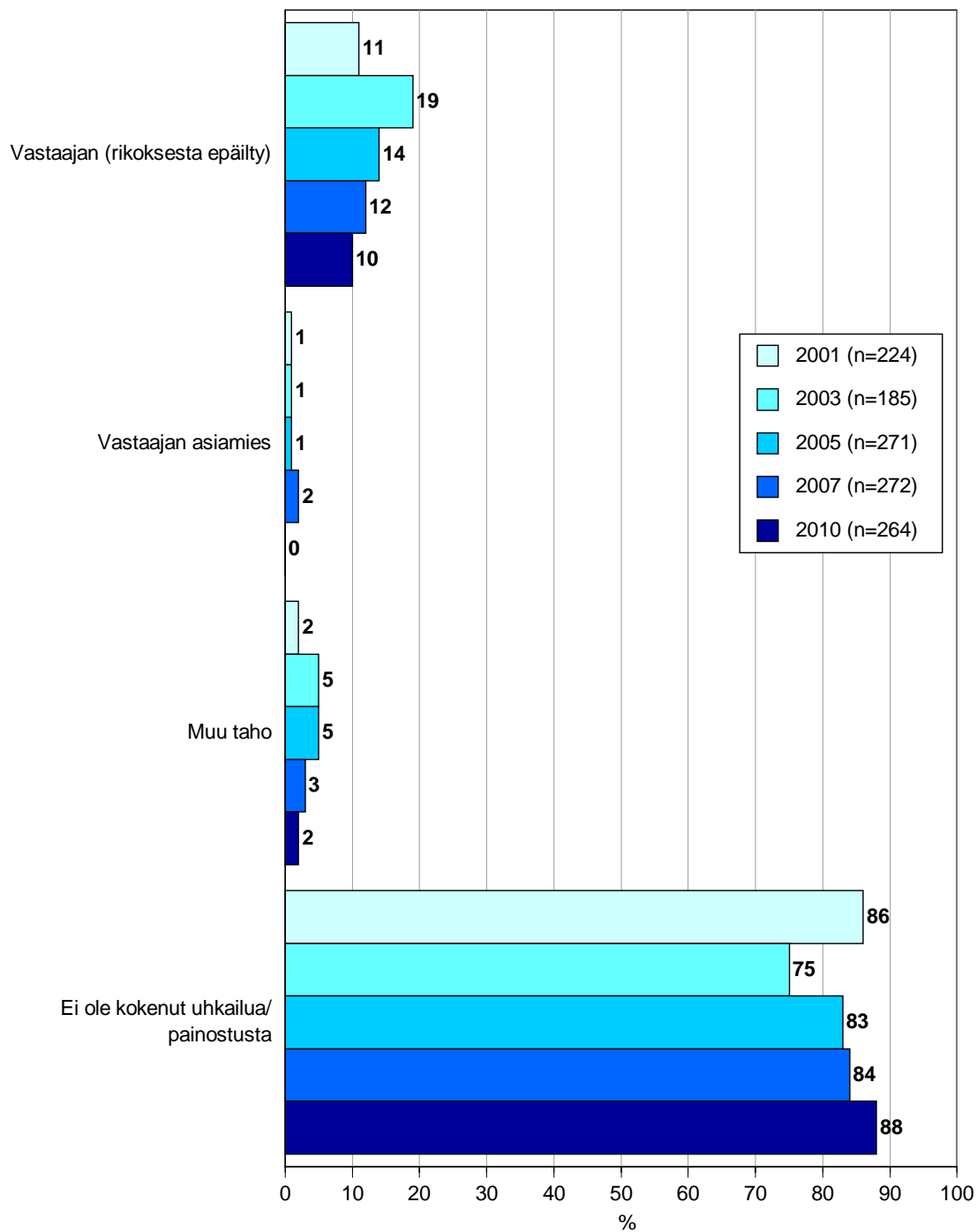
Kuvio 4.5.1 Todistajana tai asianomistajana rikosprosessissa oleminen

Kuvio 4.5.2 Uhkailu tai painostus rikosprosessiin osallistuvien taholta

Onko kokenut uhkailua tai painostusta jonkun rikosprosessiin osallistuvan taholta

n=kaikki vastaajat

4.6 Rikoksista poliisille ilmoittaminen

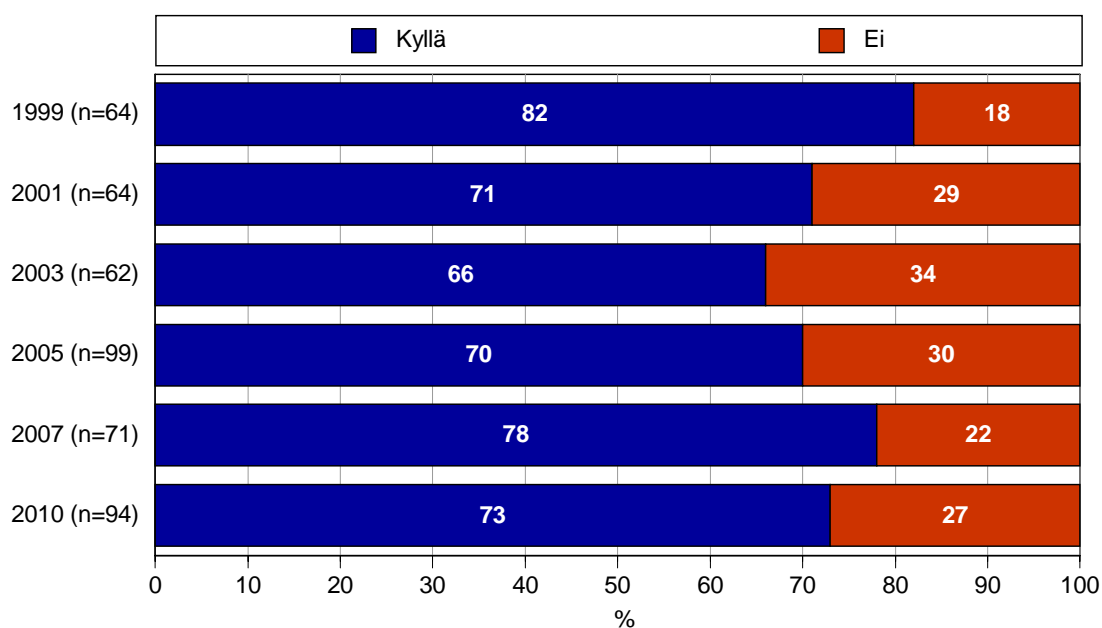
Yleisimmin poliisille on ilmoitettu autovarkaudesta tai sen yrityksestä sekä asunomurrosta tai sen yrityksestä, joista poliisille on ilmoittanut noin kolme neljäsosaa kyseisen rikoksen kohteeksi joutuneista. Lähes yhtä usein poliisille ilmoitetaan omaisuuden varastamisesta. Seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi joutuneet ilmoittivat tapahtuneesta poliisille harvimmin. Pahoinpitelyn kohteeksi joutumisesta ilmoittaminen on yleisempää kuin vuonna 2007.

Naiset ovat ilmoittaneet keskimääräistä enemmän omaisuuden varastamisesta, seksuaalisen väkivallan tai ahdistelun kohteeksi joutumisesta ja aseellisesta uhkauksesta. Miehet puolestaan ovat ilmoittaneet keskimääräistä enemmän omaisuuden vahingoittamisesta ja autovarkauksista. Tämä kertoo osaltaan myös sitä, minkä tyyppisten rikosten uhreiksi naiset ja miehet useimmiten joutuvat.

Kuvio 4.6.1 Asuntomurron/sen yrityksestä ja omaisuuden varastamisen kohteeksi joutumisesta poliisille ilmoittaminen

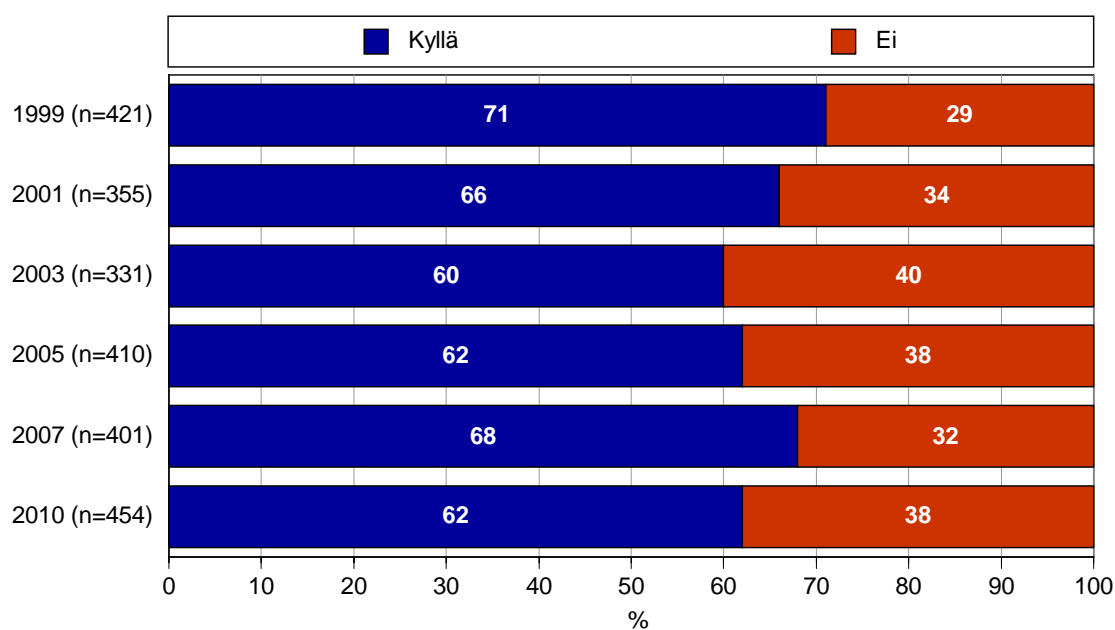
Ilmoittiko poliisille jouduttuaan viimeksi asuntomurron tai sen yrityksen kohteeksi

n=ollut asuntomurron/yrityksen kohteena

Ilmoittiko poliisille jouduttuaan viimeksi omaisuuden varastamisen kohteeksi

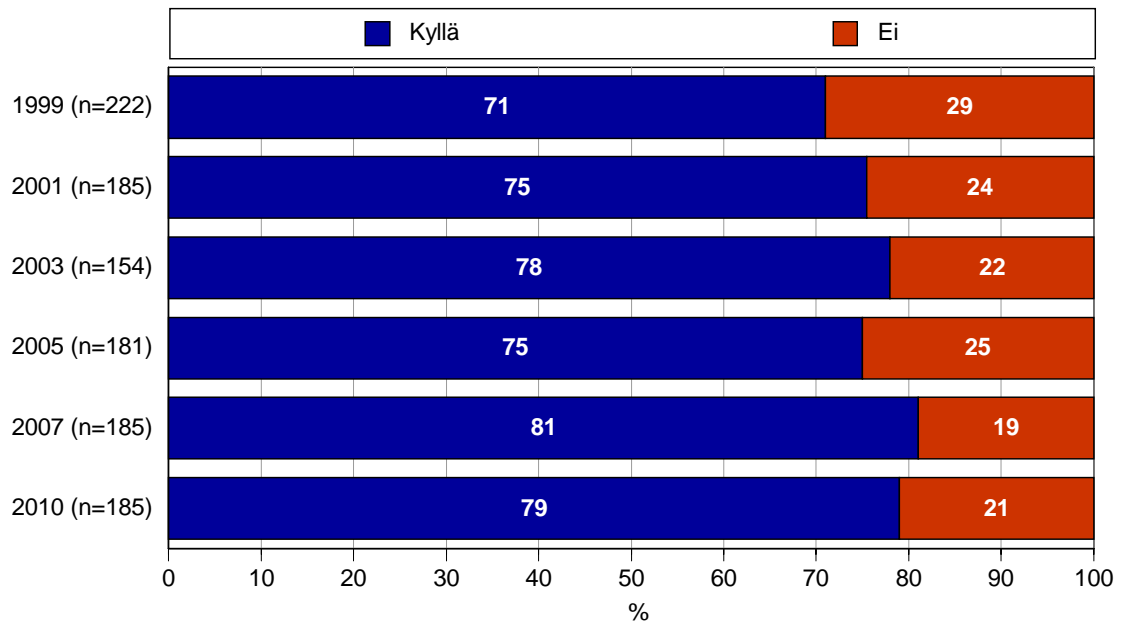
n=ollut omaisuuden varastamisen kohteena

Kuvio 4.6.2 Autovarkaudesta/sen yrityksestä ja aseellisen uhkauksen kohteeksi joutumisesta poliisille ilmoittaminen

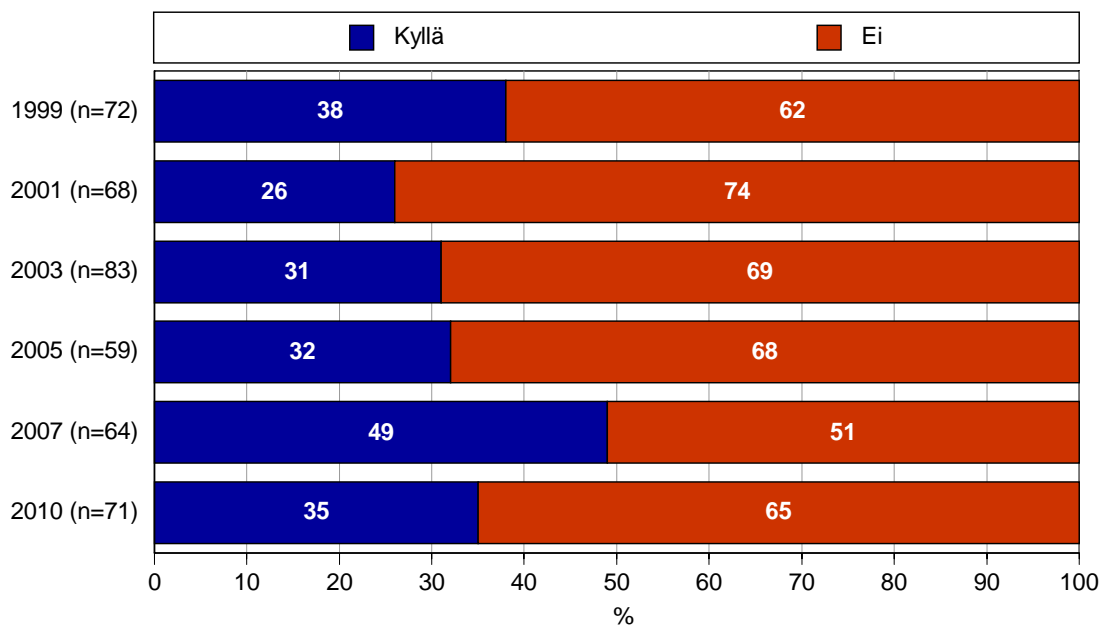
Ilmoittiko poliisille jouduttuaan viimeksi autovarkauden tai sen yrityksen kohteeksi

n=ollut autovarkauden/yrityksen kohteena

Ilmoittiko poliisille jouduttuaan viimeksi aseellisen uhkauksen kohteeksi

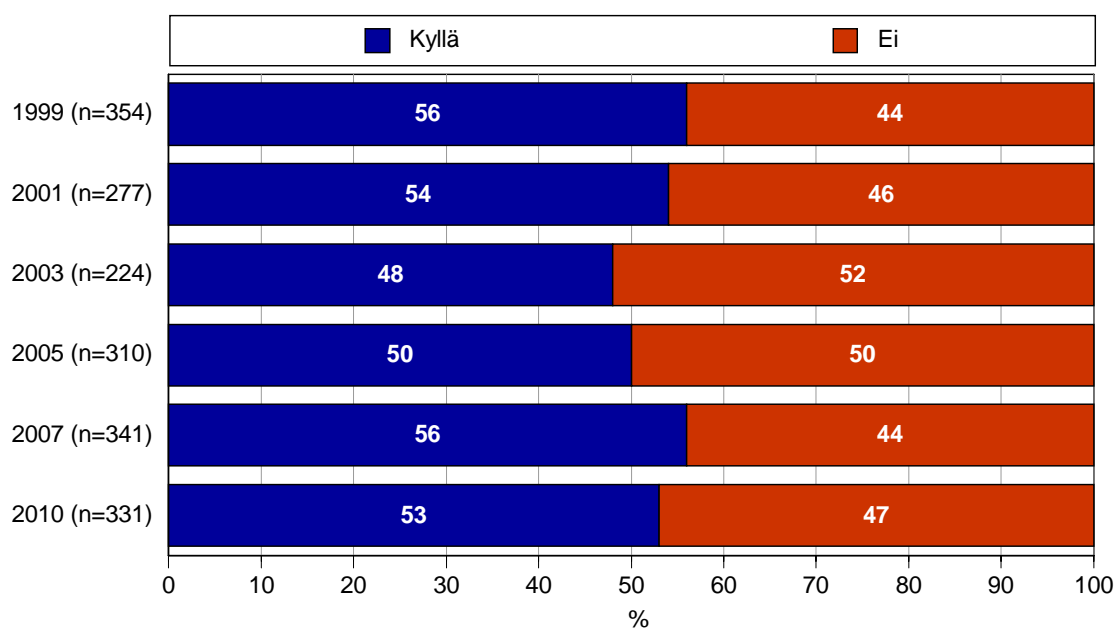
n=ollut aseellisen uhkauksen kohteena

Kuvio 4.6.3 Omaisuuden vahingoittamisesta/sen yrityksestä ja pahoinpitelyn kohteeksi joutumisesta poliisille ilmoittaminen

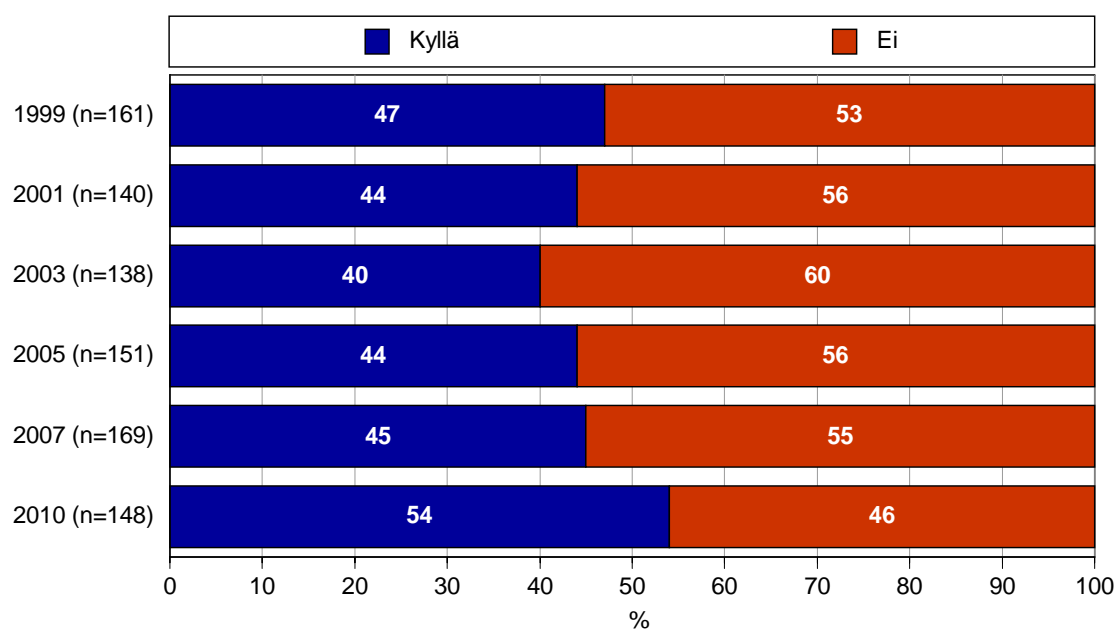
Ilmoittiko poliisille jouduttuaan viimeksi omaisuuden vahingoittamisen kohteeksi

n=ollut omaisuuden vahingoittamisen kohteena

Ilmoittiko poliisille jouduttuaan viimeksi pahoinpitelyn kohteeksi

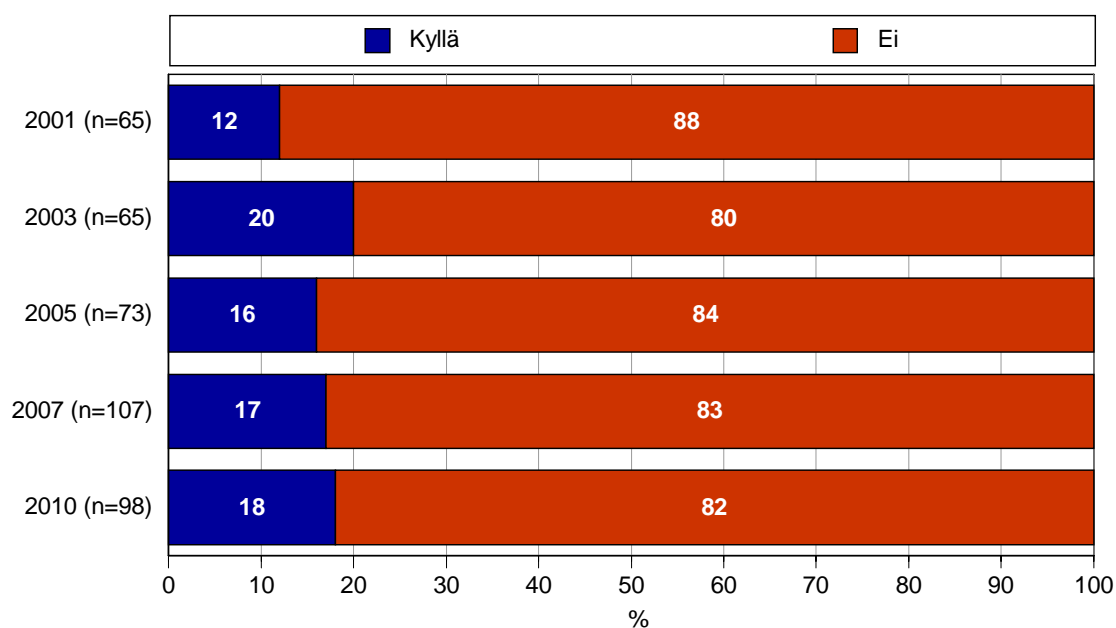
n=ollut pahoinpitelyn kohteena

Kuvio 4.6.4 Seksuaalisen ahdistelun/väkivallan ja muun rikoksen/haitanteon kohteeksi joutumisesta poliisille ilmoittaminen

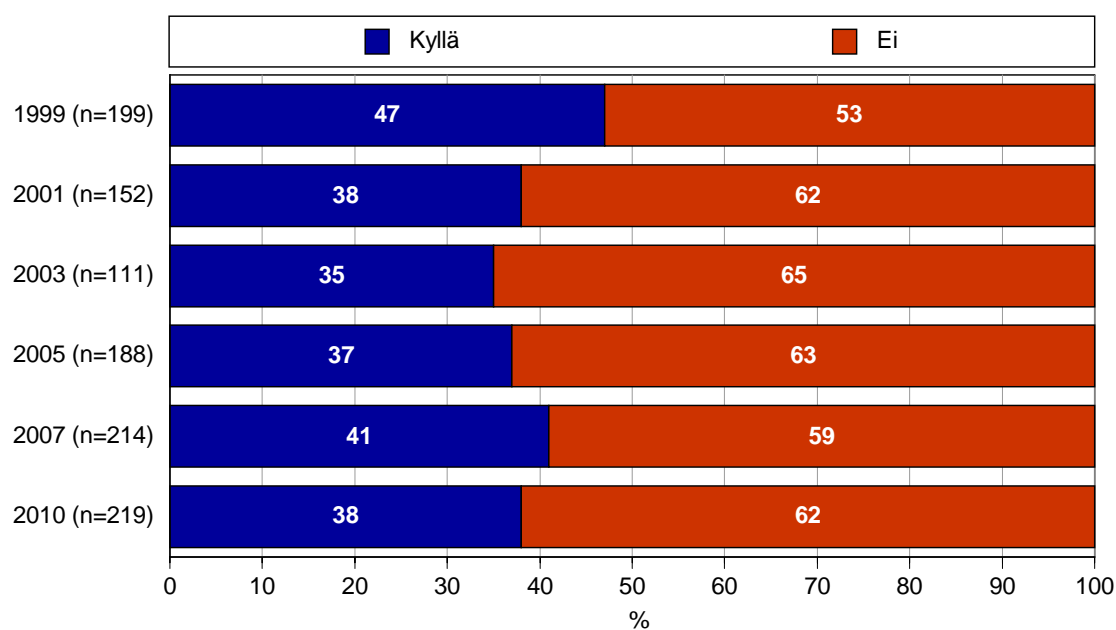
Ilmoittiko poliisille jouduttuaan viimeksi seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi

n=ollut seksuaalisen ahdistelun/väkivallan kohteena

Ilmoittiko poliisille jouduttuaan viimeksi muun rikoksen tai haitanteon kohteeksi

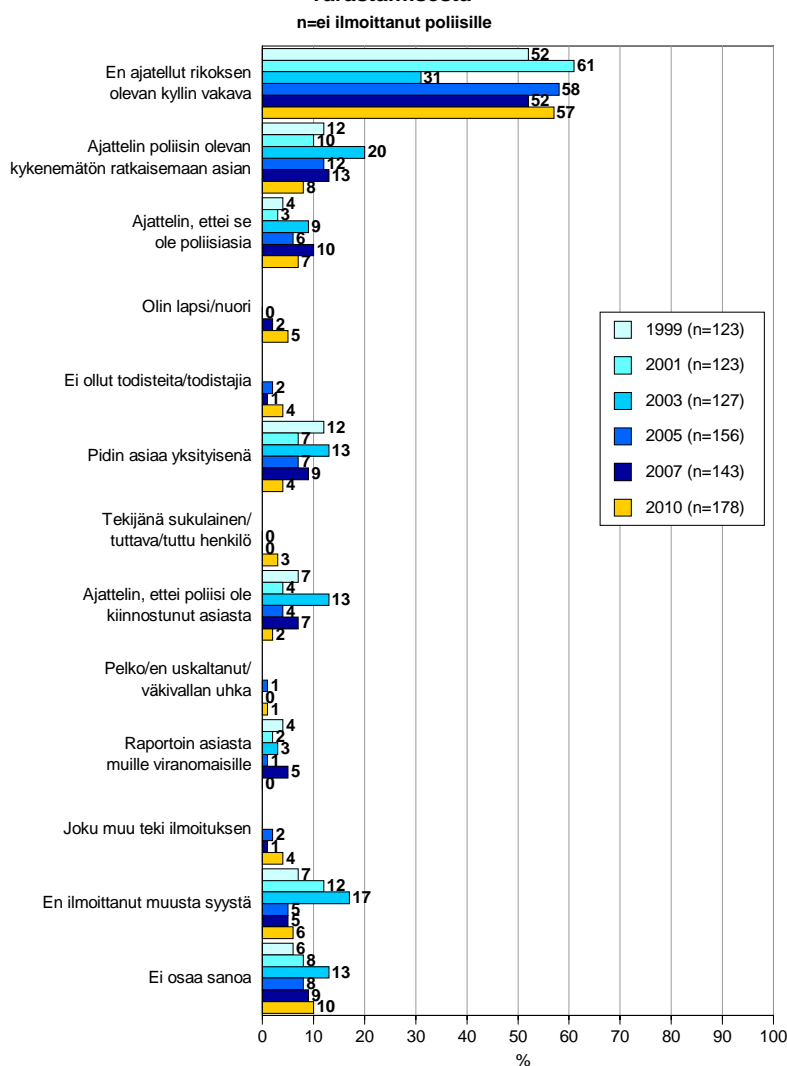
n=ollut muun rikoksen/haitanteon kohteena

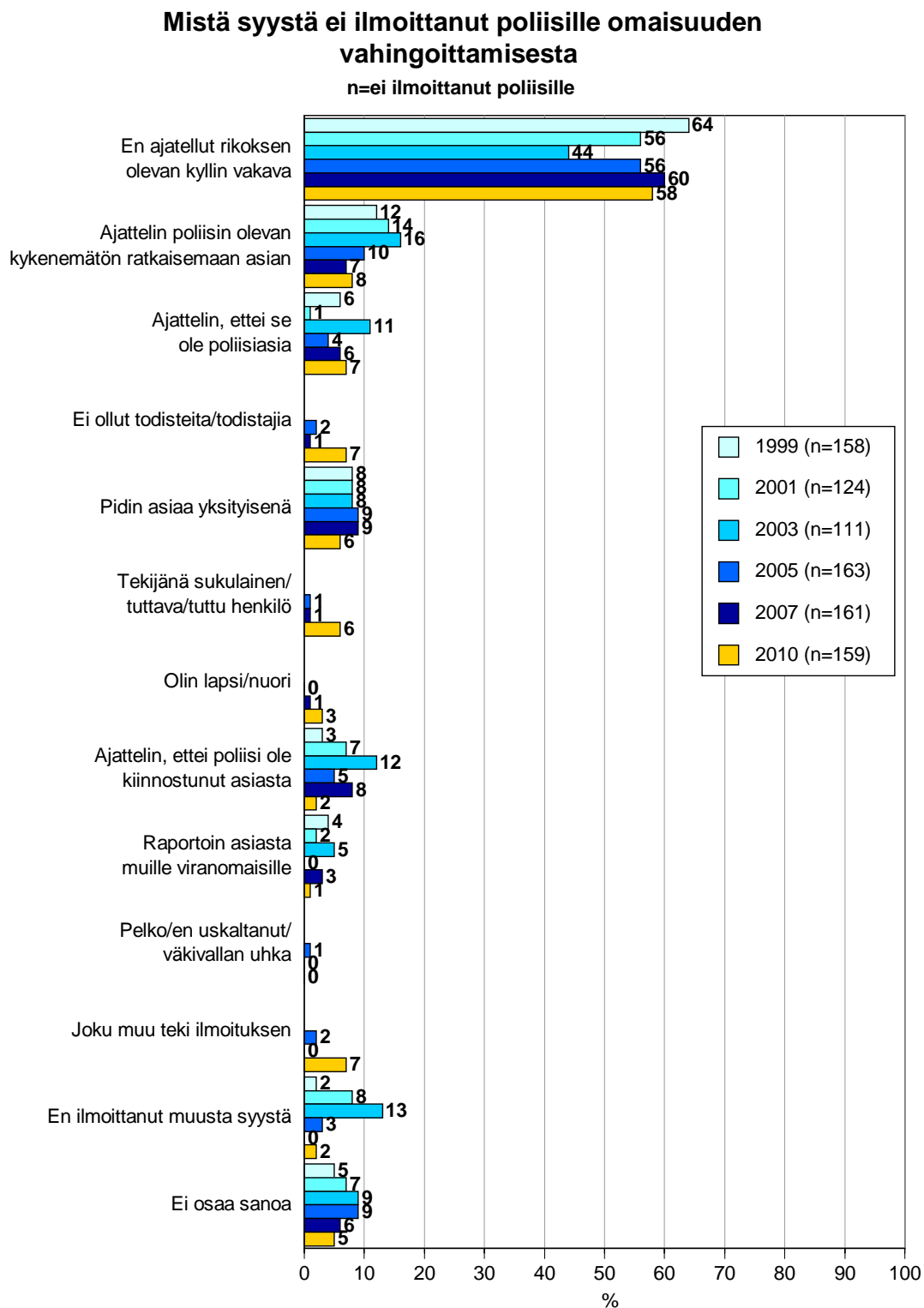
4.7 Ilmoittamatta jättämisen syyt

Yleisimmin rikoksesta ilmoittamatta jättämisen syy on, ettei ole ajatellut rikoksen olevan kyllin vakava. Omaisuuden varastamisessa tai vahingoittamisessa ilmoittamatta jättämisen seuraavaksi yleisimmät syyt ovat, ettei usko poliisin kykenevän ratkaisemaan asiaa tai ettei asia ole poliisiasia. Tässä voidaan ajatella, että varastetun tai vahingoitetun omaisuuden arvo on niin pieni, että on turhaa ilmoittaa asiasta jo muutoinkin työllistetyille poliisille. Pahoinpitelyissä seuraavaksi yleisimpänä syynä pidetään sitä, että asia on yksityinen. Seksuaalisessa ahdistelussa tekijän tuttuus (sukulainen, tuttava, tuttu henkilö) ja asianomaisen nuori ikä sekä asian yksityisyys estävät ilmoittamisesta poliisille.

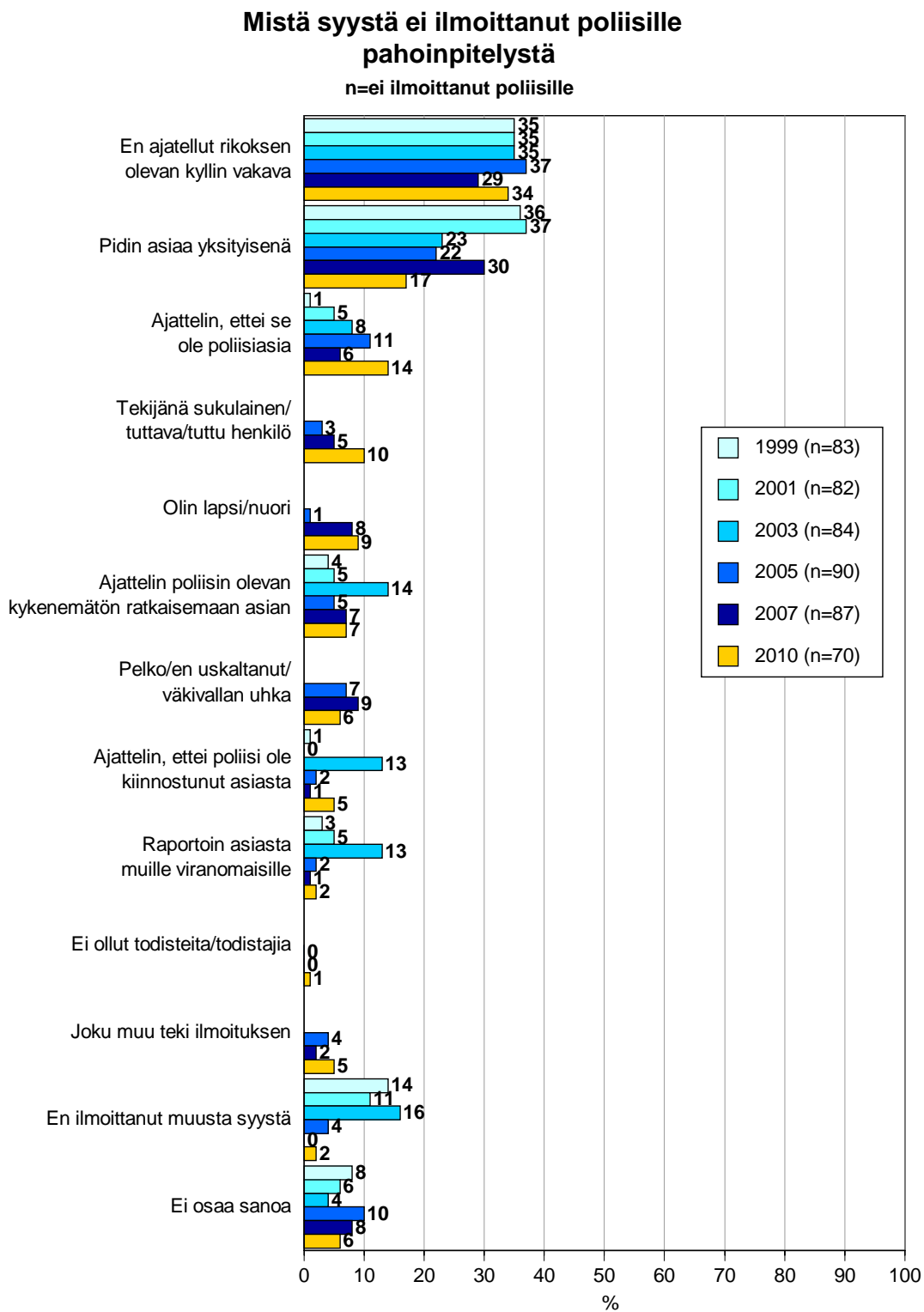
Kuvio 4.7.1 Syyt, miksi ei ilmoittanut omaisuuden varastamisesta
Mistä syystä ei ilmoittanut poliisille omaisuuden varastamisesta

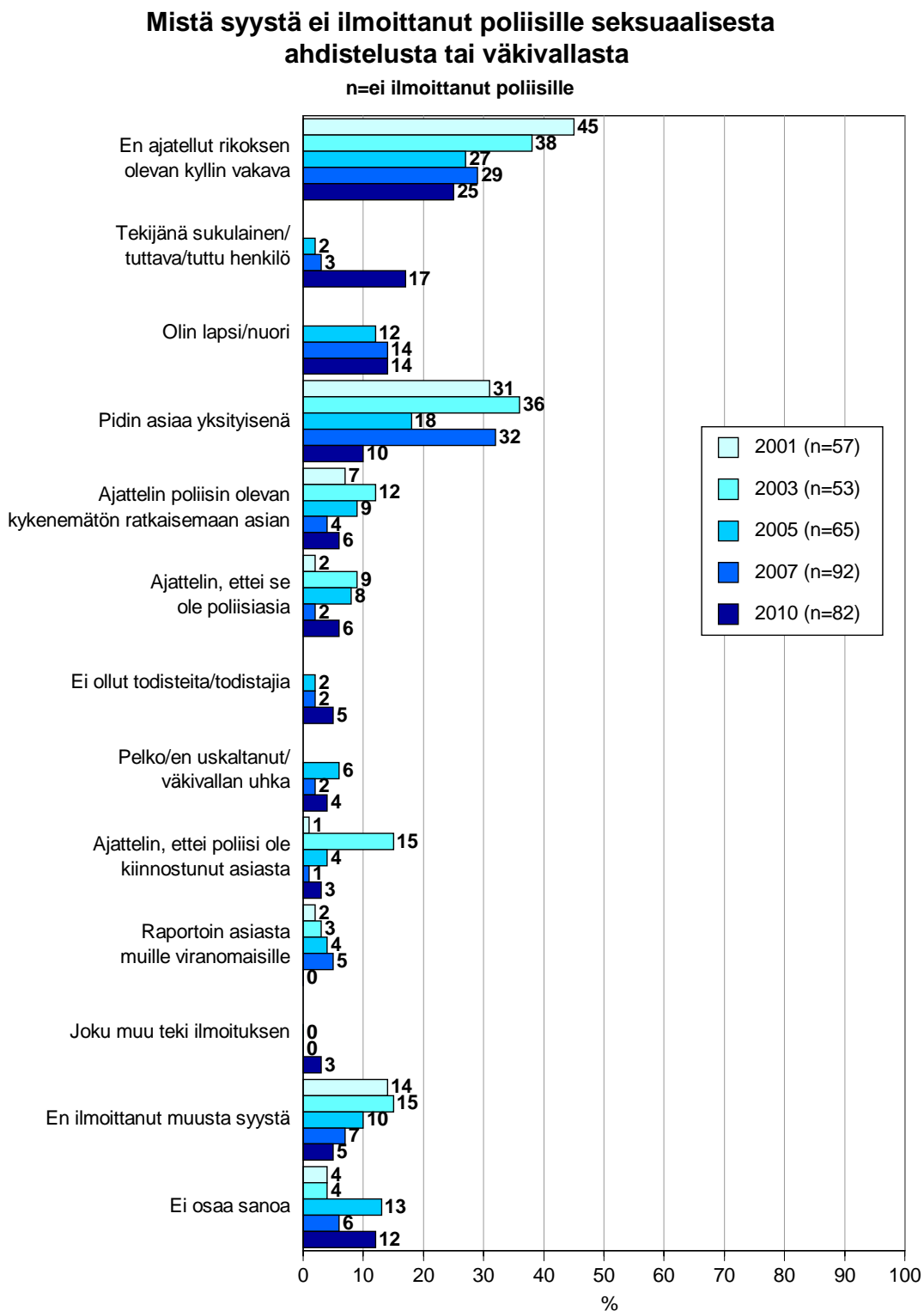
Kuvio 4.7.2 Syyst, miksi ei ilmoittanut omaisuuden vahingoittamisesta

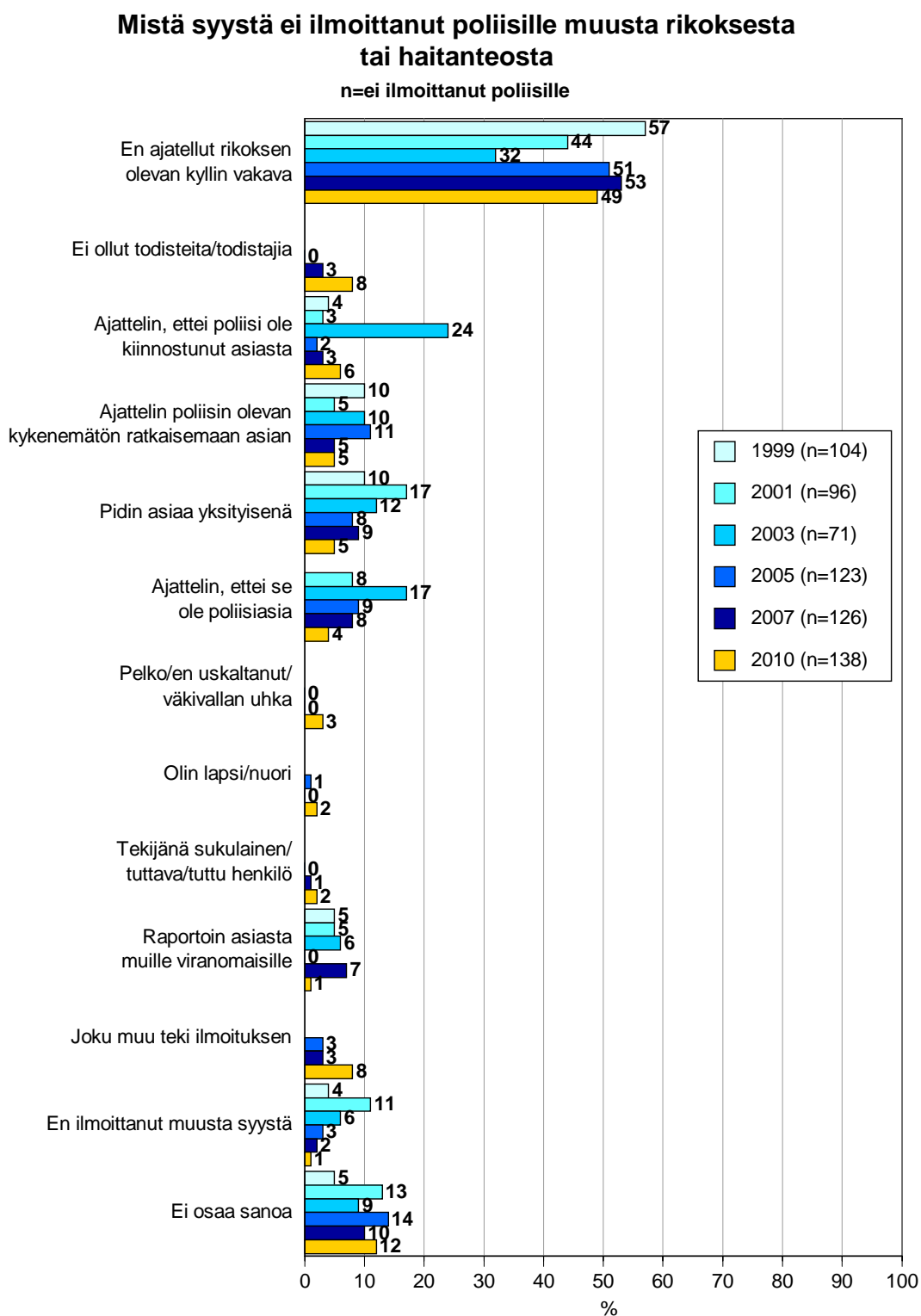
Kuvio 4.7.3 Syyt, miksi ei ilmoittanut pahoinpitelystä

Kuvio 4.7.4 Syyst, miksi ei ilmoittanut seksuaalisesta ahdistelusta tai väkivallasta

Kuvio 4.7.5 Syyt, miksi ei ilmoittanut muusta rikoksesta tai haitanteosta

4.8 Rikoksilta suojautuminen

Vastaajien mukaan rikosvaaran torjumiseen tähtäviä toimenpiteitä on tehty hieman enemmän kuin vuonna 2007. Henkilötietojen lähettämiseen Internetissä suhtaudutaan edelleen yhä varovaisemmin. Yli puolet vastaajista ei lähetä henkilötietojaan Internetissä, kun vielä 2003 heitä oli viidennes vastanneista. Toiseksi yleisimmin suojataan polkupyörää säilyttämällä sitä turvalukitussa tilassa ja lukitsemalla polkupyörä kiinteään kohteeseen, minkä toimintatavan osuus on kasvanut vuodesta 2007. Lähes yhtä usein vältetään liikkumista yksin iltaisin keskustassa. Noin joka neljännellä vastaajalla on autossa hälytyslaite ja murtosuojaus. Naapureiden varoittaminen on aikaisempaa yleisempää. Aiempaa pienempi osuus vastanneista ei osaa sanoa tai ei ole tehnyt mitään rikosvaaran tai rikosriskin torjumiseksi.

Turvalukitusta käyttävät keskimääräistä enemmän 50 vuotta täyttäneet, toimihenkilöt, Helsingissä asuvat, useamman kerran vuodessa ulkomaille matkustavat ja Etelä-Suomen läänissä asuvat.

Hälytyslaitteet asunnosta löytyvät keskimääräistä useammin miehiltä, 50–59-vuotiailta sekä yrittäjiltä ja johtavassa asemassa olevilta.

Autosta hälytyslaitteet löytyvät useammin miehiltä, 35–49-vuotiailta, toimihenkilöiltä, yrittäjiltä ja johtavassa asemassa olevilta, ja yli 100 000 asukkaan paikkakunnilla asuvilta, useamman kerran vuodessa ulkomaille matkustavilta sekä eteläsuomalaisilta.

Polkupyörän säilyttäminen turvalukitussa tilassa sekä lukitseminen kiinteään kohteeseen on yleisempää naisilla, alle 49-vuotiailla, toimihenkilöillä, yrittäjillä ja johtavassa asemassa olevilla, yli 100 000 asukkaan kaupungeissa asuvilla sekä henkilöillä, jotka matkustavat useamman kerran vuodessa ulkomaille.

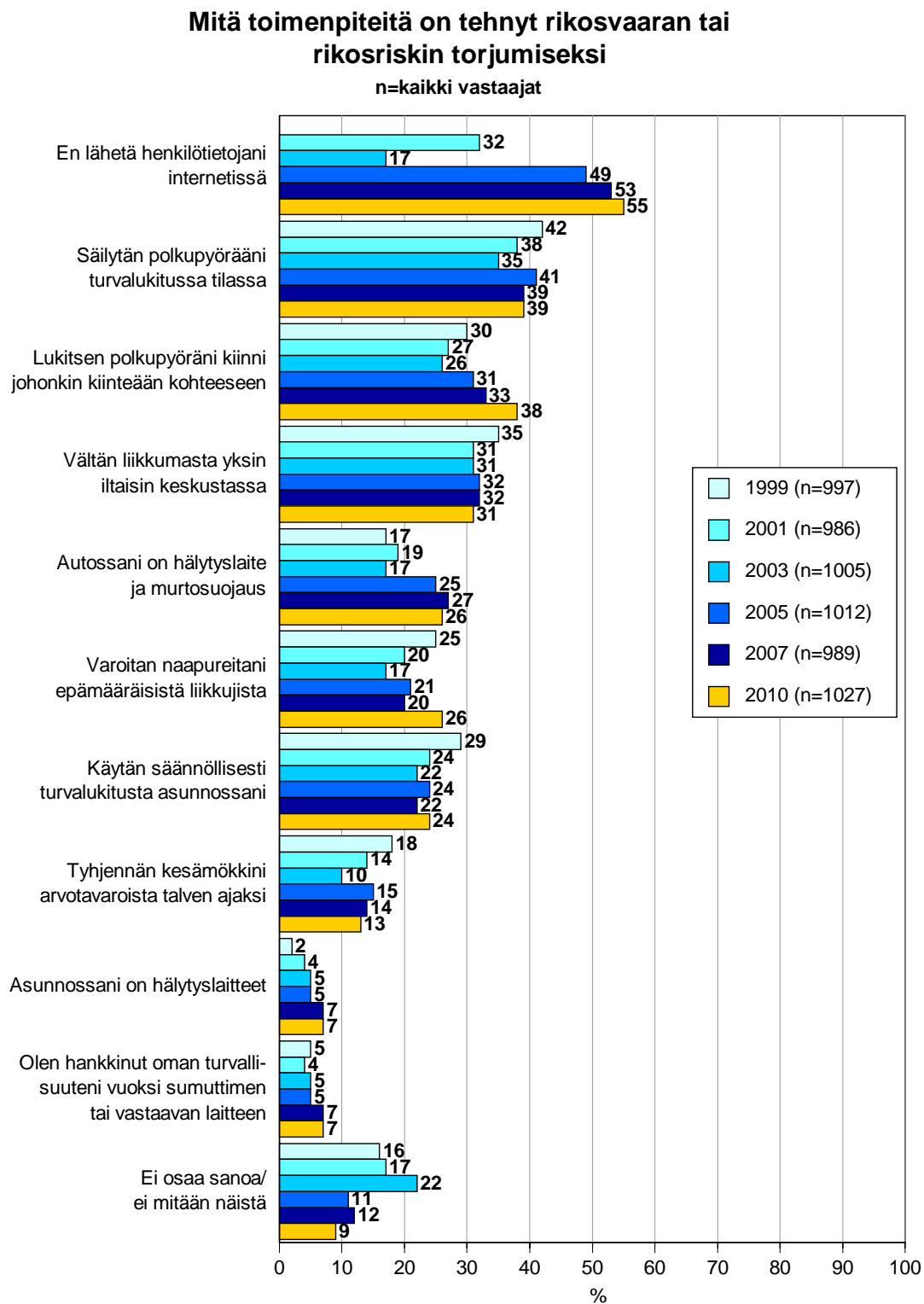
Naiset, 35 vuotta täyttäneet, työväestöön kuuluvat, toimihenkilöt, pienillä paikkakunnilla asuvat, asuinpaikkakunnallaan pitkään asuneet ja usein matkustavat varoittavat naapureitaan keskimääräistä useammin.

Liikkumista keskustassa iltaisin välttävät keskimääräistä enemmän naiset, alle 25-vuotiaat, 60 vuotta täyttäneet, eläkeläiset, suurimmissa kaupungeissa asuvat (pois lukien Helsinki) ja Länsi-Suomessa asuvat.

Kesämökin tyhjentävät muita useammin 50 vuotta täyttäneet, eläkeläiset ja Helsingissä asuvat.

Henkilötietojen lähettämistä Internetissä välttelevät naiset, 35–59-vuotiaat sekä Internetin säännölliset käyttäjät.

Kuvio 4.8.1 Toimenpiteet, joita on tehnyt rikosvaaran tai rikosriskin torjumiseksi

4.9 Kokemukset kansainvälisestä rikollisuudesta

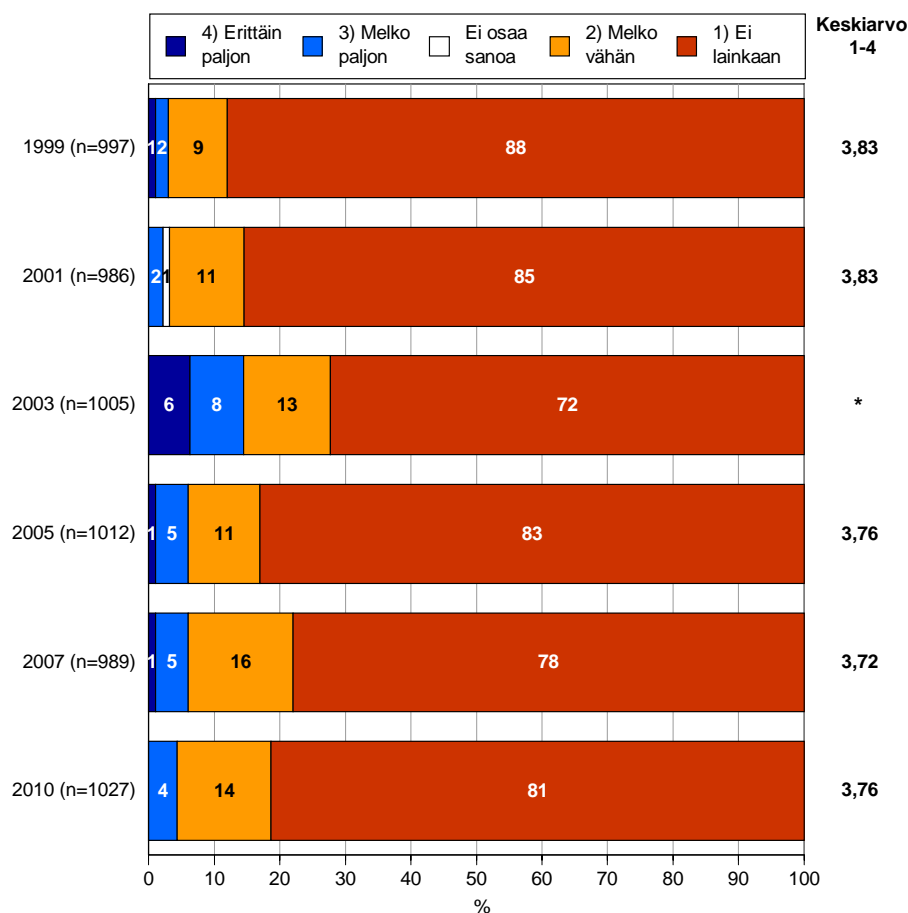
Omakohtaisia kokemuksia kansainvälisestä rikollisuudesta jossain määrin on neljällä prosentilla vastaajista, mikä on pienempi osuus vastanneista kuin vuosina 2004, 2005 ja 2007. Joka seitsemällä vastaajalla on melko vähän kokemuksia kansainvälisestä rikollisuudesta. Kahdeksalla vastaajalla kymmenestä niitä ei ole lainkaan.

Muita enemmän omakohtaisia kokemuksia kansainvälisestä rikollisuudesta on yrittäjillä ja johtavassa asemassa olevilla henkilöillä. Tämä sinänsä on ennakoitavaa, sillä kyseisten henkilöiden voidaan työnsä ja asemansa puolesta olettaa olevan tekemisissä kansainvälisissä toiminnoissa keskimääräistä useammin.

Kuvio 4.9.1 Omakohtaiset kokemukset kansainvälisestä rikollisuudesta

Onko omakohtaisia kokemuksia kansainvälisestä rikollisuudesta lähiympäristössänne tai kauempana, esim. kansainvälinen huumekauppa, terrorismi, tietoverkkojen käyttäminen rikolliseen toimintaan

n=kaikki vastaajat

*) Vuodelta 2003 ei ole käytettävissä vertailukelpoista keskiarvoa

5 Kansalaisten kokemuksia poliisitoiminnan laadusta

5.1 Kansalainen poliisin asiakkaana

Kansalainen voi olla useassa roolissa poliisin asiakkaana. Kansalainen saa poliisiapua onnettomuus- ja hätätapauksessa sekä rikoksen tapahtuessa, voi liikkua turvallisesti, saa hakemansa luvan jne. (eli on poliisin näkökulmasta välitön asiakas), ja nauttii yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta (suuri yleisö, veronmaksaja). Kansalainen voi joutua poliisin toimenpiteiden kohteeksi järjestyshäiriöiden yhteydessä, rikoksen tekijänä, epäiltynä, asianomistajana tai todistajana, liikennevalvonnassa jne. (subjekti). Kansalaisen rooli poliisin apuna rikosten ja häiriöiden selvittämisessä ja ennalta estämisessä sekä turvallisuuden parantamisessa on merkittävä (silminnäkijä, ilmiantaja, yhteistyökumppani jne.). Välittömiä asiakkaita voidaan ajatella tutkimukseen vastaajista olevan 47 %. Silminnäkijänä ja/todistajana tai yhteistyökumppani voidaan tulkita olleen 60 % vastaajista. Subjektin asemassa olevia on arviolta 20 % vastaajista. Ns. suuren yleisön roolissa olevia on noin 24 % vastaajista.

5.1.1 Kansalaisten yhteydet poliisiin

Hieman alle puolet vastaajista on ollut viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana yhteydessä poliisiin. Yleisimmin poliisiin on oltu yhteydessä lupa-asiassa, jonka osuus on suurempi nyt kuin aikaisempina vuosina. Toiseksi yleisin syy on liikennevalvonta, -rikkomus tai onnettomuus.

Yhteydet poliisiin ylipäättään jossain asiassa ovat keskimääräistä yleisempiä miehille, alle 25-vuotiaille, 35–49-vuotiaille, yrittäjille ja johtavassa asemassa oleville sekä useita kertoja ulkomaille matkustaville.

Rikoksen kohteena ovat muita useammin poliisiin olleet yhteydessä alle 35-vuotiaat, helsinkiläiset sekä useita kertoja ulkomaille matkustavat.

Rikoksen todistajana tai silminnäkijänä muita keskimääräistä useammin ovat alle 25-vuotiaat.

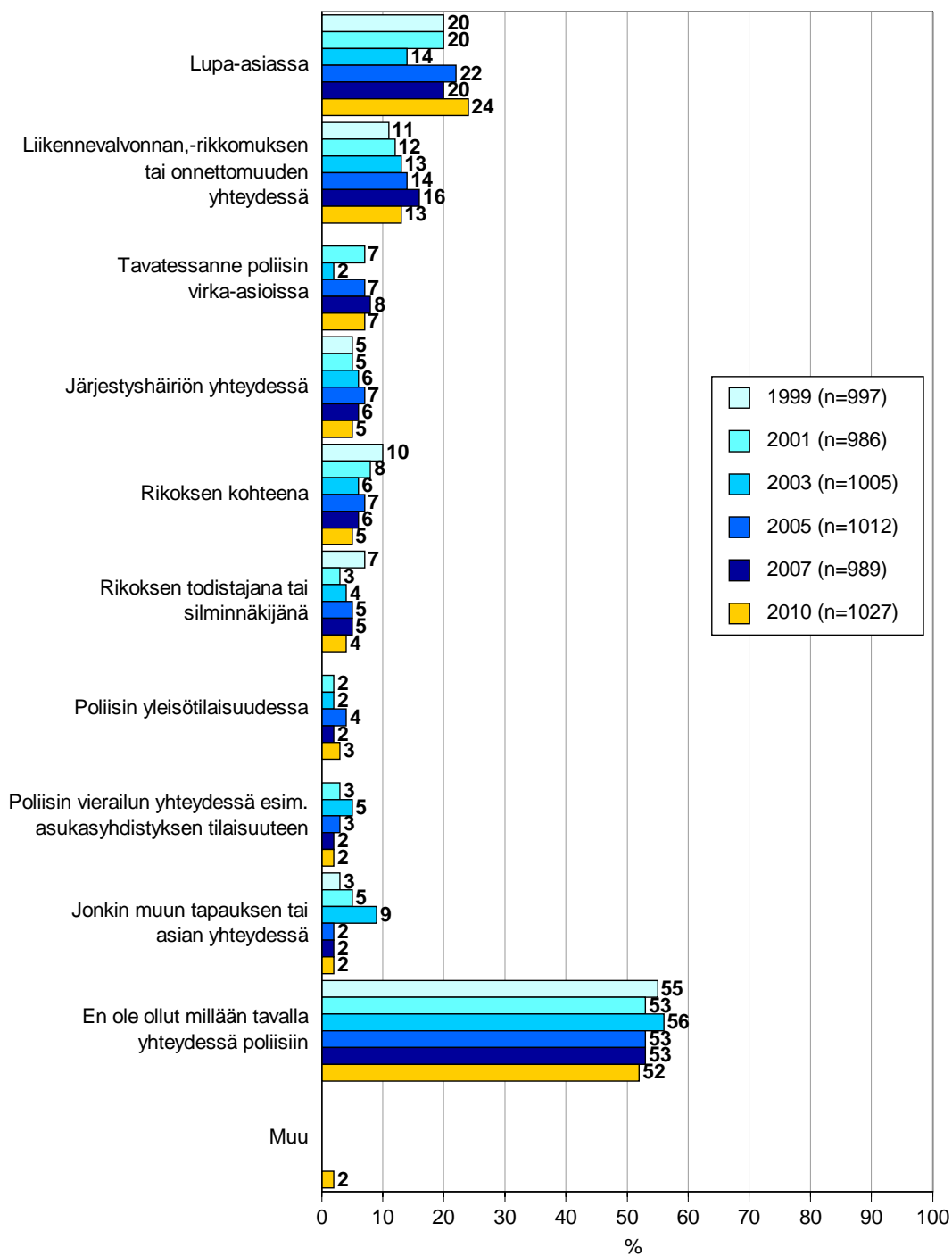
Miehet, 25–59-vuotiaat sekä yrittäjät ja johtavassa asemassa olevat ovat kohdanneet poliisin muita useammin liikennevalvonnan, -rikkomuksen tai onnettomuuden yhteydessä.

Lupa-asiassa poliisin kanssa ovat asioineet keskimääräistä useammin miehet, 15–24-vuotiaat ja 35–49-vuotiaat, yrittäjät, johtavassa asemassa olevat sekä ulkomaille useita kertoja vuodessa matkustavat.

Kuvio 5.1.1.1 Kansalaisten yhteydet poliisiin

Onko ollut yhteydessä poliisiin viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana jossakin kysymyskortilla mainituista asioista

n=kaikki vastaajat

5.2 Kansalaisten kokemuksia poliisin käyttäytymisestä

5.2.1 Palvelun laatu poliisiyhteyksissä

Poliisiin viimeisten 12 kuukauden aikana yhteydessä olleiden mielestä poliisin toiminta on hyvällä tasolla. Tulos on lähes kaikissa kysytyissä asioissa parantunut vuoteen 2007 verrattuna, mikä on erittäin hyvä asia. Aiempaa parempi tulos on erityisesti siinä, miten poliisi selvitti tilanteen ja mahdollisuuden asiassa sekä poliisin hienotunteisuudessa asiaa ja asiakasta kohtaan ja asiakkaan arvostuksessa.

Lupa-asioissa ja liikennevalvonnan ja liikenneriikkomusten yhteydessä poliisin kanssa asioineet ovat erittäin tyytyväisiä poliisin toimintaan. Erityisen tyytyväisiä näissä tilanteissa ollaan poliisin ymmärtävään ja asialliseen asennoitumiseen.

Rikoksen kohteena tai rikoksen todistajana tai silminnäkijänä olleet suhtautuvat poliisin toimintaan kriittisesti. Selvästi heikoimpina asioina nämä vastaajat kokivat poliisin asiaan liittyvän tiedon antamisen sekä poliisin toiminnan huolellisuuden ja virheettömyyden. Todistajana ja silminnäkijänä olleet kyseenalaistavat poliisin puolueettomuuden ja ammattitaitoisen toiminnan.

Miehet sekä useita kertoja vuodessa ulkomaille matkustavat suhtautuvat naisia myönteisemmin poliisin toimintaan ylipäättään eri asioissa.

Poliisin asennoituminen saa keskimääräistä paremman arvion 35–49-vuotiailta, toimihenkilöiltä, pienemmällä paikkakunnilla asuvilta sekä eteläsuomalaisilta. Muita kriittisemmin poliisin asennoitumiseen suhtautuvat 60 vuotta täyttäneet, yrittäjät ja johtavassa asemassa olevat, yli 100 000 asukkaan kaupungeissa (pl. Helsinki) sekä pohjoisessa asuvat.

Asian ripeästä käsittelystä myönteisinä palautetta antavat 50–59-vuotiaat, yrittäjät ja johtavassa asemassa olevat, 30 001–100 000 asukkaan kaupungeissa sekä itäisessä Suomessa asuvat. Kriittisempiä ovat opiskelijat/kotirouvat, helsinkiläiset ja länsisuomalaiset.

Poliisi selvitti tilanteen ja mahdollisuuden asiassa keskimääräistä paremmin 35–59-vuotiaiden, alle 100 000 asukkaan kaupungeissa asuvien ja länsisuomalaisten mielestä. Yli 60-vuotiaat ja Helsingissä asuvat arvioivat tätä asiaa muita kriittisemmin.

Mitä kauemman paikkakunnalla on asuttu, sitä enemmän ollaan sitä mieltä, että poliisi toimii hienotunteisesti asiakasta ja tämän asiaa kohtaan. Poliisin hienotunteisuuteen kriittisempiä ovat pohjoisessa asuvat.

Poliisin puolueettomuutta asiakasta ja hänen asiaansa kohtaan keskimääräistä parempana pitävät 35–59-vuotiaat, pienillä paikkakunnilla asuvat, paikkakunnalla yli 6 vuotta asuneet sekä Etelä-Suomessa asuvat. Muita kriittisempiä ovat 25–34-vuotiaat, 60 vuotta täyttäneet, yli 100 000 asukkaan kaupungeissa (pl. Helsinki) asuvat sekä Oulun ja Lapin asukkaat.

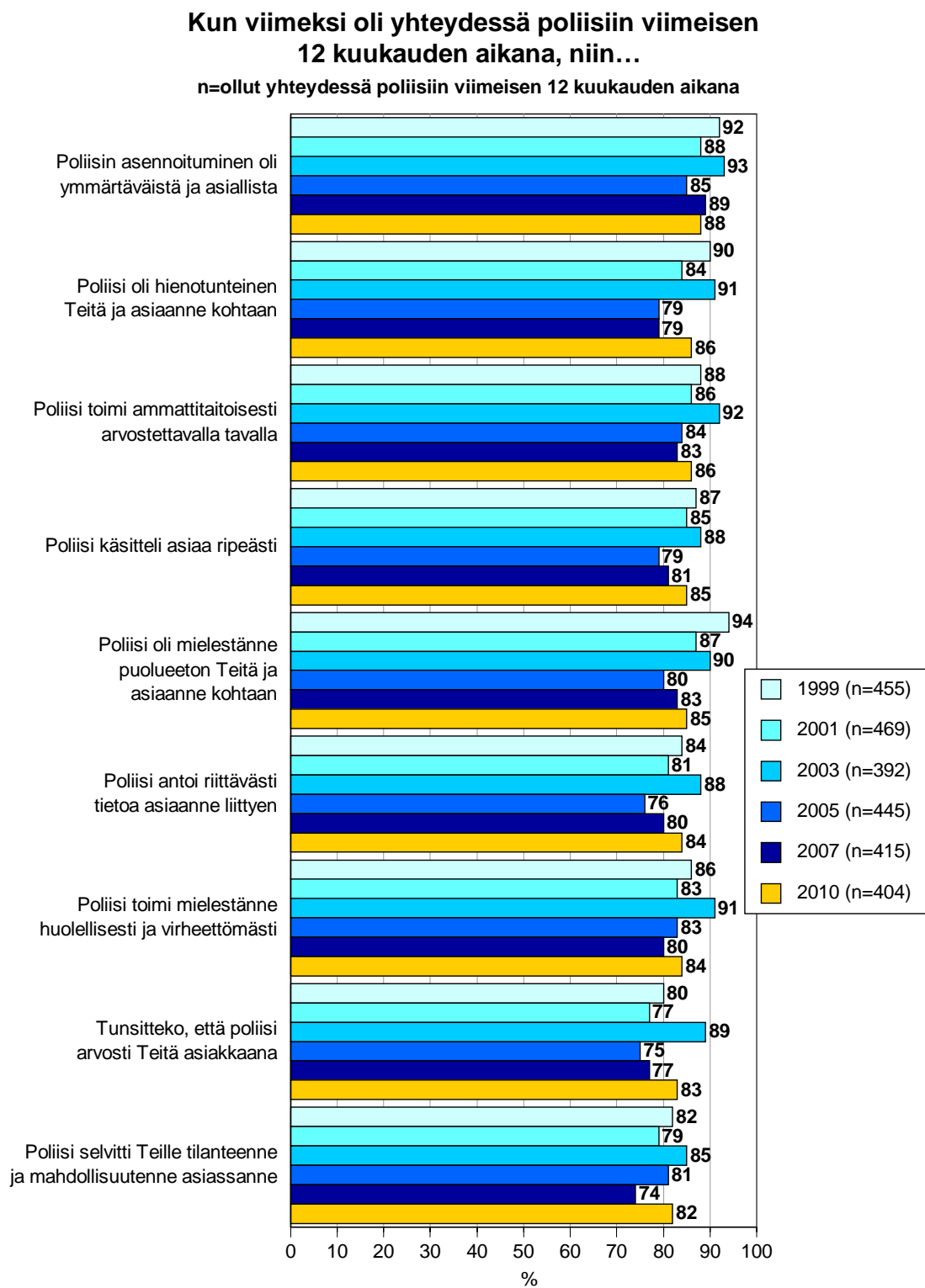
Eniten arvostusta asiakkaana kokevat saaneensa 50–59-vuotiaat ja yli 6 vuotta paikkakunnalla asuneet. Alle 24-vuotiaat sekä 60 vuotta täyttäneet, yksin asuvat, eläkeläiset ja Oulun ja Lapin asukkaat suhtautuvat tähän muita kriittisemmin.

Tietoa omasta asiasta kokevat saaneensa keskimääräistä paremmin 35–59-vuotiaat, toimihenkilöt ja pienillä paikkakunnilla asuvat. Keskimääräistä heikompia arvioita tästä antavat 25–34-vuotiaat ja 60 vuotta täyttäneet.

Poliisin toiminnan huolellisuudesta ja virheettömyydestä muita parempia arvioita antavat 35–49-vuotiaat ja länsisuomalaiset. Keskimääräistä kriittisempiä ovat itäsuomalaiset ja pohjoisessa asuvat.

Ammattitaitoisesti arvostettavalla tavalla poliisi toimii erityisesti pienillä paikkakunnilla ja Etelä-Suomessa. Oulun ja Lapin asukkaat puolestaan arvioivat tätä asiaa muita kriittisemmin.

Kuvio 5.2.1 Kansalaisten kokemukset poliisin toiminnasta viimeisimmässä yhteydenotossa poliisiin

5.2.2 Kansalaisten yleinen ilmoitusaktiivisuus

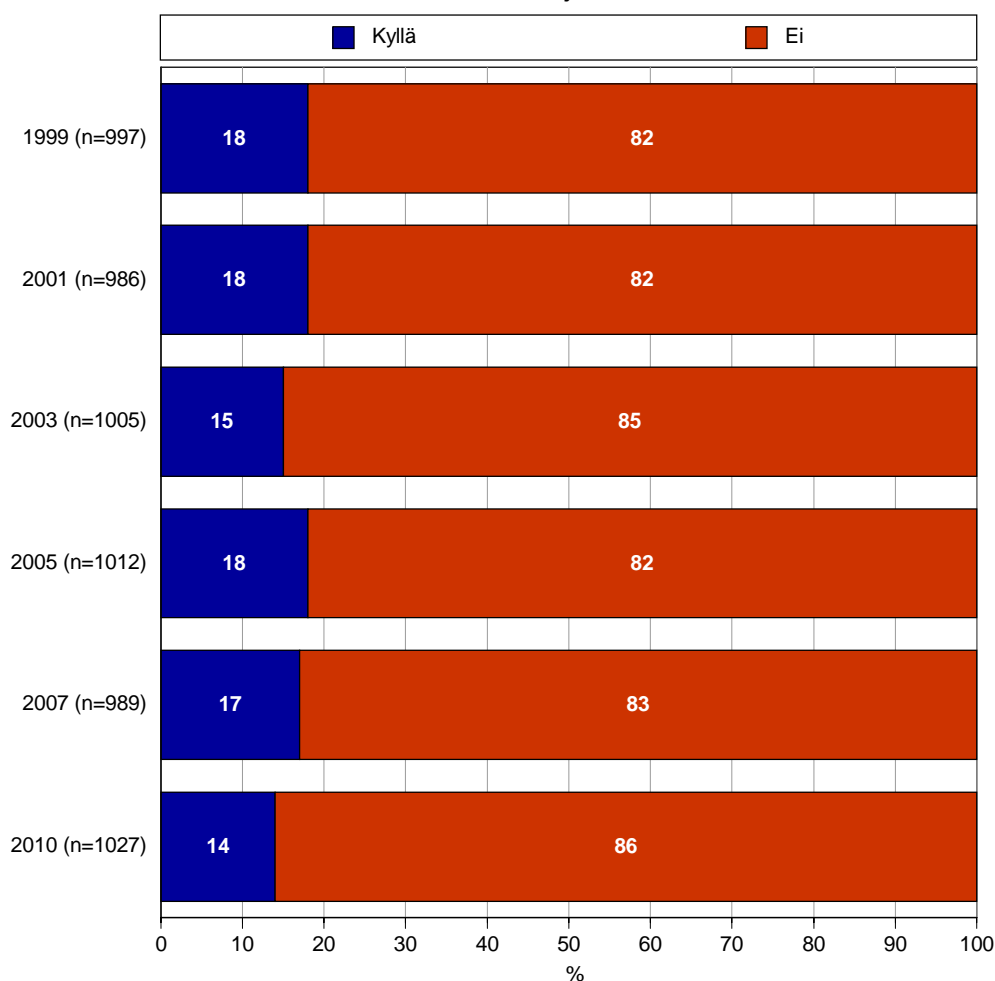
Ilmoituksen havaitsemastaan häiriöstä tai epäkohdasta tai rikosilmoituksen on tehnyt poliisille yksi vastaaja seitsemästä. Määrä on hieman vähäisempi edellisiin tutkimuskertoihin verrattuna. Valtaosa vastanneista ei ole kohdannut poliisia tällä tavoin.

Keskimääräistä aktiivisempia ilmoittajia ovat 25–49-vuotiaat, kokopäivä- tai osa-aikatyötä tekevät, pienillä paikkakunnilla asuvat sekä Internetiä käyttävät. Muita vähemmän ilmoituksia ovat tehneet yli 50-vuotiaat.

Kuvio 5 2.2 Havaitusta häiriöstä tai epäkohdasta ilmoituksen tai rikosilmoituksen tehneet

Onko tämän tai viime vuoden aikana tehnyt ilmoituksen poliisille havaitsemastaan häiriöstä tai epäkohdasta tai tehnyt rikosilmoituksen

n=kaikki vastaajat

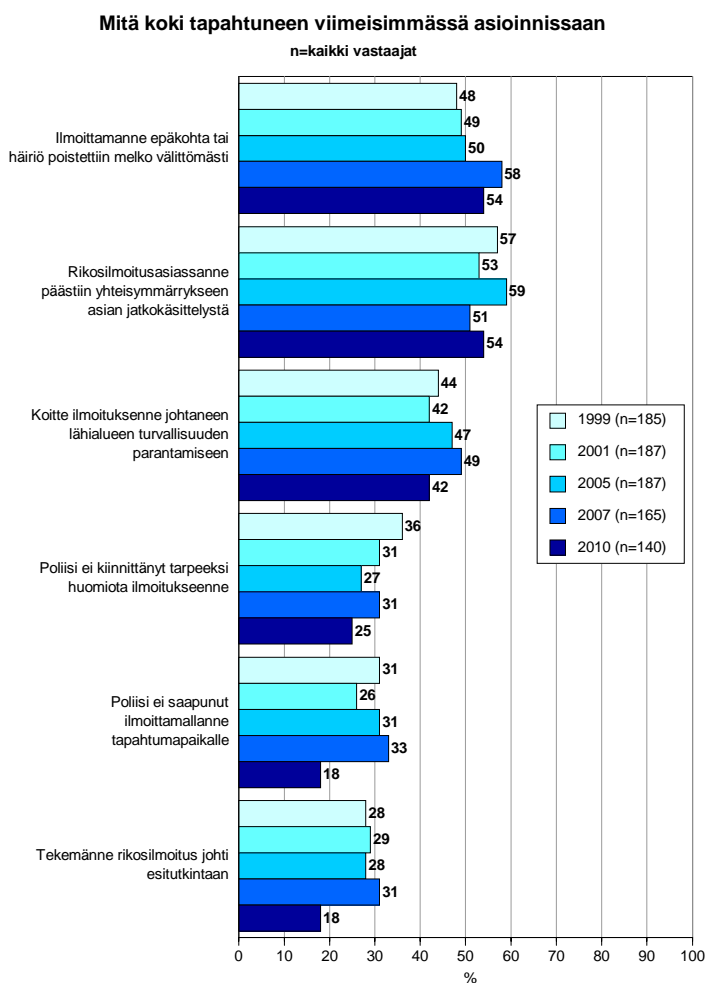
5.2.3 Kokemuksia viimeisimmän asioinnin vaikutuksista

Yli puolet vastaajista, jotka olivat tämän tai viime vuoden aikana tehneet ilmoituksen poliisille havaitsemaan häiriöistä tai epäkohdasta tai olivat tehneet rikosilmoituksen, oli sitä mieltä, että ilmoitettu epäkohta tai häiriö poistettiin melko välittömästi. Samoin noin puolet vastaajista arvioi, että rikosilmoitusasiassa päästiin yhteisymmärrykseen asian jatkokäsittelystä. Noin neljä vastaajaa kymmenestä arvioi, että ilmoitus johti lähialueen turvallisuuden parantamiseen.

Aiemppaa myönteisempi tulos on yhteisymmärryksessä asian jatkokäsittelystä. Vuoteen 2007 verrattuna heikompaa toiminta on tapahtumapaikalle saapumisessa ja rikosilmoituksen johtamisessa esitutkintaan.

Miesten mielestä rikosilmoitusasiassa päästiin keskimääräistä paremmin yhteisymmärrykseen asian jatkokäsittelystä. Miehet ovat naisia enemmän sitä mieltä, että poliisi ei kiinnittänyt tarpeeksi huomioita ilmoitukseen.

Kuvio 5.2.3.1 Kokemukset viimeisimmän asioinnin vaikutuksista

5.2.4 Poliisin suhtautuminen muita kulttuureita edustaviin

Aiempaa suurempi osuus kansalaisista on sitä mieltä, että poliisi suhtautuu eri kulttuureista ja roduista lähtöisin oleviin ihmisiin samalla tavoin kuin muihin suomalaisiin. Tätä mieltä on selvästi yli puolet vastanneista, mikä on 11 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2007. Tiukemmin suhtautuvien osuus on vähentynyt (2007: 40 %, 2010: 29 %). Kohtelun olevan löysempää arvioivien määrä on vuoden 2007 tuloksen tasoa.

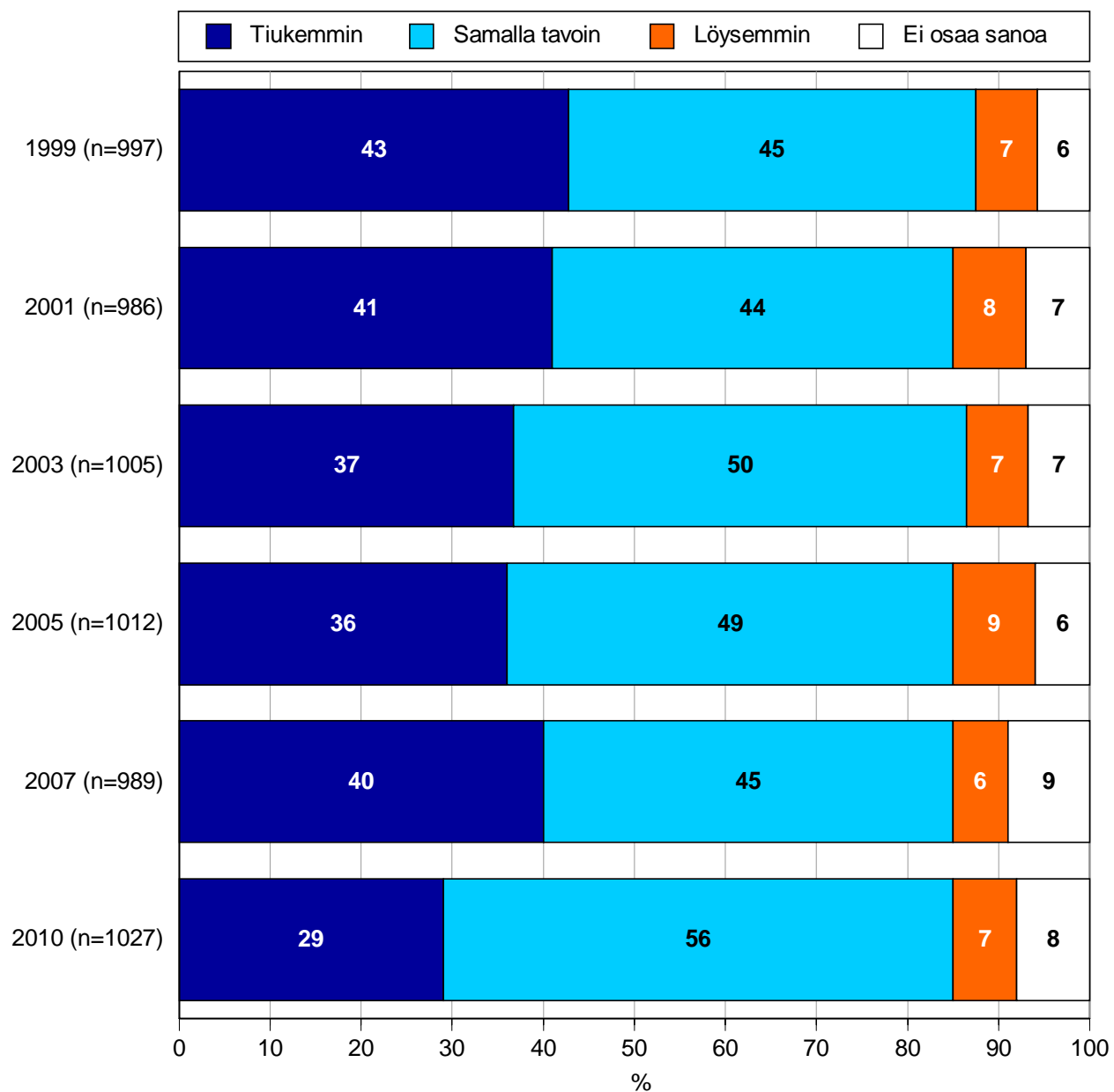
Naiset, alle 35-vuotiaat, toimihenkilöt ja Helsingissä asuvat arvioivat poliisin suhtautuvan muita kulttuureita edustaviin keskimääräistä tiukemmin. Miehet, 60 vuotta täyttäneet sekä useita kertoja ulkomaille matkustavat ovat sitä mieltä, että poliisi suhtautuu muita kulttuureita edustaviin samoin kuin muihin suomalaisiin. Työväestö arvioi muita useammin, että poliisi suhtautuu muita kulttuureita ja rotuja edustaviin löysemmin kuin muihin suomalaisiin.

Mielipiteiden kehitys on linjassa ulkomaalaisten määrän lisääntymisen kanssa: kun aiempaa useampia kansallisuuksia ja erinäköisiä ihmisiä alkaa näkyä katukuvassa, heitä ei enää pidetä niin usein kummajaisina kuin aikaisemmin. Kun ihmisten oma suhtautuminen ulkomaalaisiin normalisoituu – eli heidät aletaan nähdä ihmisinä muiden joukossa sen sijaan, että korostettaisiin vain valtavirrasta poikkeavaa ulkonäköä tai vaatetusta – myös kansalaisten käsitys poliisin suhtautumisesta lähenee normaalia. Edelleen neljännes kuitenkin arvioi poliisin suhtautuvan muita kulttuureja edustaviin tiukemmin kuin kotisuomalaisiin. Kuvion luvut ovat vuodesta toiseen epätasapainossa. Tämä kertoo siitä, että monikulttuurisuuskehitys on Suomessa yhä kesken.

Kuvio 5.2.4.1 Poliisin suhtautuminen muita kulttuureita edustaviin

Arveleeko poliisin Suomessa suhtautuvan eri kulttuureista ja roduista lähtöisin oleviin ihmisiin muihin suomalaisiin verrattuna...

n=kaikki vastaajat

5.3 Poliisin onnistuminen tehtävissään

5.3.1 Poliisien tehtävien tärkeysarvostus

Poliisin tehtävistä tärkeimpinä pidetään kiireellisiin hälytyksiin vastaamista, väkivaltarikosten selvittämistä ja torjuntaa, huumerekosten selvittämistä ja paljastamista sekä kotiväkivaltaan puuttumista kuten aiemminkin. Vähiten tärkeitä ovat poliisin lupapalvelut ja päihtyneiden huostaanotto.

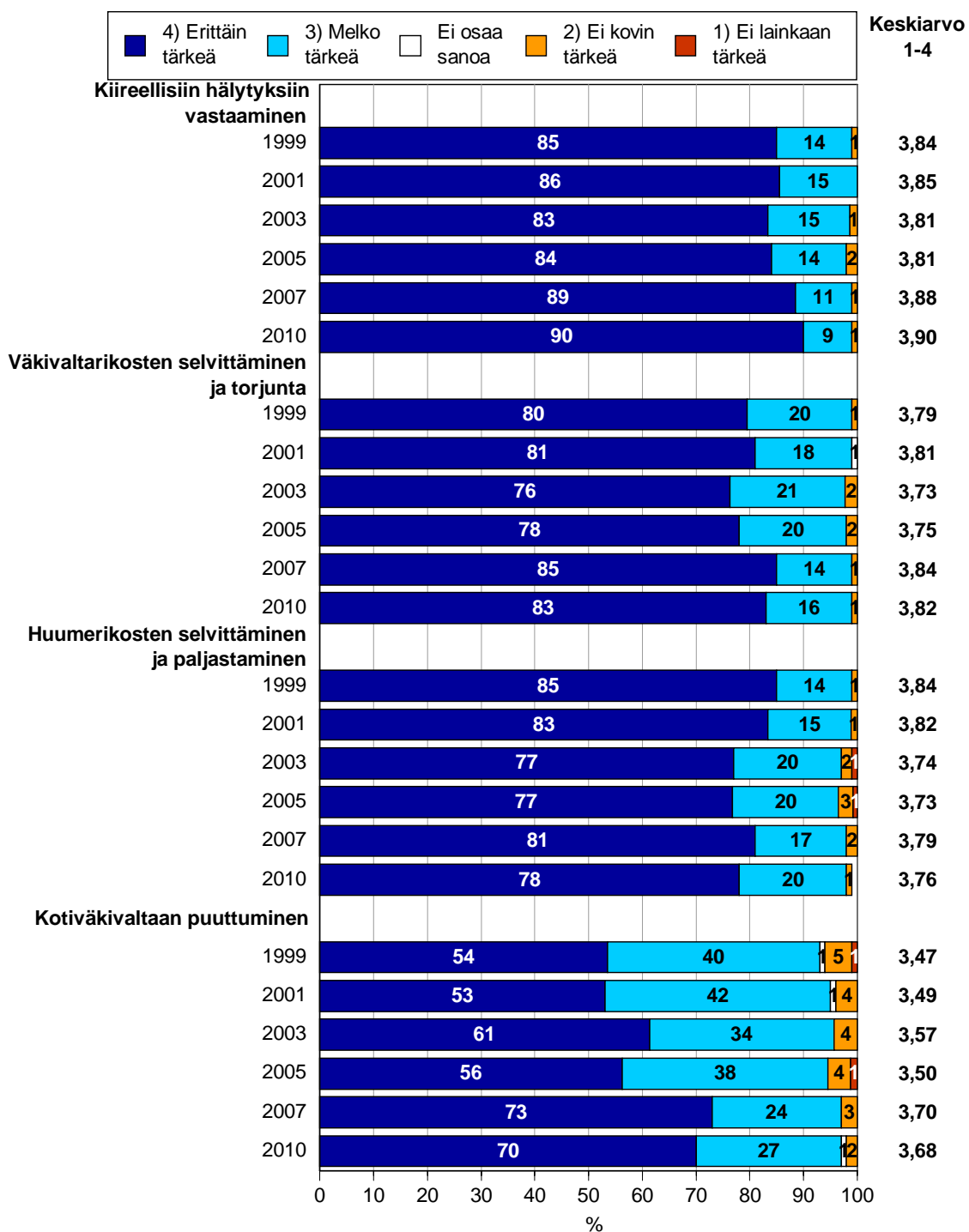
Eri tehtävien tärkeys on suurelta osin pysynyt aiempien vuosien tasolla. Tärkeimpinä pidettyjen asioiden merkitys on vähintäänkin vuoden 2007 barometrin tasoa. Lupapalvelujen tärkeys on korostunut aiemmasta.

Taustaryhmäkohtaisessa tarkastelussa eri asioiden tärkeyksillä ei ole havaittavissa merkittäviä eroja.

Kuvio 5.3.1.1 Tehtävien tärkeys poliisin työssä (1/4)

Tehtävän tärkeys poliisin työssä 1(4)

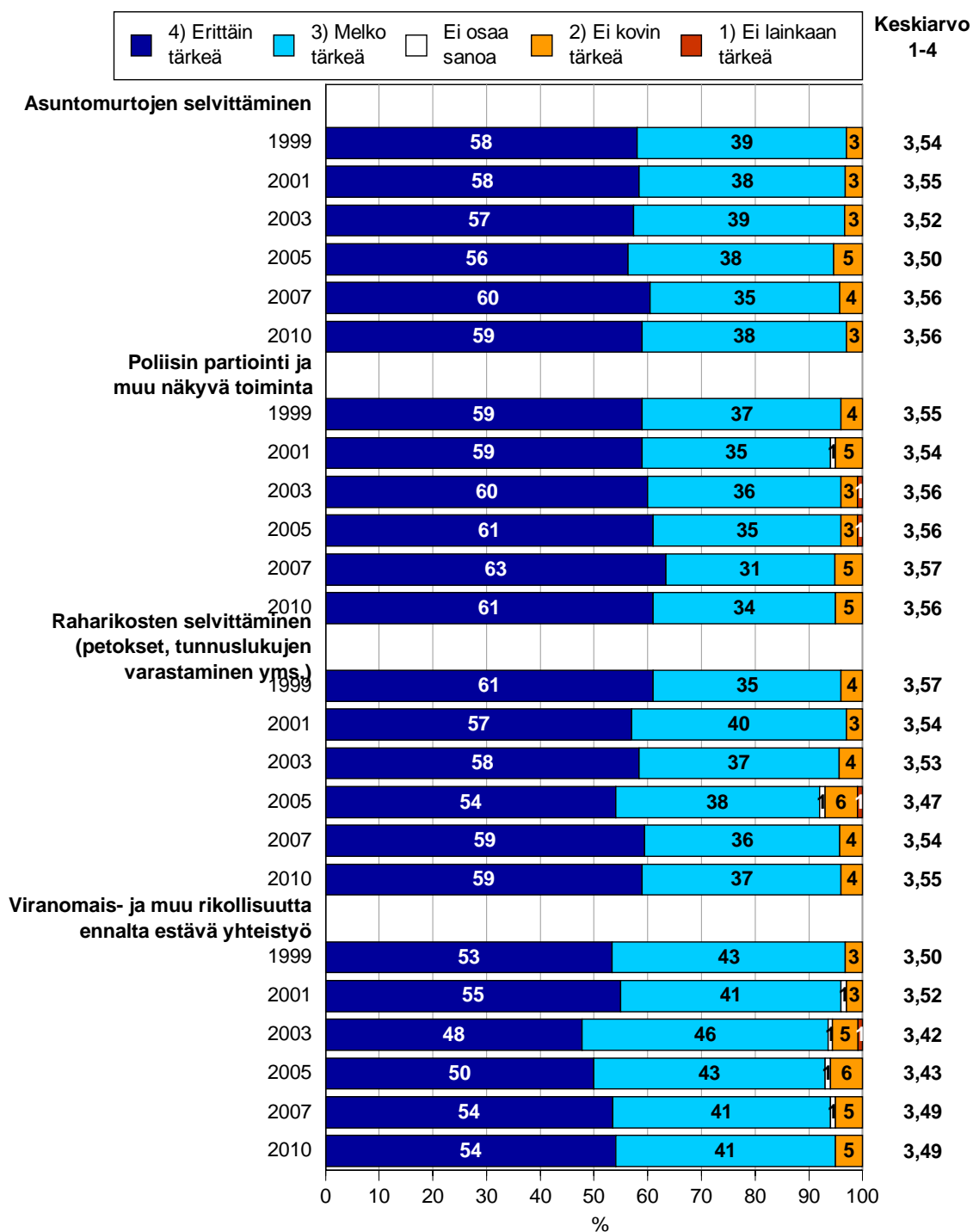
Kaikki vastaajat, 1999 n=997, 2001 n=986, 2003 n=1005, 2005 n=1012, 2007 n=989, 2010 n=1027

Kuvio 5.3.1.2 Tehtävien tärkeys poliisin työssä (2/4)

Tehtävän tärkeys poliisin työssä 2(4)

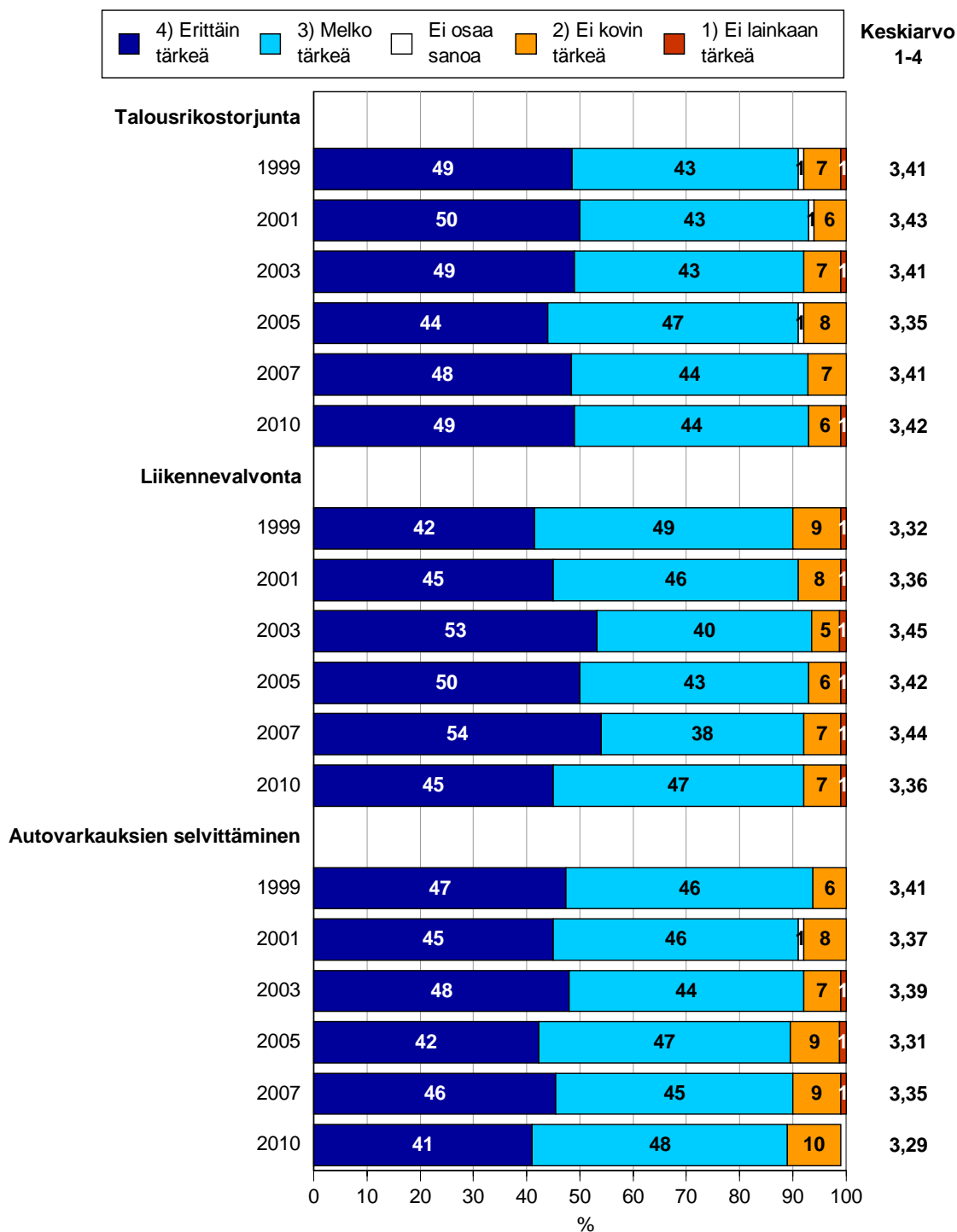
Kaikki vastaajat, 1999 n=997, 2001 n=986, 2003 n=1005, 2005 n=1012, 2007 n=989, 2010 n=1027

Kuvio 5.3.1.3 Tehtävien tärkeys poliisin työssä (3/4)

Tehtävän tärkeys poliisin työssä 3(4)

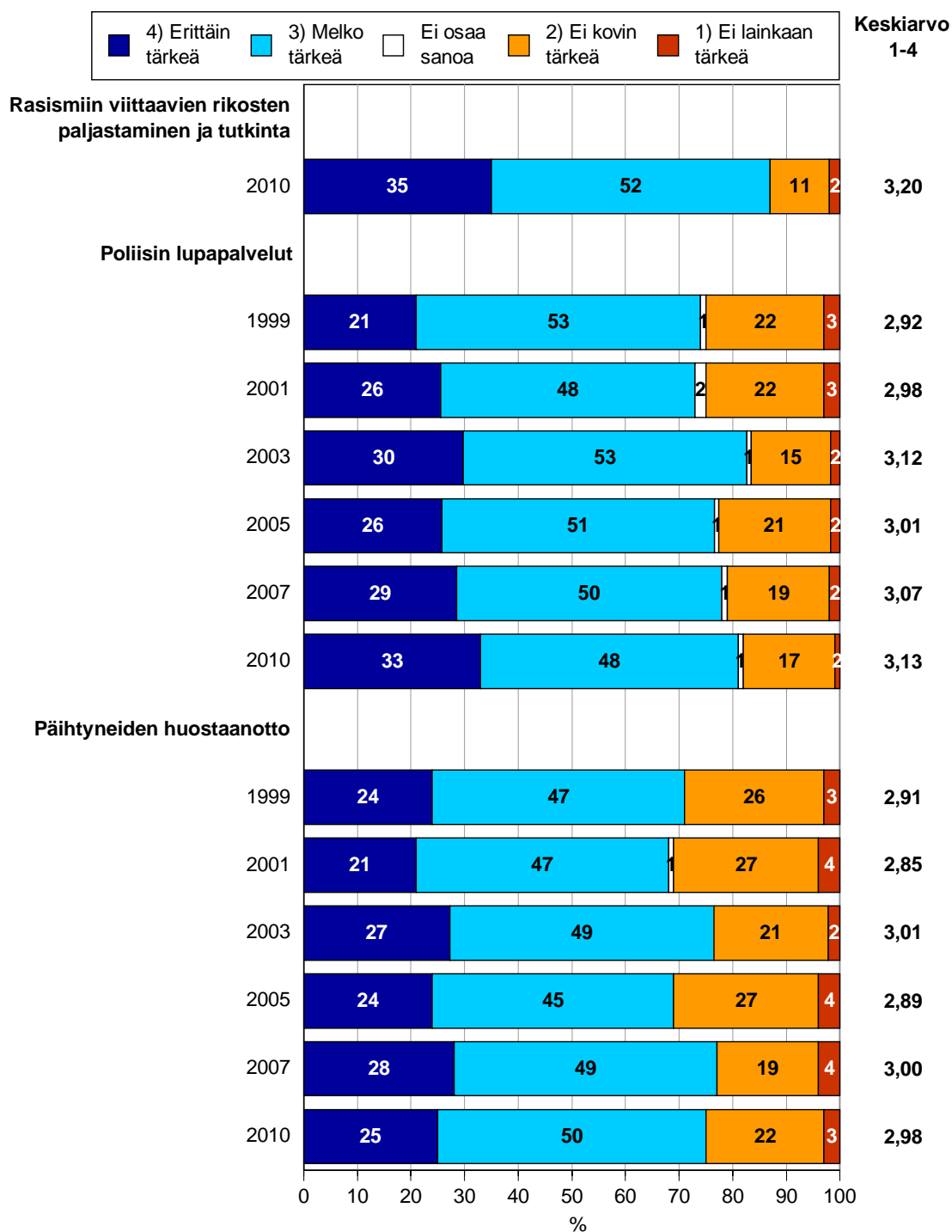
Kaikki vastaajat, 1999 n=997, 2001 n=986, 2003 n=1005, 2005 n=1012, 2007 n=989, 2010 n=1027

Kuvio 5.3.1.4 Tehtävien tärkeys poliisin työssä (4/4)

Tehtävän tärkeys poliisin työssä 4(4)

Kaikki vastaajat, 1999 n=997, 2001 n=986, 2003 n=1005, 2005 n=1012, 2007 n=989, 2010 n=1027

5.3.2 Poliisin onnistuminen tehtävissään

Poliisin koetaan onnistuneen tehtävissään kokonaisuudessaan melko hyvin. Tulos on pysynyt vähintään aiempien tutkimuskertojen tasolla. Poliisin partioinnissa ja muussa näkyvissä toiminnassa tulos on aiempaa parempi, samoin liikennevalvonnassa.

Vastaajat arvioivat poliisin onnistumista tehtävissään yhtenevästi, eli merkitseviä eroja esim. sukupuolen, iän tai asuinpaikan mukaan ei ole havaittavissa. Poliisin partiointia ja muuta näkyvää toimintaa keskimääräistä parempana pitävät työttömät ja helsinkiläiset.

Kansalaisten mielestä poliisin tärkeimmässä tehtävässä eli kiireellisiin hälytyksiin vastaamisessa on onnistuttu varsin hyvin. Parhaiten poliisin arvioidaan onnistuneen lupapalveluissa, mutta on huomattava, että tämä asia on kansalaisten mielestä toiseksi vähiten tärkeä. Lupapalvelu on myös varsin rutiininomaista toimintaa ainakin verrattuna rikosten selvittämiseen, joissa tarvitaan melkoista paneutumista, jopa luovuutta.

Huonoimman arvosanan poliisi saa talousrikostorjunnasta, mutta tämä on ymmärrettävää, sillä onhan kyseessä hyvin vaikeasti torjuttava rikollisuuden laji. Tutkimuksessa on eritelty talousrikollisuuden **torjunta** ylipäänsä (millä viitataan ns. valkokaulusrikollisuuteen) ja toisaalta sellaisten talousrikosten **selvittäminen**, jotka koskevat yleensä suoraan tavallisia kansalaisia, kuten petokset tai tunnusluvun varastamiset. Yksittäinen petosvyyhti voi olla hyvin työläs tutkittava, ja syytteen nostamiseen menee usein jopa vuosia – jos syytettä lopulta edes nostetaan. Tätä taustaa vasten on ymmärrettävää, että näiden rikosten selvittämisestä ei kovin hyviä arvioita anneta.

Poliisi on epäilemättä kansalaisten mielestä omimmillaan ja tehokkaimmillaan päästessään ottamaan kiinni ”rehellistä” roistoa itse teossa tai välittömästi teon jälkeen. Sen sijaan talousrikollisuus, kuten petosten tai kavallusten tehtaileminen on pikemminkin lonkeromaista, amebamaisesti levittäytynyttä toimintaa, jossa jo rikoksen tunnistaminen ja osoittaminen voi vaatia kuukausien esitutkinnan. Siitä on ”rehellinen” rosvoilu kaukana. Saattaapa petosjuttukin päättyä lopulta niin, että syy rahojen menettämisestä lankeaa uhrille itselleen: mitäs oli niin sinisilmäinen ja tyhmä, että antoi nokkelan kaverin huijata itseään. Tällainen lopputulema tuskin kuitenkaan johtuu siitä, että poliisi olisi hoitanut työnsä huonosti vaan oikeusjärjestelmän erikoisuuksista, jotka johtavat tekijän ja uhrin roolien vaihtumiseen. Käytännön syistä kaikkia petosjuttuja ei ole edes varaa ottaa vakavasti, kun niiden selvittäminen tiedetään jo alusta alkaen toivottomaksi (esimerkiksi nettihuijaukset). Suomen laki kyllä määrittelee talousrikoksetkin rikoksiksi, joista säädetään rangaistus, mutta lain toteutuminen elävässä elämässä on eri asia kuin lakikirjoihin painetut periaatteet. Poliisia kohtaan tunnettu suuri luottamus osoittaa kyllä, että kansalaiset tunnistavat poliisin ja oikeusjärjestelmän roolien erot. Edellinen on alisteinen jälkimmäiselle: vaikka poliisi haluaisi pitää rikollisen vangittuna, on hänet päästettävä vapaaksi, jos käräjäoikeus niin määrää.

Edellä sanottu kertoo siitä tosiasiaista, että petoksissa ja muissa talousrikoksissa on yleensä kyse vain rahasta tai omaisuudesta; maallinen omaisuus ei sinänsä ole korvaamatonta, vaikka talousrikollinenkin voi aiheuttaa uhrilleen ja tämän lähipiirille huomattavaa vahinkoa. Ihmisten henkeä ja terveyttä uhkaava rikollisuus liikkuu luonnollisesti vakavuudessa toisella tasolla, koska inhimillinen kärsimys ja menetykset eivät ole täysimittaisesti korvattavissa edes rahalla. Kiireellisiin hälytystehtäviin vastaaminen, jota kansalaiset siis pitävät poliisin tärkeimpänä

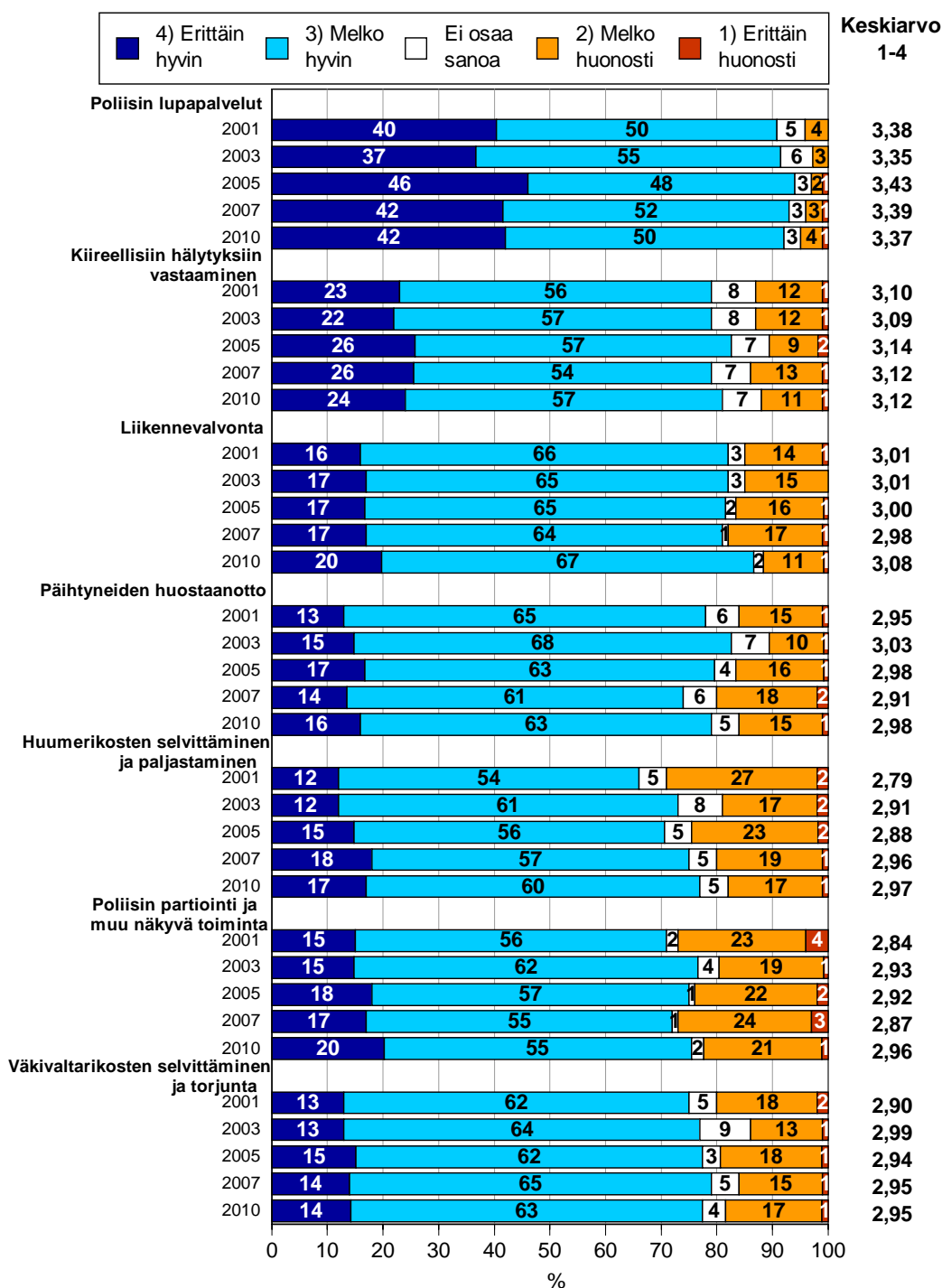
tehtävänä, liittyikin juuri tällaisiin välitöntä puuttumista vaativiin tapauksiin. On poliisia koskevan yleisen luottamuksen ja arvostuksen kannalta erittäin tärkeää, että näissä kaikkein akuuteimmissa asioissa kansalaiset antavat poliisin toiminnalle varsin hyvän arvosanan. Tärkeää on ennen kaikkea se tunne, että pahan paikan tullen kansalainen voi luottaa siihen, että apua on tulossa nopeasti.

Autovarkauksien selvittäminen ei sijoitu tärkeysjärjestyksessä korkealle, eikä siitä myöskään anneta poliisille kovin mairittelevaa arvosanaa. Ilmeisesti autovarkauksia tehdään Suomessa suhteellisen vähän verrattuna muihin rikoksiin. Suomihan on väkivallan – ja nimenomaan tuttuun kesken tapahtuvan alkoholinhuuruisen väkivallan – luvattu maa. Kotiväkivaltaan puuttuminen onkin tärkeysjärjestyksessä varsin korkealla, muttei sentään aivan kärjessä. Tämä johtunee siitä, että kotiväkivalta ei uhkaa samalla tavalla yleistä turvallisuutta kuin listan tärkeimpinä pidetyt väkivaltarikokset ja huumerikokset. Kotiväkivalta on useissa tapauksissa myös jossain määrin ennakoitavissa ja samalla myös yksityinen tilanne, kun taas kataryöstäjän tai väkivaltaisen huumehörhön pahoinpitelemäksi saattaa joutua pahaa-aavistamaton sivullinen.

Kuvio 5.3.2.1 Poliisin onnistuminen tehtävissään (1/2)

Miten hyvin poliisi on onnistunut tehtävissään 1(2)

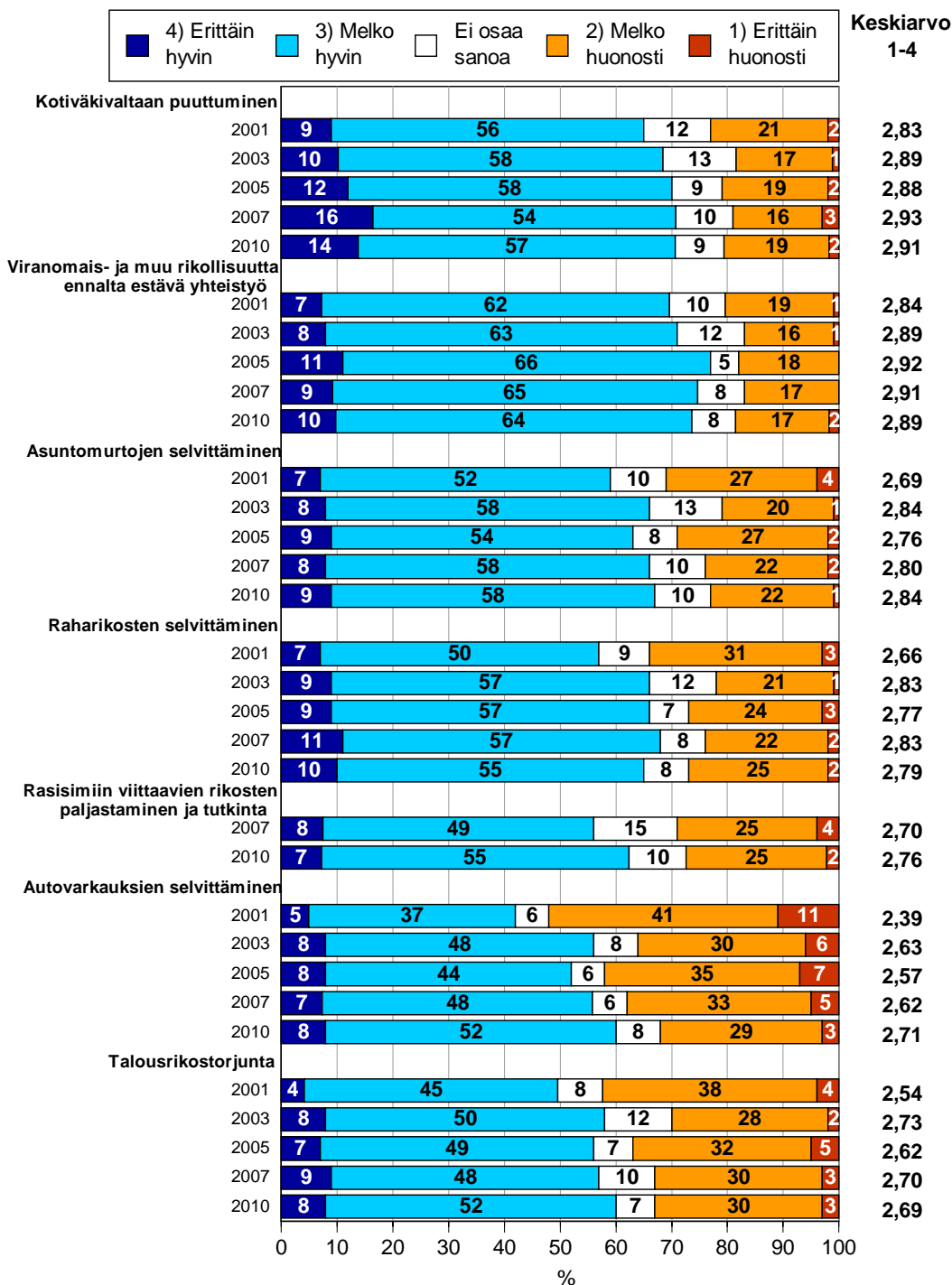
Kaikki vastaajat, 2001 n=986, 2003 n=1005, 2005 n=1012, 2007 n=989, 2010 n=1027

Kuvio 5.3.2.2 Poliisin onnistuminen tehtävissään (2/2)

Miten hyvin poliisi on onnistunut tehtävissään 2(2)

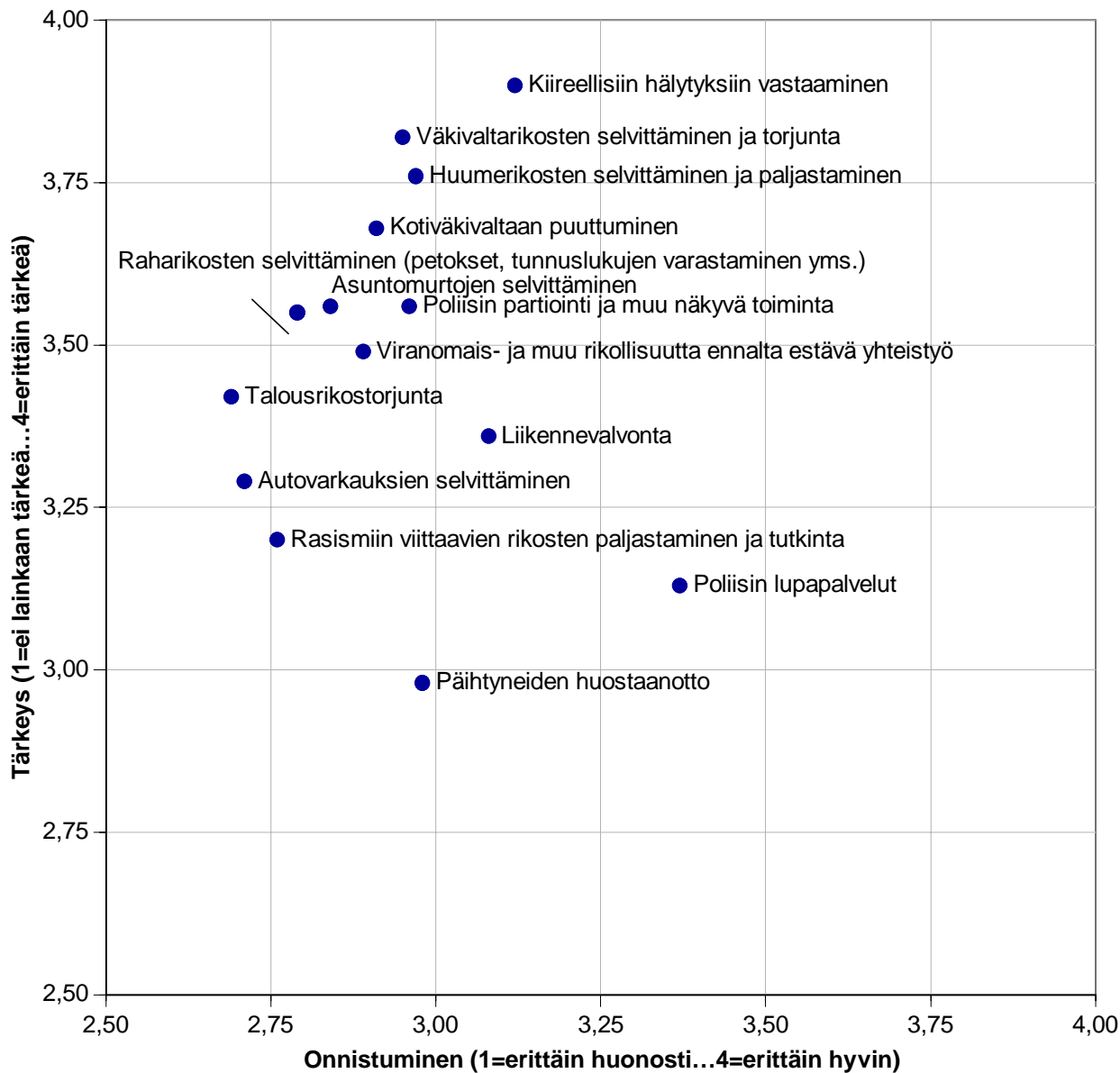
Kaikki vastaajat, 2001 n=986, 2003 n=1005, 2005 n=1012, 2007 n=989, 2010 n=1027

Kuvio 5.3.2.3 Poliisin tehtävien tärkeys ja onnistuminen niissä

Tehtävän tärkeys/onnistuminen poliisin työssä 2010

Kaikki vastaajat, n=1027

5.4 Arviot poliisipalvelujen kehityksestä

5.4.1 Poliisipalvelujen kehittyminen viimeisen vuoden aikana ja arviot kehityksestä tulevan vuoden aikana

Kansalaisilta selvitettiin arvioita siitä, miten poliisipalveluiden koetaan kehittyneen viimeisen vuoden aikana lupapalveluissa ja järjestykseen ja turvallisuuteen liittyvissä poliisin hälytys- ja valvontapalveluissa. Tämän lisäksi selvitettiin arvioita tulevaisuudesta.

Seitsemän vastaajaa kymmenestä kokee, että sekä lupapalvelut että hälytys- ja valvontapalvelut ovat pysyneet ennallaan. Palvelujen kokee parantuneen seitsemän prosenttia vastanneista. Huomattavaa kuitenkin on, että noin seitsemäsosa vastaajista arvioi palvelujen heikentyneen.

Tulevaisuudessa lupapalvelujen tason uskotaan pysyvän ennallaan. Noin joka kymmenes uskoo palvelujen parantumiseen ja hieman tätä suurempi osuus vastanneista arvioi, että palvelut heikentyvät. Hälytys- ja valvontapalveluissa kaksi kolmasosaa luottaa siihen, että palvelut säilyvät ennallaan. Huolestuttavaa on, että noin viidennes vastaajista on sitä mieltä, että hälytys- ja valvontapalvelut tulevat tulevaisuudessa heikentymään.

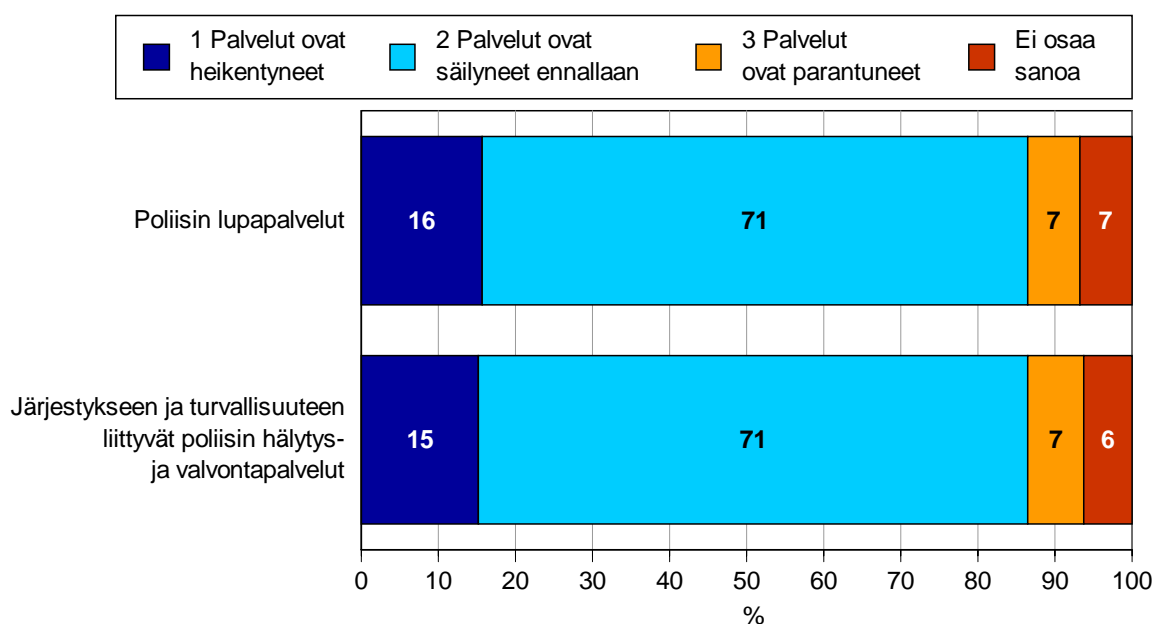
Miehet arvioivat keskimääräistä enemmän, että poliisin lupapalvelut ovat heikentyneet kuluneen vuoden aikana ja että lupapalvelut tulevat heikentymään tulevan vuoden aikana. 35–49-vuotiaiden mielestä sekä lupapalvelut että järjestykseen ja turvallisuuteen liittyvät hälytys- ja valvontapalvelut ovat heikentyneet. Alle 35-vuotiaiden mielestä tilanne on pysynyt ennallaan. Tulevana vuonna hälytys ja valvontapalvelujen heikentymiseen uskovat muita enemmän 35–49-vuotiaat. Henkilöt, jotka itse tai joilla on sukulainen tai lähituttava poliisin palveluksessa, arvioivat muita enemmän hälytys- ja valvontapalvelujen heikentyneen viimeisen vuoden aikana. He myös arvioivat lupapalveluiden heikentyvän tulevaisuudessa. Pienillä paikkakunnilla asuvat kokevat palveluiden jo heikentyneen sekä heikentyvän jatkossakin. Samoin itäsuomalaiset ovat sitä mieltä, että lupapalvelut ja hälytys- ja valvontapalvelut ovat heikentyneet. Itä-Suomessa ennakoidaan lupapalveluiden heikkenevän nykyisestä. Länsi-Suomen asukkaat ovat huolissaan hälytys- ja valvontapalveluista, joiden koetaan jo heikentyneen sekä heikkenevän myös jatkossa.

Arvio palveluiden tulevasta heikentymisestä liittyy yleiseen huoleen Suomen julkisen talouden ja julkisten palveluiden tilasta. Valtion työpaikkoja karsiva tuottavuusohjelma, valtion jatkuva velkaantuminen, työtä tekevän väestön osuuden pieneneminen ja yleinen globalisaatioon liittyvä epävarmuus ovat omiaan istuttamaan kansalaisten mieliin epäilyksen siemenen siitä, miten kauan suomalainen yhteiskunta ja elämäntapa voivat jatkaa nykyisellä tasollaan.

Kuvio 5.4.1.1 Poliisipalvelujen kehittyminen viimeisen vuoden aikana ja arviot kehityksestä tulevan vuoden aikana

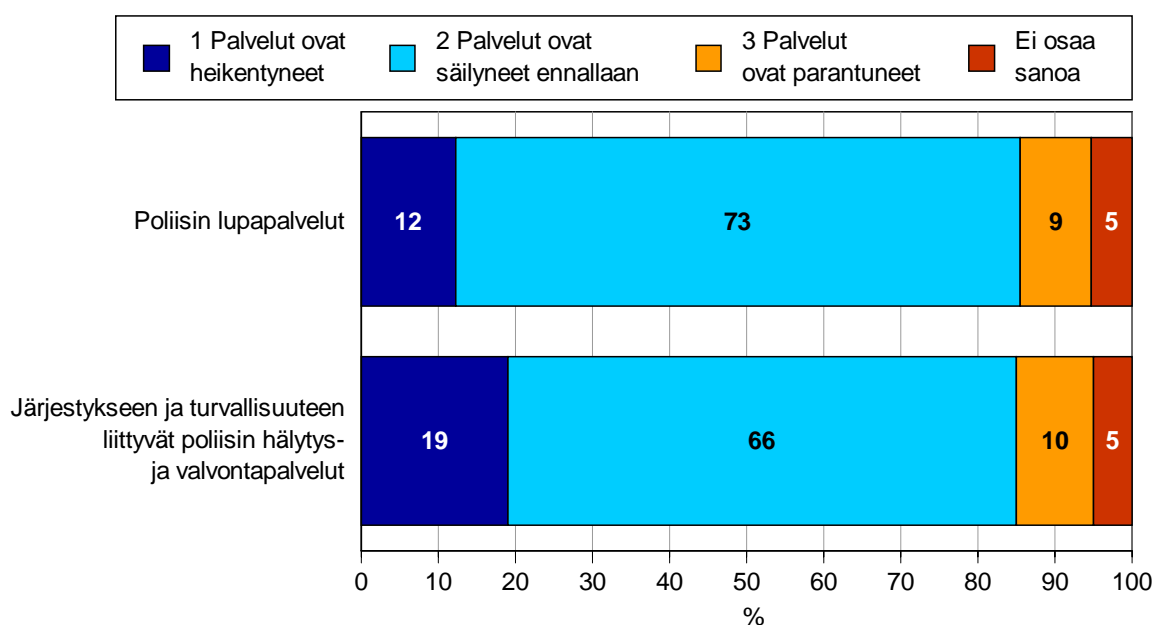
Miten arvioi seuraavien poliisipalveluiden kehittyneen asuinseudullanne viimeisen vuoden aikana

Kaikki vastaajat, n=1027

Miten arvioi seuraavien poliisipalveluiden kehittyvän tulevan vuoden aikana

Kaikki vastaajat, n=1027

6 Tutkimuksen toteutus

6.1 Tutkimuksen tekijä

Tämän tutkimuksen on tehnyt Taloustutkimus Oy Sisäasianministeriön Poliisiosaston toimeksiannosta.

6.2 Tutkimuksen tarkoitus

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää 15–79-vuotiaiden suomalaisten arvioita ja käsityksiä poliisin toimintaympäristöstä ja poliisitoiminnan laadusta. Poliisibarometri on toteutettu aiemmin vuosina 1999, 2001, 2003, 2005 ja 2007. Tämä systemaattinen palaute mahdollistaa kehityssuuntien tarkastelun.

Barometri palvelee poliisin ylijohdon strategista suunnittelua ja päätöksentekoa sekä poliisin yhteiskunnallista ohjausta. Sillä voidaan tehdä lisäksi arvioita piilorikollisuudesta.

6.3 Kohderyhmä

Tutkimuksen kohderyhmänä on maamme 15–79-vuotias väestö Ahvenanmaan maakuntaa lukuun ottamatta.

6.4 Tutkimusmenetelmä ja toteutus

Haastattelut on tehty henkilökohtaisina (face-to-face) haastatteluina käyttäen atk-avusteista haastattelujärjestelmää (CAPI). 136 haastattelua on tehty halleissa.

6.5 Otanta

Tutkimuksessa haastateltiin 1027 henkilöä. Otos muodostettiin kiintiöpöiminnalla, jossa kiintiöinä olivat kohderyhmän ikä-, sukupuoli-, alue- ja kuntatyyppijakautuma. Haastatteluja tehtiin 80 paikkakunnalla, joista kaupunkeja oli 44 ja muita paikkakuntia 36. Otos on painotettu kohderyhmää vastaavaksi. Painotetut N-luvut vastaavat kohderyhmää tuhansina (SVT 31.12.2008).

6.6 Kenttätöiden ajankohta ja haastattelijat

Haastattelut tehtiin 12.04–3.05.2010. Työhön osallistui 45 Taloustutkimus Oy:n koulutettua tutkimushaastattelijaa. Tätä työtä varten haastatteliijoille annettiin kirjalliset työohjeet. Haastattelijoiden työskentelyä valvottiin haastattelijakohtaisilla atk-taulukoinneilla sekä vastaajille tehdyillä pistokokeilla.

6.7 Tietojen käsittely

Atk-tulostus on tehty Taloustutkimus Oy:n laitteistoilla ja ohjelmistoilla.

6.8 T-testi ja tilastollinen virhemarginaali

Tulostuksessa on käytetty T-testiä, joka testaa kunkin taulukoidun taustamuuttujan kohdalla, poikkeako tulos muista vastaajista enemmän kuin mitä satunnaisvaihtelun osuus on 95 %:n luotettavuustasolla. Tähti (*) luvun vieressä osoittaa, että ero on merkitsevä. Kokonaistuloksen ("Kaikki"-sarake) keskimääräinen virhemarginaali on 95 %:n luotettavuustasolla $\pm 2,5$ prosenttiyksikköä.

Sisäinen turvallisuus
29/2010

Poliisibarometri 2010

Poliisibarometrissa selvitetään kansalaisten arvioita poliisin toiminnasta sekä kansalaisten vaikutelmia ja mielipiteitä poliisista. Poliisibarometri toteutettiin nyt kuudennen kerran, ja se on saavuttanut vakiintuneen aseman barometritutkimuksena. Se on julkaistu aiemmin vuosina 1999, 2001, 2003, 2005 ja 2007.

SM:n julkaisusarjan teemat ovat:

Hallinto

Sisäinen turvallisuus

Maahanmuutto

Yhdenvertaisuus

Keskustelualoitteet

Julkaisujen verkkosivut:
www.intermin.fi/julkaisut

Tilaukset:
Sisäasiainministeriö
PL 26, 00023 Valtioneuvosto

ISSN 1236-2840
ISBN 978-952-491-614-1 (nid.)
ISBN 978-952-491-615-8 (PDF)